This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

G189
4304
65.10

CESTA

pana Lva z Rožmitála

po západní Evropě

roku 1465—1467.

Podle jeho průvodců *rytíře Šaška z Mezihoří* a *Gabriela Tetzela z Norimberka*

upravil

FR. A. SLAVÍK.

V TELČI.
NÁKLADEM ČESKÉHO KNIHKUPCE EMILA ŠOLCE.
1890.

Digitized by Google

Geog 4304.65.10

Harvard College Library

FROM THE

BRIGHT LEGACY

One half the income from this Legacy, which was received in 1880 under the will of

JONATHAN BROWN BRIGHT

of Waltham, Massachusetts, is to be expended for books for the College Library. The other half of the income is devoted to scholarships in Harvard University for the benefit of descendants of

HENRY BRIGHT, JR.,

who died at Watertown, Massachusetts, in 1686. In the absence of such descendants, other persons are eligible to the scholarships. The will requires that this announcement shall be made in every book added to the Library under its provisions.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Cesta
pana Lva z Rožmitála
po západní Evropě
roku 1465 – 1467

Podle jeho průvodců
rytíře
Čaška z Mezihoří
a Gabriela Tetzela
z Norimberka
upravil
Fr. A. Slavík
V Telči
Nákladem českého knihkupce
Em: Šolce 1890.

Digitized by Google

Nákladem českého knihkupectví

Emila Šolce v Telči

vyšly následující zajímavé spisy:

Bartoš-Janáček: »**Kytice**« z národních písní moravských. Cena 80 kr., skvost. váz. 1 zl. 50 kr. Sbírka tato obsahuje 174 písní s notami a sice: Písně milostné, elegické, vojenské, z přírody, ze života, balady a legendy.

Mikuláš-Boleslavský: »**Besední přátelské večery**« pro pořadatele zábav. I. díl. Cena 80 kr. Sbírka tato obsahuje: Proslovy a deklamace. — Divadelní hry a sólové výstupy. — Besední čtení. — Písně a popěvky. — Epigramy, žerty a vtipy.

Nečasa: »**Biblické příběhy a legendy**« ze zemí východních. Mládeži veršem vypravuje Jan Nečas, vydání illustrované. Cena 20 kr.

Nečasa: »**Pohledy do dějin**«. Třetí básničkami z českých dějin rozmnožené vyd. Cena 20 kr.

Nečasa: »**Vybrané bájky Aesopovy i Phaedrovy**« veršem. Cena 20 kr.

Nový branný zákon ve výkladu pro lid. Cena 16 kr., poštou 18 kr.

Sienkiewicz: »**Na zmar**«. Obraz ze života kijevských studentů. Cena 70 kr., skv. váz. 1 zl. 20 kr.

Politická bibliotéka sv. 1—3. Sv. 1. obsahuje: »Podstata ústavnosti a pravidla sněmování v Rakousku«. Napsal *Fr. Srbený*. Cena poštou 45 kr. — Knížka tato má býti soustavnou a theoretickou průpravou, aby lid náš nabyl aspoň začátečního politického vzdělání.

Svazek 2. obsahuje pojednání od téhož:

»**Mezinárodní postavení státu a politické otázky časové**«. (Zabaveno).

Svazek 3. obsahuje:

»**Nástin hospodářské politiky**«. Sestavil rovněž *Fr. Srbený*. Cena 50 kr.

Objednávky přijímá každé knihkupectví, zvláště pak

vydavatel **Emil Šolc**, knihkupec v Telči.

Digitized by Google

25 - 87/101

CESTA

pana Lva z Rožmitála

po západní Evropě

roku 1465—1467.

Podle jeho průvodců *rytíře Šaška z Mezihoří* a *Gabriela Tetzela z Norimberka*

upravil

PR. A. SLAVÍK.

V TELČI.
NÁKLADEM ČESKÉHO KNIHKUPCE EMILA ŠOLCE.
1890.

Digitized by Google

Geog 4304.65.10

Bright

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
AUG 21 1975

Tisk firmy K. Šolc, Hora Kutná.

Digitized by Google

Cesta pana Lva z Rožmitála po západní Evropě

roku 1465-1467.

Digitized by Google

Digitized by Google

Staří Čechové mnohé cesty vykonali, dílem aby poznali jiné země a národy, jejich život a zřízení, a vzdělání své zdokonalili, nebo též aby viděli posvátná místa biblická a církve rozličné, dílem také v zájmu vlasteneckém a politickém, jako na př. pan Jaroslav Lev z Rožmitála r. 1465—1467.

O některých cestách zachovaly se paměti, totiž:

1. Denník poslů krále Jiřího z Poděbrad k francouzskému králi Ludvíkovi XI. r. 1464., vyslaných za velkým účelem, českého krále nad jiné povznášejícím, aby svolán byl sjezd všech mocnářů křesťanských (sepsán od Jaroslava, panoše pana Albrechta Kostky z Postupic, otištěn z části v Časopisu českého musea r. 1827. péčí Frant. Palackého).

2. Cesta pana Jaroslava Lva z Rožmitála a Blatné skrze Německo, Anglii, Francii, Španěly, Portugaly a Italii r. 1465—1467. (výňatek o panu Žehrovském z Kolovrat, průvodci páně Lvově, podal F. B. Mikovec ve Květech 1847).

3. Martina bakaláře, kněze pod obojí, cesta do Jerusalema přes Benátky, Korfu, Kandii, Damašek r. 1490. (Časopis mus. čes. r. 1861.)

4. Martina Kabátníka z Litomyšle cesta z Čech k Jerusalemu a v Egyptě r. 1491—1492., aby vyhledal podobné církve, jako byla Jednota Bratří českých; tištěna r. 1518, v Litomyšli r. 1542, v Praze r. 1577, v Olomouci r. 1639, v Praze 1691, 1708 a j.

5. Putování k Božímu hrobu do Jerusalema, kteréž vykonal Jan z Lobkovic a na Hasensteině a Dětřich z Gutensteina r. 1493. (Vydáno v České Včele 1834 od Fr. Lad. Čelakovského, a výňatek ve Výboru z literatury české II. dílu od K. J. Erbena).

6. Oldřicha Prefáta z Vlkánova cesta z Prahy do Benátek a odtud po moři do Palestiny atd. r. 1546—1547. (Tištěno v Praze r. 1563. s obrázky, r. 1786. od Frant. Faustina Procházky).

7. Vypsání krajin země ruské od Matěje Hosia Vy-

Digitized by Google

sokomýtského. (Vydal Daniel Adam z Veleslavína r. 1590., dědicové jeho r. 1602., a Fr. Faust. Procházka r. 1786.)

8. Karla z Žerotína cesta do západních zemí r. 1588—90. (rkp. v Hořovicích).

9. Příhody Václava Vratislava z Mitrovic na cestě do Cařihradu a tam r. 1591 – 95. (Vydal Martin Pelcl v Praze r. 1777. Vác. Mat. Kramerius r. 1807., J. V. Rozum r. 1855. a j.)

10. Jindřich Hysrle z Chodův a na Zálezlí, panoše arciknížete Arnošta od r. 1584., popsal cesty a výpravy válečné, jež s arciknížetem konal, r. 1614. (rkp. u Dra. Edmunda Šebka v Praze; výňatek v Anthologii z literatury české od Jos. Jirečka).)

11. Krištofa Haranta z Polžic a Bedružic Putování aneb cesta z království českého do města Benátek, odtud po moři do svaté země, do Egypta, na horu Oreb, Sinai a j. v Arabii, vykonána r. 1598. s Heřmanem Černínem z Chuděnic. Vydáno s vyobrazeními od Haranta kreslenými ve 2 dílech r. 1608., 1668.; pak r. 1854. od Karla Jar. Erbena v Praze.

12. Cestování Frid. z Donína po Evropě: r. 1588—96. do Rakous a Uher, r. 1592—93. do Němec, r. 1593. do Italie, 1607—08. do Lorety, sepsáno po r. 1608 (otištěno částečně v Čas. čes. musea r. 1844., celek v Lumíru r. 1858.)

13. Heřmana Černína z Chuděnic poselství do Konstantinopole r. 1644—45. Otisk v Lumíru 1856. od F. B. Mikovce, r. 1858 vydal ne cele Jos. Jireček..

Nejstarší dvě cesty, vykonané za krále Jiřího z Poděbrad, nejsou o sobě vydány. První vydána necelá v Časopise českého musea, poněvadž tehdejší censura celku nedovolila; z druhé podán jen výňatek ve Květech r. 1847., pokud se týče zpráv o panu J. Žehrovském z Kolovrat.

Slavnou cestu pana Lva z Rožmitála popsali dva z jeho průvodu: český rytíř Šašek z Mezihoří v Plzeňsku a německý Gabriel Tetzel z Norimberka

Rukopis český přeložil latinsky Stanislav Pavlovský z Pavlovic, (probošt v Brně, pak apoštolský notář a scholastikus v Olomouci, od r. 1579. biskup tamější) a vydal jej v Olomouci r. 1577. Tím zachoval onu paměť, neboť rukopis český potom někde zanikl.

Digitized by Google

Dle latinského překladu a rozličných pramenů složil Josef Edmund Horký německy »Des böhmischen Freiherrn Löw von Rožmital und Blatna Denkwürdigkeiten und Reisen. Ein Beitrag zur Zeit- und Sittengeschichte des XV. Jahrhunderts« a vydal v Brně r. 1824. ve dvou dílech.

Německý rukopis G. Tetzela vydal r. 1844. literární spolek ve Stuttgartě, připojiv k němu napřed otisk překladu biskupa Pavlovského.

Naše vydání české pořízeno jest dle překladu latinského, a do závorek [] vloženo podání spisovatele německého, pokud se tím blíže vysvětluje některá příhoda pána z Rožmitála. Na některých místech upraveno spojení jednotlivých odstavců k sobě náležejících a přidáno v obyčejných závorkách ( ) vysvětlení od vydavatele.

S potěšením viděli jsme, že téže látky současně užil v ušlechtilém směru vlasteneckém pan prof. Alois Jirásek k poutavému spisu pro naši mládež, nazvanému »Z Čech až na konec světa« ve sbírce »Vlasť a svět« č. 4. v Praze nákladem knihtiskárny Fr. Šimáčka 1890.

Přáli bychom si, aby též jiných starých pamětí českých o cestách našich předků tak pěkným způsobem užito bylo k poučení a vzdělání mládeže, a též aby jiné staré cestopisy naše věrně vydány byly pro širší obecenstvo. Slouží zajisté ke cti národa českého a k lepšímu poznání literatury jeho střední doby.

Jménu českému tehdy v západní Evropě posloužila nejvíce cesta pana Lva z Rožmitála, vykonána v době po husitských válkách, když ono v těch zemích rozhlášeno bylo za kacířské, a to tak, že na př. když slavné poselstvo krále Jiřího z Poděbrad k Ludvíkovi XI. jen rok dříve přišlo ve Švýcarsku do Ženevy za velkého deště, nechtěli jich ani do hospody přijati, slyšíce, že jsou Čechové, a kaceřovali je.

A roku nejblíže příštího konal pan Lev z Rožmitála s četnou družinou cestu po západní Evropě na královské a knížecí dvory, aby získal králi českému Jiřímu z Poděbrad a národu našemu přátele a spojence a jménu českému lepší pověst v oněch končinách. Maje mimo jiné také průvodní list od své vznešené sestry královny Johanky z Rožmitála, manželky Jiřího z Poděbrad, vypravil se do Němec, Nizozemí, Anglicka, Francie, Španělska, Portugalska,

Digitized by Google

Italie a do zemí alpských, vystupoval vždy jako pravý český pán, jevil všade nábožnou mysl a ducha rytířského, všímal si památek církevních a světských, a byla-li vhodná příležitost, okázal s rytíři svými proslulou českou udatnosť v rytířských bojích a zápasech a jednal vždy tak důstojně a statečně, že dostalo se jemu a průvodcům jeho četných uznání a pocty od samých panovníkův a měst. Co průvodci jeho rytíř Šašek a Tetzel o tom poznamenali, v následujícím překladu českém věrně podáváme.

Když se pak r. 1467. do milé vlasti pan Lev z Rožmitála šťastně navrátil, byl od lidu a krále srdečně a slavně uvítán, působil ještě téhož roku jakožto nejvyšší hofmistr království českého, od r. 1474—79. jsa hejtmanem svého rodného kraje Pracheňského a získal ponenáhlu veliká panství: Přimdu, Domažlice, Střelu, Písek, Újezdec, Pecku a po smrti sestry své královny Johanky z Rožmitála také Hlubokou u Budějovic. Zemřel r. 1480. Syn jeho Zdeněk Lev z Rožmitála vynikal také v dějinách své doby, rozhodl hlavně volbu Ferdinanda I. za krále českého r. 1526.; ale potom slavný rod klesal, až přišel o rodný hrad Rožmitál a panství v Čechách a vystěhoval se na Moravu. Bližší zprávy o původu slavného pána Lva z Rožmitála, jeho rodném hradu a panství obsahuje náš spisek »Rožmitál a jeho okolí«, vydaný současně s tímto cestopisem nákladem Literárního kruhu v Rožmitále.

Zde následuje cestopis rytíře Šaška z Mezihoří dle překladu latinského a v závorkách přídavky dle druhého spisovatele v těchto oddílech:

I. Cesta pana Lva z Rožmitála z Čech do Německa.
II. Cesta jeho v Nizozemí.
III. Na moři a v Anglii.
IV. Cesta po západní Francii.
V. Cesta v severozápadních Španělích.
VI. Cesta Portugalskem a Gallicií k mysu Finisterrae t. j. konec světa, a pověsť o zemi zámořské před objevením Ameriky.
VII. Zpáteční cesta Portugalskem.
VIII. Středem Španělska.
IX. Cesta po jihovýchodní Francii.
X. Cesta severní Italií.
XI. Návrat do vlasti.

Digitized by Google

I.

Cesta pana Lva z Rožmitála z Čech do Německa.

Léta 1465 dne po sv. Kateřině panně (26. listopadu) nastoupil cestu pan Lev, maje průvodní listy od císaře Fridricha III. a sestry své královny Johanny, roz. z Rožmitála. Podle slov královnina listu měl bratr její pan Lev úmysl, navštíviti rozličné světa krajiny, aby jednak konal skutky rytířské a nabyl zkušenosti válečné, jednak aby poznav různé mravy a obyčeje národův, mohl si učiniti život příjemným a pohodlným. »Ačkoli z části radostně«, praví královna Johanna, »přijímáme zprávu o jeho chvalitebném předsevzetí, doufajíce, že Všemohoucí, jenž všechen svět zachovává a řídí, bez pohromy a ve zdraví nám ho navrátí a kroky jeho šťastně bude říditi: přece však s druhé strany nepřestáváme vzdychati, takořka bolest pociťujíce z úmyslu pokrevního přítele svého. Než co činiti? Bohu vše svěřme a volejme k osudu šťastnému, aby chvalitebný záměr svůj dobře začal, lépe pokračoval a nejlépe skončil. Přejíce si, aby s ním všude bylo jednáno jako s naším milovaným příbuzným, jejž milujeme jako sebe samy, aby tak požíval úplné bezpečnosti, Vám všem jej co nejsnažněji odporučujeme. Poddaným svým přikazujeme: Svrchu řečeného bratra našeho nejmilejšího, až k vám přijde, vlídně přijměte a pohostěte; co se týče rychlosti a bezpečnosti cesty, prokažte mu dobrou vůli, i nechte ho přejíti, dlíti a vrátiti se po jeho libosti, beze vší překážky; všade nechť je prost všelikého cla, mostného a j. obtížných poplatkův, a téže výhrady

Digitized by Google

nechť požívají všechna družina a služebníci jeho! Bude-li potřebí, postarejte se mu i družině jeho o bezpečný průvod, a tím se nám velmi zavděčíte! Všechnu jakoukoli přízeň, již našemu milovanému bratru prokážete, budeme posuzovati, jako by nám byla prokázána. A za to se Vám každému s pomocí Boží odměniti velice si přejeme. Dáno v Praze 10. listopadu léta Páně 1465.«

Pan Lev vyjel *z Prahy* s 52 koni a s 1 vozem.

Provázeli ho mimo jiné páni: Jan Žehrovský z Kolovrat, Burjan ze Švamberka, Bořita z Martinic a rytíři: Achac Frodnar, Pětipeský z Chýš, Miroš, Drslav, Vratislav, Šašek z Mezihoří, Kevhard a dva polští šlechtici, bratři Kmesečtí a j. Při komonstvu byli také hudci, kuchaři a služebnictvo jiné, vše po spůsobu knížecím.

»Noclehovali jsme nejprve *v Plzni*, kde jsme šli k sv. zpovědi a sv. přijímání. Druhou noc zůstali jsme v premonstratském klášteře *v Teplé*, načež jeli jsme v zemi francké do *Nového města*, *Baireuthu*, *Gräfenberka* a (4. prosince) do *Norimberka*.

Tu zdrželi jsme se dva dni a viděli tyto svaté ostatky: jesle, do nichž prý Matka Boží položila dítko Ježíše, pak loket sv. Anny a zub sv. Jana Křtitele, kousek dřeva ze sv. kříže, na němž Kristus byl ukřižován, a hřeb, jímž pravá ruka Jeho byla na kříž přibita. Okázali nám meč sv. Mauricia, meč císaře Karla Velkého, od Boha mu z nebe prý daný, aby ho proti svým nepřátelům pohanským užíval, jeho ostruhy, boty a střevíce. (Jiné památky Karla Velkého byly chovány v Cáchách a dostaly se teprva později do Norimberka.) Pak viděli jsme pouta sv. Petra a Pavla, kteří trpěli pro jméno Páně; kopí, kterým prý bok Krista Pána proboden byl. Jím dotkli se kněží našich prstenův, aby nás prý tyto spolehlivě a jistě proti bolení nebo

Digitized by Google

píchání v boku chránily. Mimo to ukázali panu Lvu a rytířům mnoho jiných ostatků, panu Lvu ještě děla, pušky a rozličné přístroje válečné. Těmi věcmi to město zvláště oplývá. Tam pohostili pána velmi přívětivě.

(V Norimberce bydlel pan Lev několik dní u předního měšťana Gabriela Tetzela z Grafenberka, opatřil sobě a celému komonstvu nové červené drahocenné šaty, vše po knížecku, a požádal Tetzela, by s ním cestoval. S Tetzelem připojil se také Gabriel Muffel.)

»Z Norimberka přišli jsme do *Heilsbrunna*, kláštera markraběti poddaného, odtud do *Ansbachu*, sídla markraběte, a zdrželi jsme se tam dva dni.

[Markrabě Albrecht prokázal pánu velikou čest a obdaroval ho. Musili jsme na jeho dvoře býti pohostinu.]

Tam se pan Jan Žehrovský *v souboji* srazil s Mirošem, a oba silným nárazem spadli s koně. Frodnar zápasil s jakýmsi dvořenínem markraběte, a oba zůstali pevně seděti na koních. Dívala se tomu manželka markraběte (Anna Saská) s paními, pány a rytíři a s velkým množstvím lidu. Když divadlo bylo skončeno, vedl markrabě pana Lva za ruku do hradu, kde ho velmi poctil zpěvy a jinými hrami a kratochvílemi.

Z Ansbachu jeli jsme do *Feuchtwangen*, tam nocovali, [a do *Krailsheimu*; markrabě dal nám průvodce Viléma z Kersheimu a Šebastiana ze Seckendorfa, kteří pana Lva v zemi markraběte provázeli] a potom do *Halle*.

Halle je říšské město; tam vyvářejí sůl z vody. Jesti v něm pramen, z něhož se čerpá 24 věder vody, která se vaří, až se usadí sůl. Podél města teče řeka Nekar. Od Halle jest míli dále zámek, v němž jsou strašidla, která nikoho v něm nestrpí.

Odtud přišli jsme do města *Waldenbachu* s hradem na vysokém vrchu. Nocleḥovali jsme *v Neuen-*

Digitized by Google

steinu, městě poddaném hraběti Kraftovi z Hohenlohe, jenž sídlí v tamním zámku. Odtud přišli jsme do *Oehringu a Neustadtu*, měst, jichž pánem je týž hrabě.

[Na panství Hohenlohově chtěli nás na dvou místech přepadnouti, ale když pan Lev a družina i služebníci jeho k boji se hotovili, nechali nás, myslíce, že jsme na ně příliš silni. Když jsme přijeli k Oehringu, přišel k panu Lvovi Jung z Hohenlohe, daroval mu mnoho zvěřiny a ovsa a poslal mu služebníka, jenž doprovodil ho do Halle a Wimpfenu.]

Z Neustadtu jeli jsme dále, jsouce od hraběte slavně doprovozeni, do *Ulmu*, říšského města, a do *Heilbronnu*, města na volném místě položeném nad řekou Nekarem; kolem města jsou krásné zahrady a příjemné louky. Odtud jeli jsme do *Wimpfenu*, říšského města velkého na hranicích porýnské Falce; [jeden radní podal zde pánu na poctu vzácné víno;] odtud do *Kronbachu* a *Heidelberka*. Nad tímto městem jsou dva hrady, jeden slove Nový, druhý Starý. (V Heidelberce dal kurfirst Bedřich panu Lvovi průvodní list dne 20. prosince 1465.)

Zde zastali jsme palatina, a pan Lev dal vyvěsiti štít svůj a svých druhů na znamení, že přeje si na tamním dvoře konati rytířské hry. Pan Lev čekal na pozvání dvorské, avšak radové palatinovi přišli k němu a pravili, že pán jejich není doma, [že si vyjel na hon, aby medvěda skolil; až to vykoná, že pana Lva chce slyšeti; ale zůstal pořáde na hradě.]

(Proč jej zapřeli, rytíř Šašek se nedověděl. Stalo se tak nepochybně proto, že kurfirst žil v nesváru s císařem Bedřichem IV., a král český byl spojenec císařův.)

[Tetzel vypravuje příčinu takto: Když přijížděli k Heidelberku, dali si pán a celá družina klenot (znamení rytířské) na krk, chtíce tak pfalckraběte poctíti,

Digitized by Google

kdyby s rytíři na jeho dvoře zápasili. Ale tento se rozhněval, maje prý za to, že pan Lev tak učinil, jako by on neměl lidí, kteří by se s Čechy potýkali.... Proto pána ani nepředpustil. Když pak chtěli z rána odjeti a s hostinským účtovali, poslal panu Lvovi jednoho průvodce; jel s ním až k Frankfurtu.]

Odjeli jsme do *Bensheimu*, kde jsme přenocovali, a potom do *Frankfurtu*, říšského města velkého a bohatého nad Mohanem, jenž u Mohuče vtéká do Rýna. Přijeli jsme tam na štědrý den a zůstali tu tři dni. Třetího dne (26. prosince r. 1465) pana Lva měšťané a kupci na radnici pohostili, zachovávajíce tak starodávný obyčej, že když vznešený muž na cestě sem přijde, na radnici jej pohostili. Pokrmu a nápoje dosti předložili; lepších nápojů se jinde ani najíti nemohlo, než tam.

A zákonem měli tu nařízeno, aby za všechny pokrmy a nápoje více nepřijali, než 12 halířův. A tolik jsme i my platili.

[Víno podávali pánu ve zvláštním čestném džbánu. Ale pánu dána zpráva, že se mu strojí nástraha.]

Z Frankfurtu cestovali jsme do *Mohuče*, kteréž město jest poddáno arcibiskupu Mohučskému. Zůstali jsme tu noclehem.

Město podalo pánu víno, ale biskup (Adolf Nassavský) dal se zapříti, nechtě ho předpustiti.

Načež jeli jsme na pravém břehu Rýna do *Rüdesheimu*.

Zde však opět dověděl se pan Lev, že ho chtějí zabiti. Proto zůstali jsme tu dva dni, a pan Lev poslal k hraběti z Katzenelboge, žádaje průvodu. Ten dlouho nepřicházel, a vedl nás tedy jistý šlechtic, Premser jménem, až k nám průvod páně Katzenelbogův přišel.

Digitized by Google

Tak jeli jsme do *Hradklopu* nad Rýnem, do vsi *Neustadt* řečené, do *Bacharachu* (Trambubachium), městečka a hradu na břehu Rýnském, pak do *Neustadtu*, města biskupa Trevírského, a přenocovali jsme v *Kapelle*, (Copelinum), nad nímž vyniká na Rýně město a Hilpfenstein.

Druhého dne cestovali jsme do *Koblence*, města biskupa Trevírského, mezi řekou Moselou a Rýnem. Naproti městu jsou na břehu Rýnském dva hrady, také majetek téhož biskupa.

Z Koblence pluli jsme *po Rýnu* 1. den mimo hrad Königstein, hrad Mayen, do *Ingelheimu*, kde jsme přenocovali; 2. den pluli jsme mimo Andermach, Hammerstein, hrad Rheineck, hrad Ruhburg, městečko Rheinbach, hrady Siegberg, (Sibenburg), Drachenfels (Crachenburg) a Godesberg (Guttensberg), město Bonn a hrad Radischberg, pak do *Kolína nad Rýnem*, města dosti velikého, kde pochováni jsou tři králové, sv. Voršila s jejími pannami, sv. Helena, která sv. kříž nalezla a hrob v Jerusalemě dala zříditi. Pochována jest v témže kostele, v němž i tři králové odpočívají.«

(Přijeli tam právě na nový rok (1. ledna 1466). a byli od kurfirsta laskavě přijati. I vzbudili velkou pozornosť, když nábožně všecka posvátná místa navštěvovali a důstojně vystupovali.)

[Měšťané Kolínští podali panu Lvovi víno ve džbánech. Biskup tamější (Rupert z Falce) pozval pána a celou družinu k sobě, vystrojil mu skvělou hostinu a byl k němu milostiv. Také jeden pán z Čech, Burian ze Švamberka, jenž v Kolíně sídlel, prokazoval panu Lvovi velikou čest.]

»Zůstali jsme tam osm dní. Druhého dne (2. ledna) ukázali nám«, poznamenal rytíř Šašek z Mezihoří, »tři krále v katedrálním kostele a tělo sv. Veroniky a roz-

Digitized by Google

ličné jiné ostatky. Třetího dne vedli nás do chrámu, ve kterém sv. panna Voršila jest pochována s jedenácti tisíci panen. Kněží, kteří nám tyto ostatky ukazovali, tvrdili, že s těmito 11000 panen zabito bylo ještě 36000 jiných lidí. Potom vedli nás do jedné kaple, kde jednotlivé ostatky svatých jsme prohledli. Nejprve nám ukázali sv. Voršilu, pak krále anglického, jemuž prý byla sv. Voršila zaslíbena, otce a matku téhož krále, jež sv. Voršila obrátila na víru křesťanskou, pak jakousi Ethiopčanku, dceru jistého krále pohanského, a mnoho hlav, vlasů, kostí, rukou, které jednotlivě prohlednouti, stálo by velikou práci.

Čtvrtého dne uspořádal kurfirst na poctu českých hostí velký *turnaj*. Účastnili jsme se ho též. Jan Žehrovský srazil se s Frodnarem, Tacel z Krafenberka s jedním z družiny arcibiskupa Kolínského. Srazili se prudce, ale žádný nebyl s koně sražen. Po tom byla slavnostní hostina, a pan Lev dal sezvati vznešené paní a dívky. I sešlo se jich veliké množství. Hostina konána za rozličných her a tanců. Při ní žádaly paní a dívky pana Lva uctivě, i jménem biskupovým, aby pan Lev k vůli arcibiskupovi národní tance české se svými rytíři zatančil. Pán svolil a tance pořádati začal; 24 ozbrojených jinochů se postavilo, držíce v rukou pochodně, a jiných 24 neozbrojených (na místě tanečnic) také s pochodněmi.

Tance českých pánů velice se líbily. Po nich byla panu Lvovi a rytířům rozličná jídla a nápoje podávány. Načež byl pan Lev a rytíři jeho čestně od dívek a paní až do bytu doprovozen.

(Pan Lev jsa v Kolíně jednal nepochybně v záležitosti své vlasti, a to zdárně; neboť arcibiskup Kolínský Rupert, i jeho bratr Bedřich falckrabě ujímali se brzy potom švakra jeho krále Jiřího z Poděbrad u sa-

Digitized by Google

mého papeže. Arcibiskup dal pak 7. ledna 1466. průvodní list panu Lvovi z Rožmitála.)

Z Kolína cestovali jsme do *Julichu*, odtud do *Cách*, kde jsme se dva dni pozdrželi.

[Měšťané vzdávali panu Lvovi velikou čest, podali mu víno, pozvali ho na radnici a okázali mu mnoho vzácných věcí.]

Pan Lev žádal měšťanů, by mu okázali ostatky svatých, jež mají. Zdvořile mu odpověděli, že rádi mu okáží ostatky menší, ale větší nemohou, proto že nikomu se ukazovati nesmí, vyjma jednou za sedm let, nebo když nový císař je zvolen a korunován, totiž: 3 pleny, do nichž zavinula Panna Maria Ježíše narozeného, košili Panny Marie, kterou měla na sobě při narození Kristově, roucho, jímž opásán byl, vise na kříži, šátek, do něhož byla hlava sv. Jana Křtitele zavinuta.

Slíbili pak, že nám okáží ostatky: 3 zuby sv. Tomáše, zub a vlasy sv. Kateřiny, vlasy rodičky Boží a její pás, jejž nosila jsouc požehnána, ani velmi široký, ani dlouhý, zhotovený z bílé vlny, uprostřed s černým pruhem, s přaskou a černými ozdobami; pak sv. Karla lovecký roh, meč, hlavu a nohu a korunu, s níž byl v Římě korunován, dále okovy sv. Pavla, krev a kosti sv. Štěpána mučedlníka, prut, jímž Kristu visícímu na kříži podána byla houba s octem, a provaz, kterým byl Kristus, jsa bičován, ke sloupu přivázán. Viděli jsme také hrob sv. Karla, pás Ježíše Krista, jímž býval opásán, kožený, dosti dlouhý, ale ne mnoho široký, se zlatým knoflíkem; sv. Karel, pravili kněží, koupil jej prý od pohanů; kus sv. Kříže a hřeb, kterým byly nohy Kristovy na kříž přibyty a mnoho jiných pozůstatků. Viděli jsme pak hrob s ostatky a náhrobek, v němž pochován jest sv. Quirinius a j.; ná-

Digitized by Google

hrobek jest celý zlatý, půl druhého lokte zdélí a tolikéž zšíří.

Z Kolína jeli jsme do města *Neusse*, jež patří také biskupu Kolínskému. Měšťané podali pánu víno. Tu je vzácný klášter ženský a v něm nejkrásnější jeptišky, které jsem kdy viděl. V kostele viděli jsme drahocennou rakev, v níž je sv. Quirinus. Z jeho lebky dali nám píti. Do kláštera nikoho nepřijmou, leda jen šlechtičny, a mohou z něho jíti a se provdati. Představená kláštera pozvala pana Lva na hostinu a uspořádala mu krásný tanec v klášteře. Jeptišky měly velmi ozdobné šaty a uměly nejlepší tance, každá měla svého služebníka k posluze, a žily po své vůli.

Pan Lev cestoval pak dále do městečka *Krefeldu*, od něhož nedaleko jest hrad *Craçon*; pánu hradnímu patří také městečko. V těchto místech viděli jsme lov králíkův. Myslivci užívali při tom krotkých, vycvičených tchořů, kteří vyhledavše králíky, vypudí je z brlohů do tenat naléčených. Obyvatelé onoho městečka tvrdili, že pomocí tchořů možno jest nachytati za den 500 nebo 600 králíkův.

Odtuď cestovali jsme do města *Gelderna*, dále do města *Starého Gelderna*, kde setkali jsme se s tamním vévodou (s Adolfem). Nikde nespatřili jsme pěknějších koní, než ve stáji toho knížete. Když jsme tam byli v těch nepokojích, kníže držel ve vězení vlastního otce. Burgundský vévoda prý mu vzkázal, aby otce pustil z vězení, a nechtěl-li by toho učiniti, že prosadí to, nasadě všechny síly. Tou krajinou nesnadno jsme projeli, ačkoli jsme měli průvodní listy od obou stran.

Digitized by Google

II.

Cesta v Nizozemí.

Pan Lev cestoval dále do Nizezemí, ačkoli tam byly právě nepokoje, a vévoda Burgundský, Filip Dobrý, měl spor s Adolfem, vévodou z Gelderna a s městem Lüttichem. Nedal se tím odstrašiti. Aby bezpečně mohl cestovati, vyžádal si pan Lev průvodních listův od vévody Burgundského i Gelderského, od tohoto v Brusselu 21. ledna 1466.

V Nizozemí jeli jsme do města *Grave* (Graffa), jež leží nad řekou Mosou v bažinaté rovině, a noclehovali tam. Druhou noc ztrávili jsme v městě *Herzogenbuschi* (Buscumducis). Je to město veliké a výstavné, ale jen se dvou stran přístupné; ostatně jest obklopeno rozsáhlými močály. V okolí je mnoho větrných mlýnů.

Vévoda přišel sám k panu Lvovi a byl k němu velmi přívětiv.

Odtud přišli jsme do vsi *Becka* (Bekium) skoro jako město veliké, dále do vsi *Turnhouta*, veliké, výstavné a městu podobné s pěti kostely. Tam vládnou dva soudcové, a vévoda Burgundský často přichází na lov do blízkých lesů, kdež jest velmi mnoho zvěře. Pak jsme přenocovali v *Niklasheimu*, vesnici dosti veliké. Dále přišli jsme do *Líry*, města na rovině při zálivě mořském (vlastně při stoku řek Velké a Malé Nethe). Město jest opevněno valy tak vysokými, že za nimi sotva lze viděti vrcholky střech, pročež nemusí se báti válečných strojův. Odtud přišli jsme do *Mechelna* (Mechlinia), města velikého a pevného, nízko ležícího. Městem tekou vody mořské po šest hodin, tak že denně čtyřikráte střídá se příliv a odliv. (Vlastně je to řeka Dyl, spojená se Šeldou.)

Digitized by Google

Měšťané podali panu Lvovi víno a prokazovali mu velikou čest.

Z Mechelna přišli jsme do *Brussela*, hlavního města Brabantského, urazivše čtyři míle cesty.

V Brusselu.

Brussel leží na úbočí pahorku. Tam zdrželi jsme se dlouhou dobu a zastali vévodu Burgundského.

Vévoda poslal svého hofmistra, aby pana Lva uvítal a prokazoval mu nad míru velikou čest. A náš pan Lev musil každý den posílati pro víno na jeho dvůr. I přinášeli každý den červené a bílé víno ve zlatých velkých konvích, do níž každé vešlo se deset mázův. A byli jsme tu tři neděle.

Druhého dne prohlédli jsme si celou radnici a v jedné síni spatřili vzácné, výtečné malby. Pak dívali jsme se na město s věže, uměle vystavěné, jež se zdá sahati do oblak.

Syn vévodův obléhal tehdy Lüttich, a měl prý vojsko, silné 150.000 mužů. Pan Lev poslal k němu hlasatele Burgundského vévody staršího, vzkazuje mu, že nastoupil cestu, aby se seznámil a spřátelil s knížaty a vycvičil se v rytířství. Když teď uslyšel, že vévoda jest statečný a vítězný vojevůdce, dobrým a urozeným mužům nakloněn, a nyní válčí proti svým nepřátelům: proto že hlasatele k němu vysílá a bude-li po spůsobu rytířském pozván, že se svým praporem a s celou družinou k němu se přidá. Vévoda to laskavě uslyšel a po hlasateli odpověděl, že jest mu ona zpráva velmi mila a viděti z ní, že je pan Lev statečný, dokonalý muž a rytířství znalý, a za jeho ochotu co nejvíce mu děkuje, avšak že není potřebí, aby k němu přirazil; neboť nepřátelé, jsouce poraženi (u Montenae), do své země ustoupili. I prosí ho, může-li to býti, aby k vůli němu poněkud v Brusselu se zdržel, až by vojsko domů

Digitized by Google

přivedl; přeje si velice, aby se s panem Lvem a jeho družinou seznámil. Proto čekal na něho pan Lev v Brusselu, kdež otec jeho sídlel, 18 dní. Vévoda mohl se rovnati kterémukoli knížeti křesťanskému mocí a bohatstvím. Osmého dne pozván byl pan Lev k staršímu vévodovi. Přišli vévodští radové do hospody pánovy a zvali ho jménem vévodovým, aby na hrad přišel. Pan Lev laskavě odpověděl a potom byl od nich veden na hrad, a tam od vévody z Cleve (jenž krátce před tím v Palestině cestoval a domů se navrátil), od vévody z Gelderna od tří nemanželských synů vévodových a jiných rytířů přivítán. Při hostině byl pan Lev a jeho družina uctivě vyznamenáni. Pán seděl na prvním místě u jednoho stolu, jedna družina na předním místě u druhého s dvořany vévodskými. Nejprve přisluhovalo se uctivě panu Lvovi a jeho druhům.

[Jako vévodovi u stolu posluhovala mocná knížata a hrabata, tak muselo se i našemu panu Lvovi posluhovati. Byla slavná hostina; předloženo bylo 32 jídel.]

Po hostině byl pan Lev uveden k staršímu vévodovi burdundskému, jenž mu přišel až do třetího pokoje vstříc, za ruku jej pojal, do svého vlastního pokoje vedl, tam s ním důvěrně hovořil a propouštěje ho prosil, aby k vůli němu nějaký čas v Brusselu prodlel, dokud by se jeho syn (vévoda Karel Smělý), jenž nepřítele porazil, brzy nenavrátil. Pan Lev mu to slíbil. A vévoda pravil, až se jeho syn navrátí, že budou konány rytířské hry a slavnosti po jejich způsobu. Na čež odpověděl pan Lev, kdyby vévoda chtěl, že se jich také se svými druhy po způsobu vlasti své súčastní. Vévoda řekl, že jest tomu velmi rád, a prosil ho, aby tedy rytířské sedání po českém způsobu zařídil.

[Dal panu Lvovi ukázati krásnou oboru, velikou, s rybníky a studněmi, s rozličným ptactvem a zvířaty;

Digitized by Google

pak vévodský poklad a klenoty, plno drahokamů a perel, zlata, stříbra a rozličných věcí v četných truhlách.]

Třetího pak dne poslal vévoda k panu Lvovi, ptaje se, zda-li by chtěl vévodovi, synu jeho, vstříc jeti; dle zprávy je prý jenom dvě míle od města vzdálen. I poručil pan Lev, aby se jeho družina co nejlépe oblekla, a jel s ní naproti vévodovi. Když potkali vojsko jeho, viděli rozličné zbraně a ptali se, kde jest vévoda. Odpověděno jim, že se nedaleko baví lovem sokolů.

Jakmile se vévoda dověděl, že přijel mu vstříc onen pán, jenž k němu poslal a s rytíři svými chtěl pomoci, nechal lovu a jiných věcí a rychle k panu Lvovi pospíšil. Když pan Lev vévodu spatřil, poručil jezdcům s koní dolů.

Spatřiv to vévoda, rychle s vůdci svými a trubači přijel a toho nepřipustil. Pozdravivše se, jeli spolu vévoda a pan Lev až do města, provázeni komonstvem. Zatím nastala noc, a veliké množství lidu přišlo vévodovi vstříc s pochodněmi; všechny ulice, kudy průvod se bral, až ke hradu byly osvětleny, tisíce světel hořelo, a mnohá a rozmanitá byla podívaná.

Když na hrad přišli, slezl vévoda s koně a požádal pana Lva, by totéž učinil, a vzav jej za ruku, vedl ho ke starému vévodovi. Týž seděl v komnatě na trůně, kolem něhož byly vzácné nádherné látky upraveny. Když k němu se přiblížili, dle tamního obyčeje poklekli; avšak vévoda stavěl se, jako by se zamyslil a toho nepozoroval, a poklekli tedy po druhé; teprve když po třetí klekli, vstal starý vévoda, podal pravici synu svému a potom panu Lvovi. A drže oba za ruku, vedl je skrze devět komnat, v nichž každé stálo asi sto mužův ozbrojené stráže, do své vlastní komnaty. »Ptal jsem se,« praví rytíř Šašek, »zdali jich tolik vždy bývá.

Digitized by Google

Odpověděno mi, že není jich nikdy ve službě méně, ve dne i v noci. Je-li tomu tak, mohu tvrditi, že nižádný křesťanský král nemá dvora tak skvělého a nádherného.

Druhého dne dal mladší vévoda oznámiti *turnaje*, aby se každý, kdo by jich účastniti chtěl, na místo pro ně určené dostavil. Rytíři shromáždili se. Naši dívali se, jak burgundští kopí lámali. Hnali koně proti sobě a srazili se tenkým kopím. Který rytíř nejvíce jich druhým zlomil, byl za vítěze prohlášen, a veliké množství lidu křičíc jeho jméno a velebíc vítěze, doprovodilo jej až k jeho bytu.

Po těch věcech poslal vévoda o 3. hodině v noci k Janu Žehrovskému, aby s několika staršími rytíři českými, kteří by *zápasiti* chtěli, k němu přišel, že jim ustanoví protivníky k zápasu. Odebrali se tedy pan Jan s jinými rytíři na hrad a přišli do komnaty, kde byl vévoda a tři vévodkyně: burgundská, (Isabela, manželka vévody mladšího), klevenská (Anna, dcera starého vévody burgundského) a gelderská (Kateřina, dcera vévody Arnolda z Gelderna), a jiné vznešené paní a panny. K Janu Žehrovskému přistoupili dvořané vévodští, oznamujíce mu, aby k zápasu byl připraven; neboť protivníci mohou brzy přijíti. Pan Jan vyptával se, jak zde obyčejně zápasí, zda-li nazí nebo v kabátcích. Odpověděno, že podle obyčeje tamního v halenách, aby nebylo dáno pohoršení paním a dívkám přítomným; pak že nesmí se zápasník pod pasem chytnouti, ani nohy podrážeti, ostatně že jest dovoleno, jakýmkoliv způsobem ho na zem hoditi.

Počal zápas. Panu Janovi Žehrovskému nemohl protivník odolati a byl od něho třikráte na zem vržen. Což vzbudilo veliké podivení u všech diváků. Vypravovalo se totiž, že týž protivník nemohl posud najíti sobě rovna ve všech zemích vévody burgundského, že

Digitized by Google

nebyl posud nikdy od nějakého člověka přemožen a proto mimo plat ještě 500 zlatých ročně dostával; nyní ale že tuto odměnu ztratí, když byl třikráte přemožen. Vévoda divě se přistoupil k panu Janovi, omakal všecky jeho údy, nohy, ruce a celé tělo a divil se, že jeho zápasník byl přemožen. A ptal se pana Jana, nemá-li sebou nějakého urozeného pána, že by proti němu znamenitého protivníka, hraběte, dal. Pan Jan jmenoval přítomného Kevarda. A tento s hrabětem zápasil a třikráte jím o zem hodil.*)

Načež přistoupil jsem, dí Šašek, k vévodovi řka: »Jasný vévodo, prosím, aby mi Vaše Výsost ustanovila nějakého protivníka mně rovného!«

Vévoda tak učinil, poručiv jednomu, aby se mnou zápasil. Když jsme počali zápasiti, mrštil jsem hned odpůrcem o zem; ale když vévoda poručil, aby se ještě jednou zápasilo, byl jsem o zem já hozen.

Po zápasech dal vévoda přinésti víno a cukroví u velikém množství. Mně ho pak vévodkyně tolik podávaly, že jsem se opil a sotva do bytu se navrátil.

Druhého dne byl *turnaj českých pánů v oděni a na koních*. Pan Lev vjel do ohrady s panem Janem Žehrovským, a tak se prudce srazili, že pan Lev zlomil své kopí o prsa druhého pána; však ani jeden, ani druhý s koně nespadl.

Načež pan Žehrovský prosil pana Lva za dovolení, aby směl na poctu vznešených paní a panen přítomných kopí lámati. Pán k tomu svolil, a Žehrovský bodl koně ostruhami, kopím zaměřil proti zdi pod okno, z něhož se díval vévoda s manželkou a jinými vévodkami, a tak prudce kopím do zdi vrazil, že kůň nárazem na zadní nohy padl; ale pán na něm zůstal pevně seděti.

*) Srovn. zápasy Sokolů českých v Paříži r. 1889.

Digitized by Google

Divili se tomu dvořané a přiběhli, zdali není snad pan Žehrovský na koně přivázán, když při tak silném nárazu s něho nespadl.

Tu podruhé koné ostruhami pobídl a tak silně do zdi vrazil, že kopí zlomil, aniž se poranil.

Po boji pánově závodili ještě Frodnar a Tatzel, (a to v brnění a s českými zbraněmi: palcáty a čekany). Vrazili prudce na sebe, ale jeden i druhý zůstal bez pohnutí v sedle. Po boji skočil Frodnar s koně, ačkoliv byl v brnění, tak hbitě a lehce, aniž se třmenů dotknuv, že se všichni lidé divili.

Když onen zápas byl ukončen, dal si vévoda české zbraně přinésti, jimiž bojovali, a ptal se, zdali se v naší vlasti užívá při rytířských hrách takových zbraní. A když Čechové přisvědčili, pravil, divě se: »Vy je máte pro hru, my však se jim velice divíme. Kdyby otcovrah byl nucen, aby takový boj podstoupil, byl by to pro něho nesmírný trest. Tak hrajete se životem, jako by vám na životě nezáleželo.«

Potom chodívali mnozí lidé každý den na ono místo a divíce se, říkali, že rytíř Žehrovský není z pokolení obyčejných lidí, nýbrž z rodu starých obrů.

Po tom boji pozval pan Lev z Rožmitála mnoho vznešených pánův a krásných paní do hospody, dal jim upraviti česká jídla, jež velice chutnala, a český tanec provésti. Líbilo se to pánům a paním.

Čechové získali si takto rytířskými ctnostmi všeobecnou úctu a vážnost, a vzniklo přátelství mezi pánem Lvem a vévodou mladším. Starý vévoda, jenž založil znamenitý řád zlatého rouna a počet jeho rytířů původně obmezil na 25, upustil výminečně od této zásady, chtě dáti Čechům zvláštní důkaz své náklonnosti. Sejmul totiž svůj řetěz řádový s krku a dal jej na krk pana Lva, udeřil ho mečem třikráte na ramena, čímž

Digitized by Google

ho mezi rytíře téhož řádu přijal. A též oni druhové páně Lvovi, kteří se v turnaji vyznamenali, dostali odznak téhož řádu a byli slavně na rytíře pasováni.

[Pan Lev žil tu nádherně, a stálo to nesmírně mnoho peněz; ale vévoda hosti vším vydržoval. Náš pan Lev daroval mladému vévodovi velmi hezkého koně, a vévoda dal čeledínu, jenž koně přivedl, 30 korun a rytíři Achacovi Frodnarovi krásného bělouše.]

Později vévoda poslal k panu Lvovi své rady do jeho bytu, aby ho přivedli do jeho klenotnice a zde mu ukázali všecky vzácné a skvostné věci, perlami a drahokamy ozdobená roucha a jiné klenoty. Poručil také radům, aby pana Lva požádali, aby si, cokoliv mu libo, z klenotů vybral a na památku vévodovu si nechal. Avšak pan Lev nechtěl ničehož přijmouti, vévodovi se poděkovati dal a pravil: »Chraň Bůh, abych něco přijal! Nepřišel jsem s druhy sem, abych dary obdržel; nýbrž abych se v rytířské ctnosti zdokonalil; proto jsem podnikl tuto cestu a s Boží pomoci chci tak až do konce života svého jednati. Zlato a poklady můžeme lehko získati; ale jen pověst dobrého jména potrvá na věky. Tuto zásadu měl jsem vždy na mysli a zachovám ji také s vůlí Boží až do smrti.« —

Naši hotovili se pak k odchodu. (Průvodní list od staršího vévody byl jim dán v Brusselu 9. února 1466. a od mladšího vévody Karla 10. t. m.) Osmnáctého dne šel pan Lev s rytíři svými k vévodům se poděkovat za prokázanou čest a přízeň a prosil mladšího vévody, aby mu dal hlasatele, se kterým by jistěji mohl jeho země procestovati. Načež odpověděl vévoda: »Nepatrnou službu chceš od nás míti, příteli! Žádej něco většího, lepšího, a nic Ti nebude odepřeno! Od srdce rádi vyplníme Tvé přání. Máme hlasatele, jenž

Digitized by Google

byl již u všech křesťanských králův a rozumí sedmnácte řečí. Toho chceme Ti dáti, aby Tě věrně provodil až do Tvé vlasti a když to vykoná a k nám se vrátí, nalezne v nás milostivého pána.« To pravil u přítomnosti druhů páně Lvova a hlasatel provodil nás pak až do Čech.

Téhož dne, kdy pan Lev vévodovi poděkoval, uspořádal vévoda hostům ještě zvláštní podívanou. Vedl je k oknu, z něhož bylo viděti oboru pro zvířata a v ní rybník zamrzlý; 28 dvořanů vévodových běhalo tu na ledě o závod s velikou lehkostí. Zvláště jeden vyznamenal se tak, že sám 22 protivníků překonal. Takova byla u nich rychlost v běhu a v obratech, že by se jí ani běh koní nevyrovnal. Byl jsem žádostiv zvěděti, co mají pod nohami, že se tak rychle na ledu sem a tam pohybují; neboť veliký byl by to div, kdyby na zemi tak rychle se pohybovali. Byl bych to snadno zvěděl, ale nesměl jsem vzdáliti se od pana Lva, jenž se na závod díval z hradu s vévodou. (Dvořané totiž jezdili na ledě tak rychle po želízkách.)

Hosté viděli ještě rozličná zvířata v zahradě, a pan Lev poděkoval se za vše vévodovi a jeho synu.

Přítomny byly také jeho tři nemanželské děti, jimž v naší zemi pancharti říkají. Tam nejsou k hanbě, jako u nás, a chovají se jako vlastní děti. Mívají někteří králové a knížata obyčej, vydržovati na svých hradech souložnice. Synům jejich vykázány bývají úděly, kterých po smrti jejich nesmějí vlastní synové nazpět žádati. Byl-li kníže od nemanželského syna na souboj vyzván, nesměl odříci říkaje, že panchart není hoden, aby s ním se potýkal; nesmí ho zamítnouti, nýbrž jest nucen s ním se potýkati. V oněch krajinách se totiž lidé tolik netupí a si nenadávají, jako u nás. —

Digitized by Google

Z Brusselu jeli jsme 5 mil do města *Dendermonda*, vévodovi burgundskému poddaného, a dále zase 5 mil do *Genta*, kde zůstali jsme přes noc. Cesta vedla nás krajinou bažinatou. Gent je ze všech měst vévody burgundského největší a nejmocnější. Vypravovalo se o něm, že by mohlo vévodovi 50000 a více ozbrojenců do boje vypraviti. Jesti téměř jednu míli zdélí a o něco méně zšíří. Kolem něho jest veliký počet větrných mlýnů, asi 300, a dále veliká rovina. Na hradě Gentském viděli jsme manželku staršího vévody burgundského. Čtyři míle od Genta přišli jsme na hranice mezi Brabantskem a Flandry. V Brabantsku nedostávalo se nám velmi často paliva, abychom si mohli pokrmy uvařiti. Jesti země bez lesův a křovin. Proto užili jsme za palivo kravského lejna nebo travníku, jejž obyvatelé vyryli, skupili a na slunci sušili. Mají tu lidé také jakousi zemi, která hoří jako uhlí kovářské (nepochybně kamenné uhlí).

Dále jeli jsme cestou močálovitou a písečnou do *Brügge* ve Flandrech, města velkého, krásného a bohatého obchodem, jejž vede se všemi křesťanskými zeměmi po moři a po souši. Domy jsou veliké, ozdobně klenuté, a voda mořská, rozlévajíc se městem, jich se dotýká; je prý tu 525 mostů.

Do Brügge přišli jsme osm dní před masopustními dni, které tu slavili, bavíce se rozličnými hrami a tanci.

[Okusili jsme tu pravých lázní Brüggských a rádi byli bychom s měšťany zápasili; ale tito nechtěli s námi se potýkati Pastor Burgundský pozval pana Lva a družinu jeho k sobě na velkou hostinu, k níž byly i nejkrásnější paní v městě pozvány. I bylo mnoho kratochvíle a zábavy.]

V oné zemi, zvláště v tomto městě, jest obyčej, že v prvních dnech masopustních chodí šlechtici, aby

Digitized by Google

nebyli poznáni, ve škraboškách a zakuklení, a to co nejvíce ozdobeni. Jakou barvu měl pán, tak oděni byli též jeho služebníci.

Shromažďují se pak často v místnostech, kde se tančí a veselí za zvuku trub a bubnův. A když tu někdo z nich našel svou milou, podal jí lístek se svým jménem, aby téhož večera s ní tančil a se bavil.

My jsme také se bavili, a to tím více, když je tam obyčej, že šlechticové a přední rodiny nezůstávají na venkově, nýbrž v městech, a tedy jsme rozmanité zábavy a rozkoše měli.

Ve středu popeleční cestoval pan Lev dále ve Flandrech tak zvanou »Svobodnou zemí« (Freiland), vévodovi burgundskému příslušnou. Jeli jsme až do *Duynkirch*, města téhož vévody. Zde ponejprv uviděli jsme moře; neboť město leží na jeho břehu. Jest tak pevné, že se mu jiné město burgundské rovnati nemůže; mohlo v čas potřeby na dvě míle daleko zatopeno býti. Když byl vítr příznivý, vysílalo město na ryby sto lodí, které veliký lov činily. Druhého dne jsme pozorovali, jak tu ryby loví. Když je totiž odliv moře, a voda jednu nebo dvě míle od břehu, nalíčí rybáři na této prostoře vnadidla; když nastane příliv moře a ryby připlují, jdou na vnadidla a bývají loveny.

U žádného pak města v té zemi neviděli jsme tolik zajíců, jako u něho.

Odtud jeli jsme tři míle do *Greveling*, města u moře mezi močály ležícího, a odtud 3 míle do *Calaisa*. Zde čekali jsme dvanácte dní, než příznivý vítr nastal a do Anglicka jsme plouti mohli.

[Pan Lev byl by rád do Anglie plul. Zdálo se mu pak, že má na převážení mnoho čeledi. I poslal mnoho koní zase domů, ale nižádného šlechtice, jen samou čeleď, a nedržel ani pánům služebníka, vyjma kteréž

Digitized by Google

on sám měl; jen panu Janovi Žehrovskému z Kolovrat držel dva služebníky, Achacovi Frodnarovi a Gab. Tetzelovi jednoho. Podržel u sebe 36 koní na další cestu. Obyvatelé Calaiští prokazovali panu Lvovi velikou čest a podali mu na poctu víno. Pán objednal loď a s družinou na moře vyplul.]

Průvodní list měl od Eduarda, krále anglického, daný ve Westmünsteru 26. února 1466.

III.

Na moři a v Anglii.

Když jsme od země odrazili a na moři pluli, strhla se nenadále hrozná bouře, a ocítili jsme se v nebezpečí velikém.

[Loď byla poškozena a velkou dirou voda do ní vtekla; koně stáli v ní až po břicho. Na štěstí vítr se obrátil; jináče byli bychom všichni utonuli.]

Museli jsme se vrátiti do Calaisa nazpět a šťastně z nebezpečí jsme vyvázli.

Lidé divili se tomu případu a pravili, že se něco podobného sto let nestalo.

Čekali jsme tedy ještě tři dni.

[Pan Lev objednal jinou loď, a čekali jsme na vítr příznivý. Když jej Pán Bůh dal, vyplula loď z přístavu na moře. Pan Lev musil sednouti si do malé loďky a plouti k veliké lodi. Tu však nastal veliký vítr a zmítal loďkou tak, že bychom byli utonuli a jen s velikou nouzí dostali jsme se na velikou loď. Pan Lev, chtěje vstoupiti na velkou loď, byl by utonul, kdyby ho pan Jan Žehrovký a Gabriel Tetzel nebyli zachránili. Za velikého větru pluli jsme přes úžinu

Digitized by Google

mořskou Calaiskou. Na pana Lva a ostatní druhy působilo moře tak špatně, že na lodi leželi, jako mrtvi.]

Když jsme se k Anglii blížili, byly nám nápadné veliké skály křídové, jako posněžené, plné vápna, jehož není potřebí více páliti. U nich spatřili jsme hrad Dover, od zlých duchů prý vystaven, tak silný a pevný, že se v nižádné zemi křesťanské jemu rovný nenalezal. (Byl od Julia Caesara založen a pak od Sasů tak opevněn.)

Připluli jsme pak k městu *Sandwichi*. V přístavu bylo mnoho lodí rozličných národů; zde spatřili jsme ponejprv všeliké druhy lodí, veliké a malé, plachetní a veslovací. Jmenovitě zajímaly nás lodi veliké s více než 200 vesly, do nichž se vešlo několik set lidí, a mohly za větru příznivého i nepříznivého plouti, a tedy ve válce se jich užívalo. Divili jsme se nejvíce, jak námořníci po lanech lezli, směr větru pozorovali a vše hbitě konali. Jeden námořník byl tak obratný, že by sotva kdo s ním měřiti se mohl.

Je tam obyčej, že celou noc chodí po ulicích s houslisty a pískači, křičíce, a když vítr věje oznamujíce. Kupci, když příznivý jim vítr nastane, jdou na své lodi, aby do své vlasti odpluli.

Ze Sandwiche jeli jsme 8 mil do *Canterbur*, města arcibiskupa anglického, jenž tu sídlel. Hlavní chrám Páně je tak krásný, že jak všichni poutníci, kteří daleko putovali, praví, v nižádné zemi křesťanské sotva nic podobného se nenalezá. Chrám je ve 3 oddíly zbudován, jako by tři kostely, jeden na druhém vystavěn byl, a střecha jest celá cínová.

V tomto chrámu Páně byl usmrcen sv. Tomáš Canterburský. (Narodil se r. 1117. v Londýně, studoval v Oxfordě, Paříži a Bologni, stal se kancléřem anglickým a r. 1161 arcibiskupem Canterburským. Hájil

Digitized by Google

neohroženě práva církve své i proti rozkazům krále Jindřicha; byl nejprve do vyhnanství vypuzen, pak nazpět povolán, ale po všelikém protivenství 29. prosince 1171 v tomto kostele, modle se tu večer, sťat od čtyr dvořanův. Roku 1173. byl za svatého vyhlášen.) Viděli jsme hrob a jeho hlavu. Hrob jest ulit z čistého zlata a drahokamy ozdoben, s velmi četnými klenoty, které sem obětovali králové, knížata, bohatí kupci a jiní nábožní lidé. Mezi jinými klenoty nalezal se drahokam karbunkl, který v noci svítíval, a mezi pozůstatky: hlava sv. Tomáše arcibiskupa, meč, kterým byl sťat, kalich, jehož užíval při službách Božích, sloup z kaple Matky Boží, u kterého se prý modlíval a s Pannou Marií mluvil, což mnozí viděli a slyšeli, jak se nám tvrdilo; ale od toho času, co se to stalo, uplynulo již 300 let. Z jiných pozůstatků viděli jsme: náčelku Panny Marie, kus roucha Kristova a tři trny z jeho koruny, krev sv. Tomáše a Jana apoštola, vlasy Matky Boží, kus ramene sv. Šimona, jenž Krista na ramenou nesl, kost sv. Vavřince, sv. Romana, biskupa, sv. Ricordie panny a j., kus kříže sv. Petra a Ondřeje apoštola, kosti sv. Filipa a Jakuba, zub sv. Jana Křtitele, zub a prst sv. Štěpána mučedníka, kosti sv. Kateřiny panny, vlasy sv. Maří Magdaleny, pysk jednoho dítěte, jež na rozkaz Herodesův byly zavražděny a j. v.

V témž chrámě jest pramen, jehož prý voda proměnila se pětkráte v krev a jednou v mléko.

[Z něho pil sv. Tomáš každého dne. Napil se z něho také pan Lev a celá družina. Ke cti pana Lva zapěli zpěváci krásnou píseň.] (R. 1740. byl tutéž pramen léčivý objeven.)

Z Canterbur jeli jsme 20 mil do města *Rochestera*, zůstali zde přes noc, a dále 24 mil do Londýna, města velikého a bohatého.

Digitized by Google

V Londýně.

[Když se král Eduard IV. dověděl, že pan Lev z Rožmitála sem jede, dal mu zaříditi nádherné obydlí a poslal mu vstříc hlasatele a své rady, aby našeho pána uvítali a s ním vjeli. Král dal brzy pana Lva k sobě pozvati. Tu viděli jsme nesmírně velikou úctu, kterou mu jeho služebníci prokazovali, a mocní hrabata museli před ním klečeti, královskou čest pánu vzdávajíce. Král podal mu a jeho průvodcům ruku. Pan Lev sdělil, proč cestuje. Králi se to velice líbilo, a byl k panu Lvovi velmi laskav. Potom za několik dní pozval pana Lva a celou družinu jeho na hostinu. Zatím prohlíželi jsme si město.]

Londýn má dva hrady královské Tower a Westmünster, z nichž jeden leží na konci města při zálivu mořském, (t. j. ústí řeky Temže), dlouhý kamenný most a podél něho domy. Vedeni jsme byli také do kostela, kde se prý sv. Tomáš narodil, a do jiného kostela, kde sv. Richard pochován jest. V něm ukázali nám zlatý hrob velký, vzácnými drahokamy ozdobený. Vůbec je tu mnoho sv. ostatků; v Londýně 20 zlatých hrobů s drahokamy ozdobených a v celém Anglicku až 80 také zlatých a ozdobených.

Nikde pak neviděli jsme tolik dravých ptáků, jako zde.

V Anglicku nalezá se také množství zlata a stříbra. Raženy byly z něho rozličné peníze. Zlatníků čítalo se v Londýně 40 mistrů, kteří, majíce hodně práce, měli mnoho tovaryšů.

V královském pokladu viděli jsme mimo jiné vzácnosti zlatý pohár, o němž nám vypravovali, že král dostává z jedné země poplatek ročně 80.000 peněz, pokud bude míti pohár. Kdyby ho ztratil, hned by onen poplatek přestal. Proto byl pečlivě chován a jen hostům z cizích zemí okázán.

Digitized by Google

Na dvoře královském byli jsme uctivě častováni. Okázali nám pak dvě obory, v nichž všeliká zvířata byla chována.

Když zůstávali jsme dvě neděle v Londýně, pozval nás král k sobě a na znamení své náklonnosti velice obdaroval pana Lva a několik jeho rytířův a vyznamenal je řádem. Za veliké slavnosti byl pan Lev, Jan Žehrovský, Burjan ze Švamberka, Achac Fradnar, Pětipeský a Miroš do řádu přijati, zlatými odznaky jeho ozdobeni a na rytíře pasováni; ostatní druhové páně Lvovi, kteří nebyli rytíři, dostali stříbrné odznaky.

[Král sám dal jim řády na krk a panu Lvovi a několika rytířům z jeho družiny ještě nějaký počet odznaků, aby je podle své libosti rozdali. Jiného dne pozval nás král opět na dvůr. Královna (Eliška Woodwillová) šla po šestinedělí k úvodu ve slavném procesí s četným duchovenstvem, žáci zpívali, a všichni hořící svíce nesli; za nimi veliké množství paní a dívek z Londýna a z venkova, pak veliký počet hudebníků, královských zpěváků 42, kteří velmi krásně zpívali; dále hlasatelé, hrabata, rytíři a královna. Vedli ji dva vévodové a nad ní nesli nebesa. Za ní kráčela její matka a 60 panen a paní. V kostele byli na mši sv., a vrátili se v témž pořádku do paláce. Všichni zůstali tu na hostině ve čtyřech síních. Našemu panu Lvovi a jeho družině a nejvznešenějším pánům prostřeno bylo zvláště v síni a u stolů, kde král s dvořany jídával. Králův nejmocnější hrabě zasednul na jeho místě u stolu, pan Lev od něho dva kroky dále, a nikdo jiný více u téhož stolu neseděl. A všechny pocty, které se konávaly samému králi u hostiny, museli ve všem, jako by tu sám král stoloval, konati onomu hraběti na jeho místě a našemu pánu, a sice tak velice, že to až k neuvěření...

Digitized by Google

Po hostině vedl hrabě našeho pana Lva s jeho rytíři do síně neobyčejně krásné a ozdobené, kde byla královna, chtíc teprve jísti. Našeho pána a jeho rytíře postavili do jednoho kouta, aby se dívali na velikou tu nádheru. Královna seděla na zlatém stolci sama u stolu, její matka a královy sestry musely dále státi. A když královna s matkou nebo královými sestrami mluvila, musely před ní kleknouti. Když královně bylo první jídlo předloženo, mohly si matka a královy sestry sednouti, paní a panny a všichni, kteří posluhovali, samí mocní hrabata, museli pořáde klečeti, pokud jedla. A jedla ke třem hodinám... Nikdo nesměl ani slova promluviti. Náš pan Lev s druhy svými stál pořáde v koutě a díval se na to. Po jídle začal tanec. Královna zůstala seděti. Matka její klečela před ní, a chvílemi nechala ji vstáti. Tančily královy sestry s dvěma vévody a jiné překrásné panny, mezi nimi osm vévodkyň a 30 hraběnek, a ostatní všechny samé dcery velmožův. Po tanci přišli zpěváci královští a zpívali.

Když král byl na mši sv. ve své kapli, pustili tam našeho pána s rytíři, a král nechal nám ukázati všechny památky v Londýně.]

Pánu prokazovali v Londýně všade velikou čest. Vedli ho do nádherných zahrad, do kostelů, kde mu okazovali četné zlaté hroby a tolik ostatků, že by dva písaři sotva za čtrnácte dní seznam jich udělali; mimo jiné: pás Panny Marie, jejž prý sama vlastníma rukama si udělala; kámen, na který Ježíš Kristus nejprve vstoupil, když vstal z mrtvých; jeden ze 6 džbánů, které Kristus při svatbě v Kaně Galilejské dal naplniti a vodu proměnil ve víno, a kost sv. Jiří.

Slyšeli jsme též hudbu anglickou, sbor asi 60 zpěváků; něco lepšího a příjemnějšího neslyšeli jsme nikde.

Digitized by Google

Poznali jsme též okolí Londýna a pozorovali, že Anglicko není rovné, nýbrž hornaté a plno lesů, ale nemá černých, jehličnatých. Kolem každého lesa byl příkop, a podobně i pole a louky od sedláků příkopy obehnány, tak že pěší a jezdcové nemohouce přes ně, zůstávali na silnici. Vozů tady nemají, nýbrž jen vozíky o dvou kolech; břemena nosívají koně.

Asi 30 mil od Londýna je les, z jehož dříví když se sošky udělaly a do země zakopaly, v roce zkamenělv. (Nepochybně v krajině mezi Harwichem a Beaconhillem, kde dříví do hlinité země položeno dostane tvrdý, kamenitý povrch.)

Osm mil od Londýna ukázali nám dřevěný kříž, o němž vypravovali nám, že prý s lidmi hovořil.

Velkou pozornosť budily jsme tu svými dlouhými vlasy. Pravilo se nám, že tam ještě neviděli nikoho, jenž by měl delší a krásnější vlasy, a nechtěli věřiti, že jsou to pravé, přirozené vlasy, nýbrž že prý jsou nějak přilepeny. A když se někdo z nás dlouhovlasých na ulici ukázal, měl mnoho diváků, jako by nějaké podivuhodné, zázračné zvíře přivedeno bylo.

Ženské nosívají tak dlouhé vlečky, že jsme tak velkých nikde neviděli.

Je tu pak obyčej, že když vzácní hosté z cizích zemí přijdou, panny a paní je uvítají a obdarují. Přijdou jim hospodyně a celá rodina vstříc a všechny políbí; ruky pravé na uvítanou nepodávají. A tak se dělo i nám.

Nikde nebyli jsme tak uctíváni, jako zde; neboť v celé zemi, král a všichni lidé po celé cestě až k moři, chovali se k nám uctivě a laskavě.

[Našeho pana Lva pozvali také dva hrabata s jeho druhy do svých domů. Připravili nám neobyčejně skvělou hostinu, šedesát jídel po anglickém spůsobu.

Digitized by Google

Načež pozval náš pan Lev mnoho hrabat a pánů k sobě a dal jim připraviti hostinu po českém spůsobu. Zdála se jim býti neobyčejná. Pan Lev chtěl pak na rozloučenou uspořádati závod s rytíři svými; ale král nechtěl toho dovoliti. I daroval pan Lev, Frodnar a Gabriel Tetzel králi všechno své náčiní a závodní koně.]

(Král Eduard IV. byl panu Lvovi velice nakloněn a pro krále českého Jiřího z Poděbrad získán; ale maje doma spor mezi t. zv. bílou a červenou růží, nemohl při nejlepší vůli pro něho vydatně působiti.

Dne 26. února 1466 dal král panu Lvovi, »bratru královny české«, průvodní list, aby po Anglicku volně cestovati mohl, a druhý list dne 20. března t. r.)

V Londýně jsme prodleli 40 dní. Než odtud jsme odjížděli, rozloučil se pan Lev s králem, a král mu dal zkušeného šlechtice, aby je všade po Anglii vedl a nazpět až k moři doprovodil, a loď, na které bychom do Bretagne přepluli.

Od Londýna jeli jsme 20 mil až do *Windsoru*. Přes noc zůstali jsme v tamním hradě, kde sídleli rytíři řádu sv. Jiří, všichni původu vznešeného. Od nich byl pan Lev druhého dne uvítán a poctěn.

Okázali nám tu znamenitosti hradu, v kapli srdce sv. Jiří a jiné sv. ostatky, na blízku hradu mnoho zvěře, černé bílé a skvrnité srny. Po hostině loučíce se pravili rytíři sv. Jiří, že tak vzácného hosta neměli, jako pana Lva, a snažně ho prosili, aby zapsal jim své jméno na stálou památku do misálu, z něhož zpívají. Pan Lev se podepsal, (nepochybně česky); ale když byl kus cesty z hradu, poslali za ním, ptajíce se, jak se vlastně jmenuje.

Na další cestě vedli pana Lva do několika klášterů benediktinských a ukázali mu všade památky

Digitized by Google

jejich. Opatové prokazovali panu Lvovi velmi velikou čest, hostili jej a vedli do svého sboru. Tu slyšeli jsme překrásné zpěvy církevní, až milo poslouchati.]

Dále jeli jsme 17 mil do *Readingu*, prohledli si tu klášter cisterciánský, v něm překrásný obraz Rodičky Boží; 24 mil dále v *Andoweru* sochu matky Boží, z alabastru uměle vytvořenou.

Do *Salisbur* jeli jsme odtud 15 mil (v pátek 31. března 1466). Prohlédli jsme si město a hrad; v městě hlavně klášter veliký a krásný, zevně i uvnitř velmi uměle stavěný, i věž jeho. Krásnějších obrazů, jako zde, nikde jsme neviděli, jmenovitě těchto dvou: 1. Matky Boží, jak drží Krista na rukou a sv. tři králové dary jí přinášejí, a 2. jak Kristus z mrtvých vstal, maje v ruce praporec, tak živě představené, že zdály se býti ne malovány, ale živy. Je pak tam obyčej na zelený čtvrtek a velký pátek, kdy slaví se památka večeře Páně, že na oltářích v kostele zrcadla postavena měli; král pak 13 chudých pohostil, nohy jim umyl a penízem obdaroval. Chléb Páně dávají kněží věřícím, jako u nás.

U hradu jest obora, jednu míli zšíří a 8 mil zdélí, v ní nesmírně mnoho zvěře, až k neuvěření; daňků několik set a nesčíselný počet zajíců a králíků. Kdyby král poručil, mohlo by se z obory snadno až 20.000 kusů zvěře zabiti. Uprostřed obory vystavěn jest hrad.

V Salisburech nalezli jsme bratra krále anglického, Jiřího z Clarence, jenž pana Lva laskavě přijal.

Zůstali jsme tu přes neděli květnou a viděli překrásné procesí, jak Kristus Pán do Jerusalema přijel. A vévoda šel také v průvodu a vedl si pana Lva z Rožmitála. Po mši sv. musil náš pán a družina jeho na dvoře vévodově stolovati. Vévoda a pan Lev jedli

Digitized by Google

spolu a družina jeho s hrabaty a pány. Hostina byla neobyčejně skvělá a trvala tři hodiny.]

Vše bylo po anglicku upraveno; mimo jiná jídla předloženy jakési kachny, které na moři se vylíhnou a ne pokrmem, nýbrž vzduchem žijí.

Jeli jsme pak dále ze Salisbur 24 mil do *Poolu*, městečka neohrazeného na břehu mořském.

Na své cestě neviděli jsme nikde tak krásných kostelů, jako v Anglii. Všechny měly střechy olovem a cínem pokryté a jsou uvnitř podivuhodně ozdobené.

Země bohatá jest stříbrem, mědí, olovem a cínem, a dílem i chovem ovcí, jichž veliká stáda viděli jsme na pastvách, všecky sněhobílé, jen málokterou černou. Jejich vlna byla od cizích kupců hledána, nemálo placena a do cizích zemí odvážena.

Mnoho lidí však je v Anglii, jak se mi zdá, nevěrných a lstivých, kteří hledí cizinci život vzíti. I kdyby před tebou pokorně lezli, není jim co věřiti. —

Za Anglickem na západě leží ostrov *Hybernia (Irsko)*, na němž jeskyně sv. Patricia. Části ostrova, Anglii nejbližší, jsou králi anglickému poplatné; jiným částem ostrova panují dva bratří hrabata, rovněž jemu poplatní.

[V Poole zůstali jsme přes velikonoce, čekajíce 8 dní na vítr příznivý. Tam panu Lvovi připravili dvě lodi na cestu do Bretagne.]

Za tehdejšího nepřátelství mezi Anglickem a Francouzskem stalo se tu, že u břehů Bretaňských potkaly jsme opět dvě válečné lodi anglické, a tyto, majíce nás za Francouze, s velikým křikem vystřelily proti nám. Pan Lev, vida, že chtějí loď jeho zničiti, vyslal k nim hlasatele, aby s nimi se dorozuměl. Pravil jim, aby, jsouce pamětlivi učení křesťanského, tak jich nepronásledovali; že pluje s nimi vznešený pán urozený, který

Digitized by Google

chce poznati rozličné země a cestuje od krále anglického do jiných zemí. Načež se ptali, zdali mají nějaké listy od krále anglického. A když odpověděno, že ano, žádali, abychom je jim ukázali. Přece však poručili, abychom svinuli plachty, jako bychom v boji přemoženi byli. Odebrali se pak na loď pana Lva, chtíce viděti královské listy. Když je uviděli, všichni na kolena padli a listy políbili. Neboť jest obyčej, že když jméno královo slyší, nebo list jeho vidí, dávají tak svou úctu na jevo. Nyní pravili, že vidí, jaký znamenitý a vznešený pán jest pan Lev, a nabídli se mu, že ho bezplatně doprovodí, kam si bude přáti. Pan Lev děkuje, toho nepřijal, řka, že toho není potřebí; že prý chtěl viděti dvory králů křesťanských, a ptal se jich, kterým směrem by nejdříve ku králi francouzskému a sicilskému přišel. I poučili naše plavce, kam loď říditi mají. Když se od nás rozloučili, nastal v noci prudký vítr a zahnal nás od našeho směru asi 200 mil až k ostrovu *Guernseyi*, jenž je tři míle zdělí a tolikéž zšíří. Tu museli jsme dvanácte dní čekati na příznivý vítr, jenž by nás nesl do Bretagne.

Ostrov patří sice anglickému králi, ale musí francouzskému ročně 40.000 korun platiti. Kdyby nezaplatil, byl by od něho spustošen. Na tom ostrově pálili dřevem vavřínovým, poněvadž jiné tam nerostlo.

[Byla zde taková nouze, že jsme nemohli ničeho koupiti ani pro sebe ani pro koně.]

Po 12 dnech měli jsme opět vítr příznivý a mohli do Bretagne francouzské plouti; avšak již druhé noci povstala hrozná bouře. Vítr byl tak prudký, že naši plavci nemohli ničeho podniknouti. Loď klonila se již na jednu stranu, a voda vnikla na palubu. Stálo veliké práce a namáhání, než konečně loď přece byla opět napravena, a když bouře ustávala, pluli jsme dále.

Digitized by Google

Vyváznuvše z takového nebezpečí, padli jsme všichni na kolena a děkovali Bohu, že nás vysvoboditi ráčil. I připluli jsme šťastně do přístavu *St. Mala* v Bretagni.

Přístav náleží sice biskupovi, ale uznává za vrchního pána svého vévodu bretaňského.

[Plavba z Anglie sem, kterou vykonati jsme mohli za čtyři dni, pro ony překážky trvala nám sedmnácte dní. Koně byli velmi zemdleni; nemohli ani státi, ani choditi. I musil tu pan Lev několik dní odpočinouti, aby se koně poněkud zotavili.]

IV.

Cesta pana Lva z Rožmitála po západní Francii.

Chtěl-li někdo do Bretagne, musil přistáti v tomto přístavu St. Male, dílem pro jeho příhodnost, dílem že byly všecky jiné přístavy uzavřeny, aby veliká cla a poplatky přístavní jinam nepřicházely. Město leží tak blízko moře, že když vítr mořem hnul, mořská voda zaplavila všechny ulice. Není sice veliké, ale velmi opevněno. Mají pak tu psy, kteří v noci místo strážců sem a tam běhají. Když je s řetězu pustí, nesmí nikdo po městě choditi; jináče by ho psi hned roztrhali. (Ten obyčej trval tam až do prostřed XVIII. století.) Nad město vyniká na vysoké hoře kostel Matky Boží. Když byl odliv moře, mohlo se k němu jíti, ale večer, když nastal příliv, byla hora z velké části ve vodě a zdálo se býti ostrovem.

Ze St. Mala cestovali jsme dále 7 mil do *Tintiniaca*, městečka opevněného, otevřeného, 6 mil do *Renn*, hlavního města bretaňského, velmi velkého; dále 6 mil skrze vsi *Bain*, 6 mil *Nozay*, 3 mil *Heric*, a odtud 4 m. do *Nant*, města velkého s hradem,

Digitized by Google

sídlem vévody bretaňského. Kolem města jsou příjemné louky a krásné zahrady u řeky Loiry; přes ni vede kamenný most tak velmi dlouhý, že delšího nikde jsme neviděli; je půl míle zdélí; tak zalévá se tu řeka. Odtud 2 míle vlévá se Loire do moře; je v ní tak veliké množství ryb »lampetra« zvaných, že jedním tahem vyloví se jich často až 400.

Bretagne jest ostatně hornatá, má úrodná pole a krásné lesy dubové. Každý sedlák má své pole ohrazeno, často kamennou zdí; není tedy na pastvě potřebí u dobytka pasáků, a neuškodí se přece sousedům.

Vlků v oné krajině málo jsme viděli. Když lidé nějakého uviděli, pronásledovali ho od jedné vesnice k druhé; chytli-li jej, pověsili ho jako zloděje u cesty.

Nikde však jsme neviděli, co z vlasti české jsme vyšli, tolik rybníků, jako v Bretagni. Vévoda sám měl rybník dvě míle zdélí; lovil se jednou za 6 let a vynesl po každé 20000 a někdy i více zlatých.

[Vévoda, hezký, vážný muž, prokazoval našemu pánu velkou čest, představil mu svou paní a její panny, neobyčejně hezké, a posílal mu každodenně do hospody jídla a nápoje. Když tu byli deset dní, přišla na dvůr bretaňský zpráva, že umřela matka vévodova. Byl veliký smutek, a hosté připravili se na další cestu.]

(Dostav průvodní list od Františka, vévody bretaňského, daný 4. května 1466, cestoval pán dále.) Chtěli jsme k sv. Jakubu, ale dověděvše se, že král sicilský zdržuje se nedaleko a že za dva dni cesty k němu se přijíti může, obrátili jsme se, abychom ho navštívili. Přijeli jsme do *Keuslina*, zůstali zde přes noc, pak 3 míle dále do *Clissona*, města a hradu vévody bretaňského, na řece Seure, která tvoří hranici mezi Francií a Bretaňskem, dále sedm mil do vsi *Le Mé* a 7 mil do *Doné*, která leží ve vévodství Anjouském a patří králi

Digitized by Google

sicilskému, a 3 míle odtud do *Saumura*, znamenitého města s krásným hradem, jenž vystaven je ze samých kvadrův, i hradební zdi, a má břidlicovou střechu.

V městě tom našli jsme krále sicilského s královnou a synem, vévodou z Kalabrie.

[Král, starý, řezký, veselý muž, prokazoval našemu pánu velikou čest a představil mu královnu.]

(Král sicilský, Renatus z Anjou, sídlel tehdy zde, když nemohl uhájiti trůnu sicilského a neapolského, po bratru Ludvíkovi II. zděděného. Průvodní list dal panu Lvovi zde 11. května 1466.)

Kolem města a hradu plyne větší voda, než je Dunaj. Na druhé straně řeky má král villu, kde bývá letního času a bavívá se honem rozličným v dubovém lese, skoro půl míle od města vzdáleném, plném ptactva a zvěře.

Město samo leží u vrchu v úrodné krajině; kolem něho zelenají se příjemné veliké louky, zahrady a krásné ovocné sady na všech stranách a teče tudy řeka Loire, která z Francie plyne Bretagní do moře.

Nedaleko města je klášter. Pan Lev a družina jeho pěšky tam putovali. Ukázali nám kněží mimo jiné: kalich, z něhož prý Ježíš Kristus při poslední večeři pil, hlavy sv. Filipa a Jakuba, sv. Martina, jenž v Tourech pohřben jest, loket z pravé ruky sv. Ondřeje apoštola, a j. v. Klášter je na statky tak bohatý, že má z nich ročně 22000 korun. U kláštera stál hrad, na němž tehdy sídlil biskup († Jan Beauvau, býv. biskup Angerský, jenž osočen byv u papeže Pavla II., byl sesazen a do vězení sem odsouzen; král Renatus, jehož kancléřem byl, zůstal mu nakloněn.)

Když jsme si vše prohlíželi, pozval biskup pana Lva.

Digitized by Google

[Biskup, starý muž, prokazoval našemu pánu největší čest a znamenitě ho pohostil.]

Nikde tak velkých zásob rozličných jsme nespatřili, jako zde. — Třetího dne žádal král sicilský pana Lva, aby jeho město, 10 mil vzdálené, navštívil. I pluli jsme tam po řece až k městečku *Pontu de Ce.* (Pons de Saleto.) U něho je most jednu míli zdélí, a mýto z něho vynáší královské komoře 40.000 korun ročně. Na druhé straně městečka jest uprostřed řeky Loire hrad na pilířích a obloucích vystaven a dost daleko od břehu.

Druhého dne šli jsme pěšky z onoho městečka do města *Anger* (Andegavia.) Jest pod vládou krále francouzského, ale t. č. v držení krále sicilského. Veliká řeka, Mayenne řečená, protéká městem. Hrad v městě založila prý jistá hraběnka před 1300 lety; na hradě jest 22 velkých věží, všechny stejně vystaveny; silnějšího a pevnějšího hradu jsme neviděli. Na něm byl pan Lev a jeho družina dobrotivě a uctivě pohostěni. Ukázali nám pak velmi rozmanité ptáky. Krásnějších klecí jsme nikdy neviděli; některé z nich byly neobyčejně velké, domům se podobajíce. Jména některých ptáků nebyla známa. Z jiných zvířat okázali nám zvláště 3 lvy, 2 pštrosy, 2 levharty, kamzíky atd. z nejvzdálenějších končin světa.

Potom vedli nás do kláštera sv. Mořice a ukázali nám tu hrobku, jejž si dal král sicilský krásně vystavěti z bílého mramoru, u ní 3 sochy rytířů, mečem a kopím ozbrojených, a v ní obrazy krále a královny, oba diademem, zlatem a drahokamy ozdobeny. Na tom dvoře zdrželi jsme se osm dní.

Pan Lev chtěl dále jeti k Ludvíkovi, králi francouzskému, a vyžádal si od něho průvodní list (daný v Méungu 26. května 1466.)

Digitized by Google

[Odtud jeli jsme k vévodkyni Orleanské do města Orlean (Orliens). Pozvala našeho pána s rytíři, prokázala mu velkou čest a po hostině uspořádala mu tanec s pannami svými. Odtud jeli jsme skrze mnohé krásné francouzské město. Francouzsko, praví Gabriel Tetzel, jest co nejlépe vzdělaná země ve všem, co si člověk vymysliti může.]

Od krále francouzského jeli jsme dále do hezkého města *Tour*.

Do tohoto města přišli někdy (r. 1456.) páni čeští pro nevěstu krále Ladislava (Magdalenu, dceru krále francouzského Karla VII.), a král přišel jim na půl míle od města vstříc. (Slavné poselství to čítalo 700 vznešených Čechů, Uhrů a Rakušanů, 400 šlechtičen zvolených k službě královské nevěsty a přineslo jí veliké dary; ale tu dostali neblahou zprávu, že král Ladislav umřel.)

[»Má teď hraběte de Fohis, jejž učinil král hejtmanem v tomtéž městě. Náš pan Lev přál si viděti tuto paní, která byla králi Ladislavu zaslíbena. Když uslyšela, že můj pán je Čech a bratr králové, nechtěla ho předpustiti; ale druhého dne ráno viděli jsme ji v kostele. Neučinila pánu jiné cti, jen hlavou se mu poklonila. Pravilo se, že prý ji po smrti krále Ladislava neviděli se smáti.]

Teče tu řeka Loire a přes ni vede dlouhý most dílem kamenný, dílem dřevěný. V městě samém jsou tři překrásné kostely; v hlavním odpočívá sv. Martin a jiní svatí; nad městem pak leží krásný a velmi veliký klášter řádu sv. Benedikta.

Dvě míle od Toursu je hrad *Maille*, a 13 mil královský hrad *Langest*, jejž právě tehdy dal král Ludvík XI. nákladně obnoviti, a již dvě věže z kostkových kamenů krásně vystaveny byly.

Digitized by Google

Sedm mil od Tour leží město a hrad *Amboise*, kde starší král francouzský (Karel VII.) nejčastěji sídlíval, a mladý král (Ludvík XI.) se narodil. Deset mil cesty dále jest *Blois*, město a hrad vévodkyně orleanské s krásným mostem kamenným přes Loire. Odtud jeli jsme 7 mil do vsi *S. Laurenta* a dále 2 míle do *Beaugeneye* (Bogentia), města a hradu nad řekou Loirou. Toho času, po svátku seslání Ducha sv. rozvodnila se řeka, a 60 lidí se utopilo. Jednu ženu s dítětem odnesla voda až dvě míle daleko k jednomu městu.

Z Beaugeneye jeli jsme 2 míle do města a hradu *Meungu* (Madinum) nad Loirou. Zde sešli jsme se s králem francouzským a jeho manželkou, jenž přijal pana Lva čestně a pozval ho s družinou k hostině. Zůstali jsme tu 9 dní. Francouzsko jest největší říše a na všechny věci nejbohatší ze všech křesťanských říší.

Přijeli jsme dále ku králi francouzkému (Ludvíkovi XI.) do malého městečka *Kand*. Nebylo tam místa ani dvě míle v okolí, poněvadž král s četným průvodem tu sídlel, a musili jsme tedy noclehovati v jedné vesnici, jménem *Sose*, tři míle od městečka. Král pozval pana Lva na třetí den k sobě, choval se k němu velmi laskavě a představil ho královně s pannami. Královna přijala pána, a každá jej políbila na ústa. Tak to král poručil a chtěl tomu tak. Načež podala ruku každému jeho rytíři, a chovaly se k pánu a jeho rytířům velmi přívětivě. Potom dal král připraviti skvostnou hostinu, při níž posluhovali našemu pánu a jeho rytířům mocní hrabata a páni. A král žádal pana Lva, aby k němu do Paříže opět přijel, tam že se chce přátelsky s ním pobaviti; i prosil ho, aby tam půl léta nebo celý rok u něho zůstal, že chce mu vše učiniti. Pravilo se, že král nižádnému knížeti takové cti neprokázal, jako našemu panu Lvu z Rožmitála.]

Digitized by Google

Po té navrátili jsme se do města Tour, chtíce dále cestovati k sv. Jakubu (ve Španělích; průvodní list měl pan Lev na další cestu od Karla z Anjoua, místodržitele Languedocského a Quienneského, dne 1. června 1466.)

Přišli jsme do vesnice *sv. Kateřiny*, kam putuje takové množství lidí, buď že to slíbili, neb aby za hříchy spáchané pokání činili, že bys na celém křesťanském světě sotva větší množství poutníků nalezl. Ukázány byly nám ostatky sv. Kateřiny, vlasy, žebro a prst její, 13 voskových soch mužských a jedna ženská v životní velikosti.

Ze Sv. Kateřiny jeli jsme 7 mil do *Chatellerauda* (Castelrantium), města a hradu na břehu řeky Vienny. Patřilo vévodu Karlovi z Anjoua, bratru krále sicilského, výše řečeného. Když jsme tam přijeli, poslal nám hned vévoda čestné dary do bytu a potom nás tak čestně hostil, že se nám tak dobře na celé cestě nevedlo.

Odtud cestovali jsme 7 mil do *Poitier* (Pictavium), města biskupského na vrchu a hradu pod ním, dále 6 mil do *Lusignana*, města s hradem vysoko ležícího. Pod hradem znamenitá jest obora. Hrad založila prý jistá žena, která byla pro svou zlobu a lehkost v draka proměněna. To město patří králi francouzskému a bylo bedlivě střeženo, a nikdo, jenž by neměl královského průvodního listu, nebyl do něho puštěn, poněvadž králi jiné město v té straně nepatřilo a mnoho nepřátel měl.

Od Lusignana 7 mil vzdálena je vesnice a hrad *Méle*. Jedouce tam, viděli jsme na cestě dva hrady, jeden na pravé a druhý na levé straně. Oba drží bratr krále sicilského (Karla z Anjoua).

Odtud 3 míle je *Sanzay* (Sanctonum), krásné město a hrad v rovině, již protéká řeka (Anche). Řek protéká Francii 40, z nich po 14 dováží kupci zboží do země.

Digitized by Google

Dále 5 mil cesty je město *St. Pierre* (Petrasancta) u lesa na břehu řeky Caranty, jež se do moře vlévá; odtud 4 míle *Pons* (Punsium), městečko na pahorku ležící, s dvěma předměstími, zdí a příkopy opevněno; dále 4 míle ves a hrad *Mirambeau* (Mirambium), a na cestě sem v levo hrad *Plassac* (Plasacium) a za Mirambeauem 7 mil město *Blaye*. U něho teče řeka Garonne, jež ústí blízko do moře, jsouc tu velmi široká, tak že zálivu mořském se podobá. To město drželi někdy angličtí králové 150 let; ale dobyla ho jistá hádačka, která celou Francii od Angličanů vysvobodila. Žena ta (panna Orleanská, Johanna d'Arc) byla dcera pastýřova a od Boha tak nadána, že cokoliv podnikla, i provedla. Ale v poslední bitvě byla od krále anglického zajata, do Anglicka odvedena, na jeho rozkaz na šedého koně posazena, městem Londýnem vedena, pak upálena, a její popel do moře hozen. (Byla vlastně při výpadu z obleženého města Compiégne zajata dne 23. května 1430. a po roce upálena v Roueně 30. května 1431.)

K tomu městu jeli jsme po 3 dni skrze lesy dubové a kaštanové. Cesta dvě míle u Blaye byla velmi špatná a obtížná, nikde však neviděli jsme krásnějšího dobytka a zvěře jako u toho města. V něm spatřili jsme hrob sv. Apolonie, sv. Romana, biskupa a Rolanda, syna krále Salomona, (vlastně syna Milova z Angler, † v Pyrenejích u Roncevalu, zvítěziv nad Saraceny r. 809.)

Meč jeho 11 pídí zdélí, chová se tu; náležel sv. Olivernovi, jeho druhu. Je tu i hrob sv. Belandy, sestry Rolandovy, která vynikala tak velkou postavou, že jí nebylo mezi ženskými rovno.

Z Blaye dali jsme se převézti přes velmi širokou tu řeku Garonne do města *Bordeaux* (Burdegalam) a viděli jsme tu několik ostrovů na rozličných stranách, na

Digitized by Google

jednom divoké vepře, na druhém bažanty, na třetím překrásné vinice. V městě Bordeauích velmi velkém povšimli jsme si jmenovitě tří hradův a jeli dále nejvíce skrze tmavé lesy: 8 mil do vesnice *Belina*, odtud 10 mil do *Erfetu*, obě v lesích ležící, 4 míle do *Tariny* a *Daxu*, města a hradu v krajině močálovité, pod velmi vysokými horami, věčným sněhem pokrytými. U města teče dosti velká řeka Adour (Dura), přes niž vede dřevěný most, a hodinu cesty je vesnice, v níž pramení se teplá voda, a 3 míle stranou od cesty jiné teplé lázně. Tam jsme zabočili, v lázních se vykoupali a rozmanitě jsme se pobavili. Jeli jsme pak dále do *Bayonny*, města velkého s 2 hrady, Starým na jedné straně a Novým na druhé. Město leží blízko hranic francouzsko-španělských; dělí je řeka. Voda blízkého moře splývá tu s vodou sladkou, a nesmírný počet pstruhů obecných i lososových se tu loví a velmi lacino prodává.

Čtyři míle odtud jsou hory Španělské, dělící Francii od Španělska.

Pan Lev jel tam blízko moře vesnicí *Sv. Jana*, *St. Jean de Luz* (Sanian de Lusium) 3 míle od Bayonny vzdálené, v níž jsou všechny domy prokryty červenými taškami. Blízko vsi bylo nám hory pyrenejské překročiti.

V.

Cesta pana Lva z Rožmitála v severozápadních Španělích.

Jednu míli cesty dále leží u moře město *Fuenterabia* nad řekou Bidassou, jež dělí čtyři země: Francii, Španělsko, Navarru a Gascogni. Pět mil od vsi S. Jeana de Luz vzdáleno jest *Ernani*, nad řekou Urumeou. Je zde množství stromův ovocných, jež sejí jako u nás konopí.

Digitized by Google

Jednotlivý měšťan nebo rolník má jich několik tísíc a připravují si z ovoce nápoj; poněvadž tam nedaří se réva, a piva neznají. Krajina ta, jménem Biskaja, leží mezi velmi vysokými horami. Tam ženy a dívky mají většinou ustříhané vlasy a velmi podivně se šatí.

Tři míle od Ernania leží město *Tolosa*, nad řekou Orio, přes niž vedou dva kamenné mosty. V řece té je mnoho pstruhů lososových. Čtyři míle dále jest ves *Villa real d'Urrachu* (Virealinum) pod vysokými horami; odtud $5^1/_2$ míle *Dunacum* v bařinatém údolí; 15 mil dále mezi vrchy *Quacus* (Divaium), město ne příliš veliké, ale lidnaté. Pod ním teče řeka Velbada. V nedalekých horách pěstuje se réva, a dobývá se železo. Město leží míli od moře, a za ním též ve vzdálenosti jedné míle jsou hranice krajiny *Valmaseda* s hlavní osadou téhož jména. Při ní jest řeka Cadagun, již jsme v obvodu 5 mil 17kráte přešli.

[Jeli jsme za velikého vedra přes velmi vysoké hory a často celý den neviděli jsme ani člověka ani lidského obydlí.]

Břehy Cadaga jsou spojeny mostem dřevěným, nad nímž jest úhledná věž pro celní úředníky. Když jsme cla platiti nechtěli, poněvadž jsme ho nikde jinde neplatili, odňali nám celníci soumary, kteří šli napřed. Připravovali jsme se k obraně a zaměřili na ně své pušky. Ale pan Lev zakázal, aby se nestřílelo, pravě, že by všichni Čechové byli pobiti, kdyby někoho poranili. Také později jeden z úředníků přiznal, že se umluvili, jestli by někdo z nich byl raněn, že celou společnost pobijí a zavazadla jich si ponechají místo cla. Zaplativše clo, obdrželi jsme koně své nazpět a dostali jsme úřední listy.

Od Valmasedy tři míle vzdáleno jest *Vilsano*, ves horská, opevněná, v níž žijí svorně vedle sebe křesťané

Digitized by Google

i židé. Tamější křesťané požívají v sobotu zvířecích plic a jater, ale nejedí ostatního masa. Když jsme se ptali, proč se tak děje, odpověděli nám, že plíce nejsou maso, nýbrž že jen v něm vězí. Tam pošel panu Lvovi nejmilejší kůň, o němž byl doufal, že dlouho vydrží. V nedalekých horách padl druhý kůň páně Lvův.

[Koupili jsme zde obilí, a z něho roznemohli se služebník pánův a více než deset koní.]

Zde cestovali jsme třináct dní. Pět mil od Vilsana leží *Medina del Pomar* nad řekou Rivem. Poddána jest jakémusi hraběti; nedaleko jest krásný klášter. Odtud 2 míle leží ves téhož hraběte, v níž se dobývá sůl takto: voda slaná vpouští se do rybníčka, kde se nechá nějaký čas na slunci, až se vypaří, a sůl se usadí. *Cernego* vzdáleno jest od Mediny del Pomar sedm mil. Téhož dne přijeli jsme do hor, kde nerostlo nic, než zimostráz a rozmarina, a cestovali jsme jimi tři dni. Rozbolela nás všecky hlava z odporné, zvláště silné vůně zimostrázů za teplého, deštivého času tehdejšího. V té krajině topí zimostrázem a rozmarinou.

Burgos jsou vzdáleny sedm mil; dvě míle před nimi jsou hranice Biskaje a Španělska. Míli od města jest vrch, jejž také jsme překročili. Svítí-li slunce, jest cesta po vrchu velmi obtížná. Vrch totiž sestává z malých, lesklých kaménků, od nichž se slunce odráží, tak že spůsobuje veliké bolení očí. Město leží na úpatí hor při dvou řekách, z nichž přes Arlazon, městu bližší, vedou dva mosty. Burgos má hrad a je výstavné, úhledné a jedno z prvních měst španělských. Při prodeji mají měšťané zvláštní váhu. Šibenici mají jednu v městě a druhou na kopci za městem. Chrám je tam velmi nádherný, v něm skládací oltář drahocenný a překrásně malovaný a velmi uměleckým řezbářským

Digitized by Google

dílem ozdobený. V témž chrámě jest socha Panny Marie, celá stříbrná a pozlacená, jež prý váží 300 hřiven stříbra. Umělecká práce stála prý tolik, co stříbro a zlato sochy. Kostel ten měl dvě věže ze čtyrhranných kamenů, a třetí věž se právě tehdy stavěla.

Navštívili jsme též nový, nádherný klášter za městem, vystavěný od jistého biskupa, jenž prý pocházel z příbuzenstva Panny Marie. Byl rodem žid, a obrátiv čtyři své bratry a rodiče na víru křesťanskou, pokřtil je. Všichni jsou pohřbeni v tom chrámě, a nad hrobem každého vypíná se skvostný náhrobek. Když cestoval pan Lev Španělskem, jeden z těch bratrů ještě žil a byl povýšen do stavu rytířského. Ten nás navštívil v hostinci, přál panu Lvovi k šťastnému příchodu, a otázal se, odkud jsme přišli. Když mu odpověděno, že z Čech, jež Španělé nazývají Vysokým Německem, pravil, že byl též v Čechách a že tam byl pasován na rytíře, když král Albrecht obléhal Tábor. Pak nás pozval, abychom navštívili klášter, jejž vystavěl jeho bratr arcibiskup. Když pan Lev svolil, odvedl nás do chrámu a ukazoval nám hroby bratří i nádherný hrob, v němž sám bude pohřben. Arcibiskup s rodiči a všemi bratry, i s tím, jenž dosud žil, pokládán jest od Španělů za svatého. On vykoupil z otroctví pohanského 300 zajatých křesťanů vlastními penězi a podělil je novým šatem a penězi. Šaty, jimiž vykoupení byli oděni, dal zavěsiti v kostele na věčnou památku.

Nedaleko města jest druhý klášter. V něm se chová kříž, na němž jest přibit Kristus s vlasy a vousy. Kněží dotýkali se jednotlivých údů jeho s velikou úctou, zpívajíce a vyzvánějíce všemi zvony. Pravili panu Lvovi, že před 500 lety nalezen byl kříž ten v moři a že nikdo nemůže vypátrati, odkud pochází. Dodali, že nalezeny byly s tím křížem ve vysmolené truhle desky

Digitized by Google

s nápisem: Na kterýkoli břeh by vlnami toto svaté tělo bylo vyvrženo, tam aby s úctou bylo přijato a uloženo na přiměřeném místě.

O nalezení toho kříže vypravovali tuto pověst: Plavci španělští, plavíce se do ciziny, uviděli na moři loďku, na níž bylo svaté tělo. Z daleka ji pozorujíce, domnívali se, že je to loď mořských loupežníkův, i chystali se k obraně. Myslili zajisté, že jsou na blízku Catalonští, kteří, ač křesťané, velmi mnoho loupeží na moři a jsou postrachem všech lodí. Se strachem přiblížili se loďce, a když nikoho neviděli, myslili, že jest to válečná lest. Poslali tedy několik mužů na člunu k loďce na výzvědy. Když pak ničeho neviděli, někteří z nich vystoupili na palubu. Nenašli ničeho, kromě onoho kříže. Připjavše onu loďku ku své lodi, vrátili se do rodného města Burg. Tělo na kříži jest veliké a štíhlé. Jeden kněz, vystoupiv na oltář, dotýkal se všech údův a hýbal rukama, nohama a všemi klouby. Kříž ten prý dělal veliké zázraky, i mrtvé prý křísil; ale ode 200 let prý již nečiní zázrakův. —

Třetí klášter jest rovněž nedaleko Burg, a v něm stříbrná deska oltářní. Klášter dal vystavěti král španělský dle daného slibu, zvítěziv nad Maury. V klášteře byly jeptišky velmi krásné a vznešeného rodu vévodského, hraběcího a rytířského. Přijaly nás vlídně a zavedly do krásné zahrady, kde nás bavily hrou, tancem a jinými zábavami.

[Také měšťané prokazovali našemu pánu velmi velikou čest, podali mu vzácné víno a uspořádali jemu ke cti na náměstí honbu na divoké voly.]

Ve Španělsku a Portugalsku nechovají dobytka doma, jako jinde, ale na pastvinách, a dobytek každého pána má své zvláštní znamení. Sýra a másla nevyrábějí, aniž vědí, co to jest. Místo másla užívají oleje

Digitized by Google

olivového, jehož tam jest veliké množství. O svátcích mají s býky zvláštní zábavu. Chystavše dva nebo tři býky, vženou je do města a všechny ulice uzavrou, pak vsednouce na koně, honí býky a házejí po nich šípy nebo kopí udělané na způsob ostnů, tak že jich několik uvízne býku v těle. Ten rozdrážděn jsa, běhá do kola a napadne každého, koho uzří. Když býk jest během unaven a šípy ztýrán, poštvou na něho dva nebo tři psy, kteří se mu zakousnou do uší tak pevně, že nemohou býti odtrženi, leč když se ucho uřízne, nebo jim železem tlama se otevře. Maso býkovo se rozprodá sedlákům, poněvadž měšťané ho jísti nechtějí. V zápasu, jemuž jsme byli přítomni, zahynul jeden kůň, a dva jiní i jeden zápasník byli raněni.

[Toho času je v městě Burgech a v okolí mnoho pohanů... V městě bydlí jeden mocný hrabě a ten prosil našeho pána a jeho družiny, aby ho navštívili. Uspořádal velkou hostinu, vše dle pohanského spůsobu, a pozval také krásné paní a panny. Byly pohansky nebo turecky nádherně oblečeny, jedí a pijí málo a tančí velmi pěkně.

Z Burg jeli jsme pak ne pravou cestou, nýbrž zabočili ku králi. I bylo nám jeti krajinami, kde byli samí pohané, za velikého vedra přes vysoké hory. Přijeli jsme tak některý den do měst a vesnic, a lidé nechtěli nám dáti noclehu. I museli jsme na poli pod širým nebem zůstati. Když jsme chtěli pití, chléb a nebo něco jiného koupiti, museli jsme napřed dáti peníze. Místo chleba dali nám pak mouku na libry. Polili jsme to vodou, udělali těsto a dali to do horkého popele. Když jsme chtěli míti pro koně píci, museli jsme ji draze platiti, a ještě sami jíti, ji posekati a přinésti. Masitého nedostali jsme nic jiného než kozy, a ty jsme si museli sami stáhnouti a všecko nádobí koupiti.

Digitized by Google

Zajisté vede se cikánům ve všech zemích mnohem lépe, než se vedlo nám v oné zemi. Mále kde najde se kuře, vejce, mléko, sýr a máslo ... A tak jsme jeli mnoho dní a zakusili mnoho nouze a nepřátelství lidu. Museli jsme se často na život a na smrt brániti, vědouce dobře, že na nás číhají a že by nás rádi zabili a oloupili.]

Z Burg, urazivše osm mil, přišli jsme do *Lermy*, města ležícího na vrchu. Jest poddána jistému hraběti (totiž don Juanu Manriquezovi de Lara, jehož vnuk téhož jména byl na konci XVI. století cís. plukovníkem a dvorním radou vojenským a koupil na Moravě panství Tovačovské r. 1590 za 250.000 zl.; byl tchánem Jana z Pernštejna.) V krajině okolní viděli jsme keře, jménem rozmariny, a stromky jakési, jež kvetou podobně, jako růže a vydávají vůni nikoli z květův, ale z listův.

Z Lermy jest sedm mil do *Roye*, města pod pahorkem v rovině. Nad městem vystavěn je zámek. Roy jest poddána jakémusi biskupu kastilskému. Jeli jsme lesem, v němž byly jen jalovce a chvojka (sabina), které se u nás sázejí v zahradách. Potom jsme se ubírali planinou, pět mil rozsáhlou, na níž roste šalvěj a rozmarina. Do města nechtěli pana Lva vpustiti, ponévadž v zemi zuřila válka. Byl nám tam ukraden kůň.

Půl míle od města leží ves *Duron*, kde jsme meškali tři dni, čekajíce od krále španělského průvodní list. V této zemi jest obyčej, že cizinec, který zde cestuje, obdrží od panovníka průvodní list, aby mohl bezpečně projíti jeho krajinami. Podle vsi teče řeka Duero, přes niž vede kamenný most. Odtud dvě míle jest *Nave de Rea*, ves pod horami, náležející jakémusi biskupu španělskému. Tento poslal svého dvořana, aby nás dovedl do Segovie, sídla králova. Z Nave jsou tři míle do *Fontodueny*, městečka nad řekou Castamou.

Digitized by Google

Pět mil dále leží vesnice *Villafuente* v krásných vinicích. Cesta k ní vede pět mil nevzdělanými rovinami, na nichž jsou piniové lesy a rostou keře rozmarinové, šalvěj, máta a jiné nesčíslné byliny. Na celé cestě neviděli jsme více piniových lesů. Ačkoliv Francie má jich velkou hojnosť, přece jich tam není tolik, jako v té krajině. Koně byly jízdou unaveni, a dva z našich cestovatelů, jdouce lesem pěšky, byli trápeni velkou žízní a nemohli najíti pramene. Trochu vody nebo vína byli by zlatem platili. Pan Lev s několika předejel svou družinu, která ho potom marně hledala. Někteří již se o ně strachovali, nevědouce, kudy se dali, až konečně jeden kněz je dovedl k panu Lvovi, jenž byl téměř o dvě míle napřed.

Z Villafuente jest do *Cantipala* šest mil; je to ves, ve které poprvé jsme uzřeli, jak se v těch zemích mlátí obilí muly nebo voly. Na mlácení to dohlížela jakási žena. Stroj, podobný vratům z latí nebo klad, mezi něž jsou křemeny vloženy nebo do nich vraženy, pokryje se prkny. Obilí rozloží se na mlatě, a stroj se na ně položí. Potom sedla si žena s dítětem, a jezdila ustavičně do kola, až sláma všecka jako plevy byla rozdrcena. Tato sláma jmenuje se »pazem« (paja), a stelou ji pod koně a voly; neboť jiné slámy tam nemají.

Zůstali jsme tam šest dní a cestovali pak do *Kastilie*, kde toho času byly nepokoje za krále Jindřicha IV., jejž povstalá šlechta r. 1465 v Avile sesadila a bratra jeho Alfonsa za krále zvolila. Pan Lev a družina zakusili proto na některých místech dosti nebezpečí.

[Jeli jsme tu hroznou pustinou a přijeli k jednomu hraběti, jenž nedržel se starým králem (Jindřichem IV.), nýbrž s jeho bratrem (Alfonsem). I zlobil se velmi,

Digitized by Google

že pan Lev bez dovolení na jeho panství přijel, a doprovodil pána k jednomu rytíři, který držel se starým králem. A tento rytíř doprovodil pak našeho pána do vesnice, míli od města Segovie vzdálené.]

V *Segovii* městě a hradu byl právě král Jindřich s vojskem a dvorem svým. Nebylo zde pro nás místa, a král nám vykázal vesnici *Santescopum*, půl míle vzdálenou, než by vojsko odtáhlo.

[Pan Lev poslal ku králi Jana Žehrovského, Frodnara, Pětipeského, Muffela a Tetzela, aby mu dovolil, navštíviti jeho království, a dal mu průvod. Král nás brzy předpustil, seděl na zemi po spůsobu pohanském a podal nám všem ruku. Vyslyšel naši žádost a raduje se z příchodu pánova řekl, aby náš pán měl strpení ve vsi, když je v městě plno; ale že chce k vůli němu do jiného města 4 míle odtáhnouti a tam ho předpustiti a milostivě slyšeti. A poslal pánu jednoho rytíře, by ho provodil až do toho města. A když král odjel, vedl rytíř našeho pána do velmi nádherné síně jeho, kde podle rozkazu králova byla pánovi hostina připravena. Zůstali jsme tu dva dni. Také jeden mocný biskup v městě pozval našeho pána a prokazoval mu velmi velkou čest. Před městem stály dva nádherné kláštery Bosakův a řádu sv. Jeronyma.]

Klášter sv. Františka byl od krále 12 let před tím (r. 1454) nákladně a uměle vystavěn. V kostele byl na hlavním oltáře překrásný obraz, zlatem a stříbrem ozdobený. Vypravovalo se, že stavba kostela a řečený obraz stály krále 12.000 zlatých. Kůr ozdoben je překrásně zlatem a uměleckými kamennými prácemi vzácnými. Ochozu krásnějšího jsme neviděli, jako v tomto klášteře kolem velmi příjemné zahrady, v níž byly cypříše a jiné rostliny.

Digitized by Google

Druhého dne vedli nás na hrad; ale ne všichni najednou, nýbrž po 5 jsme byli do vnitř puštěni; proto že tu nejvzácnější poklady královské se chovají. Palác je překrásný, zlatem, stříbrem a modrou barvou, azulium zvanou, ozdoben, stěny alabastrem pokryty; dvě sloupové chodby jsou z téhož kamene vystavěny. V paláci tom viděli jsme 24 soch králů, kteří od založení říše panovali; všechny jsou z čistého zlata ulity, představujíce jednotlivé krále na trůnu a žezlo a říšské jablko držící. Všichni králové jsou totiž u korunovace zavázáni, že tolik zlata nahromadí, kolik sami váží, aby po jejich smrti socha jejich k ostatním králům v paláci Segovském mohla býti dána. (Zlaté sochy časem zmizely a dány tam jiné, dřevěné a pomalované.)

V celém Španělsku nebylo hradu krásnějšího ani na zlato, stříbro a jiné klenoty bohatšího; neboť králové španělští mají na tom hradě nejvzácnější poklady a klenoty uloženy. Z paláce vedeni jsme byli do pěti jiných komnat, z alabastru vystavených a zlatem ozdobených, a s podlahou z bílého alabastru.

V ložnici královské skvěl se strop ryzím zlatem, a pokrývky byly ze zlata tkány. Od práce záclon nad ložnicí dal prý král 1700 korun francouzských, nečítaje látky. A ještě mnoho jiných věcí, jež stály za podívanou, spatřovalo se na tom hradě.

Třetího dne vedli nás do kláštera na druhé straně města, jejž král, jako jiných dvanácte, také byl vystavěl.

Město samo leží v údolí mezi horami a není mnoho veliké. Teče tam řeka, a přes ní vystavěn kamenný most tak vysoký (t. j. římský vodovod), že není lze po něm koňmo ani vozem jeti, a toliko pěšky choditi, neboť vstoupání jest velmi těžké, a sestupování příkré. Vypravovali nám, že čerti ten most vystavěli za jednu noc ze samých čtvercových kamenů.

Digitized by Google

S jedné strany města a hradu spatřují se převysoké hory, v nichž jest veliké množství ještěrek a štírův.

Odtud jeli jsme pak 8 mil do vesnice *San Justa* (Santjusta) a tam jsme 3 dni čekali na dovolení krále kastilského, abychom směli přijeti do *Olmeda*, 3 míle vzdáleného.

[Tam doprovodil nás onen rytíř. Měli jsme tu bídnou hospodu, jen dvě komory v přízemí; koně museli za městem zůstati. Starý král měl na dvoře mnoho pohanův, nejsa křesťanům nakloněn. Třetího dne přijal pana Lva. Seděl s královnou na zemi. Oba podali ruku jemu a rytířům jeho, a královna divila se velice našim vlasům.]

V tomto městě byvše od krále přijati, súčastnili jsme se rytířských zábav. Pan Jan Žehrovský, muž velké postavy, zápasil s jedním Španělem, postavy malé, ale neobyčejně silným. Dívali se na to tři biskupové a velmi četní lidé; král nebyl přítomen. Panu Janovi řekli, než zápasiti počali, že dle pravidla tamního nesmí soka chopiti pod pasem, nýbrž nad ním. Chytil tedy soka za ramena, přitlačil ho na jednu kamennou lavici, a když tento nohama se bránil, stiskl jej, na zemi svalil a na přemoženého sedl. Když ho na zemi svalil, divili se oni biskupové a všichni lidé velice, že ho přemohl; v nižádném zápasu nebyl ještě dosud přemožen.

O tom dověděl se hned král a poslal tytéž biskupy a několik rytířů k panu Lvovi, žádaje ho svým jménem, aby poručil panu Janovi, aby ještě jednou zápas opakoval. Pán nesouhlasil s tím, ale nechtě oslyšeti žádosti biskupů, nařídil mu, opět s oním Španělem zápasiti. U přítomnosti krále a biskupů děl se zápas, a Španěl tentokráte přemohl Jana Žehrovského. Lid velikou radostí skákal a přál krajanu svému štěstí k vítězství s takovým křikem, že tím král, biskupové a jiní ze šlechty byli velice nemile dotknuti.

Digitized by Google

Zápasník ten přišel pak do obydlí páně Lvova a rozmlouvaje s ním, omakal ho a pravil, že také má velikou sílu v těle. A přistoupiv k panu Žehrovskému, položil ruku svou na jeho rameno a přeskočil ho. I pravil pan Žehrovský k panu Lvovi: »Při sám Herkules! nikdy jsem neviděl mu podobného, aby tak malý človíček takovou sílu měl. Kdybych toho nezkusil, ani bych tomu nevěřil.« Šla o něm pověst, že těžce ozbrojen 5 nebo 6 mil tak rychle umí běžeti, že nikdo, i lehce oděn, v běhu se mu nevyrovná, tím méně ho překoná.

Pan Lev a jeho druhové dostali pak od krále řád rytířský a jeho odznaky.

[Jiné pocty jim neučinil. Pravilo se, že nesměl před pohany tak učiniti. Avšak dal panu Lvovi průvodní list po celém království, daný v Olmedě 20. července 1466.]

O tom městě nelze jiného psáti, než že v něm bydlí lidé, horší pohanův. Když kněz při mši sv. pozdvihoval tělo Páně, nikdo nepoklekl, všichni ale stáli jako zvířata. Život vedou tak nečistý a sodomský, že se hnusí vypisovati jejich zločiny. Sami říkají, že v celém Španělsku není podobného města. Na nás třikráte učinili útok, strojíce nám záhubu a obléhajíce náš příbytek. Když někdo z nás vyšel, plivali a házeli po něm, hledajíce záminku, aby nás mohli pobiti a oloupiti. Mezi nimi bydlí mnoho pohanů, nazvaných Saraceny. Těžko posouditi, kdo jsou lepší, zda pohané či křesťané.

V Olmedě Jan Žehrovský, žertuje s jakousi dívkou, dotekl se jejich prsou. Jakýsi Španěl vida to, lál mu, ale nerozuměli jsme mu. Jan Žehrovský vytal mu políček a vyhodil ho z hospody. Ale po dvou hodinách onen Španěl asi se 400 lidmi napadl naši hospodu, chtěje nás pobiti. Král, dověděv se toho, poslal několik mužů vznešených, aby lid utišili. —

Digitized by Google

Tehdy byl velký rozbroj mezi stavy říšskými, jichž jedna — křesťanská — část zvolila králova bratra za krále. Král kázal tenkráte zatknouti jednoho z odbojníkův, oblečeného v roucho zlatotkané, a v tom šatě dal jej přivázati ke sloupu a házeti k němu oštěpy. Když jsme se tázali, proč jest trestán takovou smrtí, dostali jsme odpověď, že jiná poprava se nekoná. Za terč udělá se znamení na pravé straně prsou odsouzeného.

Kdo zasáhne nejblíže, obdrží 24 měděných peněz; kdo však se chybí, platí zlatý na hody. Kdo chce, smí takto metati oštěpy, a nepokládají toho za hanbu, nýbrž spíše za čest. Při popravě, které jsme byli přítomni, mnozí se chybili a musili platiti po zlatém španělském.

V Biskaji jináče vykonává se poprava. Zločinec přiváže se řetězy ke sloupu, okolo něhož se postaví čtyři hranice, vyšší samého sloupu. Tyto se zapálí, a dříve než oheň uhasne, člověk celý je spálen, a jen kosti z něho zůstanou. Ještě jiné jsou ve Španělsku druhy popravy, jichž se v Čechách neužívá. V Biskaji mají v každém městě takové sloupy obyčejně uprostřed náměstí, a je-li město jen poněkud větší, stojí u sloupu šibenice. Je li někdo oběšen, visí až do třetího dne, kdy bývá pochován na hřbitově. Krádeže trestají tak přísně, že bývá oběšen i ten, kdo ukradne věc v ceně halíře.

[Odtud chtěli jsme cestovati k mladému králi. Byl dvacet mil od starého vzdálen. Pan Lev poslal k němu hlasatele, žádaje průvodu. Ale hlasatel přišel k pánu a pravil, že se mladý král skoro na něho zlobil a nechtěl ho předpustiti ani průvodu dáti, protože jsme dříve starého krále navštívili a jeho za krále měli. Máme prý hleděti, abychom brzy odjeli ze země, jináče že nebudeme jisti životem. Pravilo se pak, kdyby náš pán byl dříve k mladému králi jel, byla by se mu veliká

Digitized by Google

čest děla. Bylo nám tudíž obrátiti se pro jistotu do Portugalska.] Na další cestu obdržel pan Lev průvodní list od Jindřicha Kastilského a Gallického v Olmedě 20. července 1466.

Z Olmeda je tři míle daleko do *Mediny*. Jsou to dvě města, z nichž jedno leží na vrchu, druhé na úpatí jeho; dolejší město jest veliké, hořejší menší. V onom jest nádherný palác, v němž se narodili dva králové, aragonský a navarrský. Král navarrský prý byl otec knížete, s nímž setkali jsme se u dvora krále francouzského. Když jsme tam byli, chtěl pojati za manželku Magdalenu, sestru krále francouzského a bývalou nevěstu Ladislava Pohrobka. Kníže ten byl zákonitým dědicem Navarry; ale tenkráte bydlel ve *Francii*, poněvadž král aragonský držel v moci Navarru. Toho roku ale vyjednával král francouzský, aby království bylo vráceno navarrskému, jenž měl býti korunován a potvrzen. Králové narození v Medině měli ještě třetího bratra; ale král navarrský přežil je všechny.

Od toho města na 15 mil není lesův ani luk. Topí se tam trusem dobytčím, a toho užívá se i k uvaření pokrmův. K témuž účelu slouží drn, v létě vykopaný, jenž skládá se na hromady, aby vyschl (nepochybně rašelina), aneb uschlé proutky révy.

Z Mediny do *Canty la Piedry* jest 6 mil, město jistému biskupovi poddaného, a od něho míle vzdálená je ves, v níž bydlí jakýsi *poustevník*.

Panu Lvovi vypravovali pověst, že je to král polský, jenž od pohanů byl přemožen a slíbil, že bude poustevníkem, protože zrušil mír s nimi.*) Když jsme

*) Vladislav, král polský a uherský, šťastně bojoval proti Turkům r. 1441—1443 v Srbsku. Učinil mír s nimi, ale na domluvu kardinála Juliana zrušil jej a r. 1444 opět proti nim povstal. Byl u Varny 10. listopadu t. r. poražen, však o smrti jeho nebylo určitých zpráv.

Digitized by Google

Tehdy byl velký rozbroj mezi stavy říšskými, jichž jedna — křesťanská — část zvolila králova bratra za krále. Král kázal tenkráte zatknouti jednoho z odbojníkův, oblečeného v roucho zlatotkané, a v tom šatě dal jej přivázati ke sloupu a házeti k němu oštěpy. Když jsme se tázali, proč jest trestán takovou smrtí, dostali jsme odpověď, že jiná poprava se nekoná. Za terč udělá se znamení na pravé straně prsou odsouzeného.

Kdo zasáhne nejblíže, obdrží 24 měděných peněz; kdo však se chybí, platí zlatý na hody. Kdo chce, smí takto metati oštěpy, a nepokládají toho za hanbu, nýbrž spíše za čest. Při popravě, které jsme byli přítomni, mnozí se chybili a musili platiti po zlatém španělském.

V Biskaji jináče vykonává se poprava. Zločinec přiváže se řetězy ke sloupu, okolo něhož se postaví čtyři hranice, vyšší samého sloupu. Tyto se zapálí, a dříve než oheň uhasne, člověk celý je spálen, a jen kosti z něho zůstanou. Ještě jiné jsou ve Španělsku druhy popravy, jichž se v Čechách neužívá. V Biskaji mají v každém městě takové sloupy obyčejně uprostřed náměstí, a je-li město jen poněkud větší, stojí u sloupu šibenice. Je li někdo oběšen, visí až do třetího dne, kdy bývá pochován na hřbitově. Krádeže trestají tak přísně, že bývá oběšen i ten, kdo ukradne věc v ceně halíře.

[Odtud chtěli jsme cestovati k mladému králi. Byl dvacet mil od starého vzdálen. Pan Lev poslal k němu hlasatele, žádaje průvodu. Ale hlasatel přišel k pánu a pravil, že se mladý král skoro na něho zlobil a nechtěl ho předpustiti ani průvodu dáti, protože jsme dříve starého krále navštívili a jeho za krále měli. Máme prý hleděti, abychom brzy odjeli ze země, jináče že nebudeme jisti životem. Pravilo se pak, kdyby náš pán byl dříve k mladému králi jel, byla by se mu veliká

Digitized by Google

čest děla. Bylo nám tudíž obrátiti se pro jistotu do Portugalska.] Na další cestu obdržel pan Lev průvodní list od Jindřicha Kastilského a Gallického v Olmedě 20. července 1466.

Z Olmeda je tři míle daleko do *Mediny*. Jsou to dvě města, z nichž jedno leží na vrchu, druhé na úpatí jeho; dolejší město jest veliké, hořejší menší. V onom jest nádherný palác, v němž se narodili dva králové, aragonský a navarrský. Král navarrský prý byl otec knížete, s nímž setkali jsme se u dvora krále francouzského. Když jsme tam byli, chtěl pojati za manželku Magdalenu, sestru krále francouzského a bývalou nevěstu Ladislava Pohrobka. Kníže ten byl zákonitým dědicem Navarry; ale tenkráte bydlel ve *Francii*, poněvadž král aragonský držel v moci Navarru. Toho roku ale vyjednával král francouzský, aby království bylo vráceno navarrskému, jenž měl býti korunován a potvrzen. Králové narození v Medině měli ještě třetího bratra; ale král navarrský přežil je všechny.

Od toho města na 15 mil není lesův ani luk. Topí se tam trusem dobytčím, a toho užívá se i k uvaření pokrmův. K témuž účelu slouží drn, v létě vykopaný, jenž skládá se na hromady, aby vyschl (nepochybně rašelina), aneb uschlé proutky révy.

Z Mediny do *Canty la Piedry* jest 6 mil, město jistému biskupovi poddaného, a od něho míle vzdálená je ves, v níž bydlí jakýsi *poustevník*.

Panu Lvovi vypravovali pověst, že je to král polský, jenž od pohanů byl přemožen a slíbil, že bude poustevníkem, protože zrušil mír s nimi.*) Když jsme

*) Vladislav, král polský a uherský, šťastně bojoval proti Turkům r. 1441—1443 v Srbsku. Učinil mír s nimi, ale na domluvu kardinála Juliana zrušil jej a r. 1444 opět proti nim povstal. Byl u Varny 10. listopadu t. r. poražen, však o smrti jeho nebylo určitých zpráv.

Digitized by Google

přišli do jakési tvrze, slyšeli jsme, že vzdálen odtamtud jen tři míle. Pan Lev žádal si ho viděti. I šli jsme k poustevníkovi. Uchýlili jsme se od cesty více než 4 míle, poněvadž jsme slyšeli, že okolo jeho chatrče jsou háje, a že poustevník, uvidí-li nás z dálky, hned se skryje. Pan Lev vzal s sebou Jana Žehrovského, hlasatele, Frodnara a Šaška; ostatní pak družinu poslal napřed. Tu pravil muž, jenž nás vedl: »Pane, poustevník může nás spatřiti a utéci.« Pan Lev vzal si tedy jiného vůdce a onomu přikázal jíti napřed a zadržeti poustevníka, aby se nikam neskryl.

Když jsme přišli k poustevníkovi, otázal se ho pan Lev hlasatelem, ze které krajiny pochází. I odpověděl poustevník: »Co záleží tomu pánu nebo knížeti tak na tom, aby věděl, odkud jsem?«

Při tom byl pak jakýsi Polák, pocestný, jenž nás provázel, jda pěšky u soumarů, již padesát mil cesty. Ten prosil pana Lva, aby poručil poustevníkovi zouti se; říkal, jestli má na jedné noze šest prstů, že jest to jistě onen král polský, od Turků přemožený.

Poustevník dlouho nechtěl povoliti žádostem páně Lvovým, ale konečně zul obuv.

Tu Polák, spatřiv šest prstů na jedné noze, poklekl před ním a objímal nohy jeho řka: »Ty jsi náš dědic a král, jenž jsi byl poražen od pohanův.«

Poustevník odpověděl: »Divím se ti, že přede mnou klekáš a kolena moje objímáš, ačkoli víš, že jsem nehoden té pocty. Jsem člověk obtížený mnoha hříchy, za něž chci pokání činiti v této poušti, popřeje-li mi Bůh setrvati v tom úmyslu.« I vstal a s pláčem odešel do své chatrče.

Při odchodu řekl Polák k panu Lvovi: »Věz, pane, že je to jistě král polský; neboť postava a zna-

Digitized by Google

mení na noze bezpečně to dokazují. Na ty věci rozpomínám se od dětství.«

Poustevník byl tehdy již starý, asi sedmdesátiletý; postavy byl štíhlé, obličej měl podlouhlý, snědý, nos vyčnívající, vlasy černé, vousy dlouhé a šedivé. Oděn byl dlouhým popelavým šatem. —

Z té vsi jest do *Salamanky* 9 mil.

[Přijeli jsme tam večer den sv. Jakuba 25. července, zkusivše mnoho na cestě.]

Město jest veliké a leží v údolí; s ním je spojen hrad. Tam jest vysoké učení, četně navštívené; v žádné jiné zemi křesťanské prý vědy tak nekvetou.

Uprostřed města je šibenice, na níž věšejí domácí zloděje; cizinci bývají věšeni za městem. Oběšenec nechá se na šibenici až do třetího dne, kdy jej pochovají na hřbitově. U města teče řeka Formes, přes niž vede most kamenný, ne velmi dlouhý.

Tamější biskup přijal nás velmi vlídně. [Prokazoval pánu velmi velkou čest a posílal mu všeho dosti do bytu, čeho jsme potřebovali. A jeho hrabata, rytíři a čeleď, i nejmocnější z města, uspořádali hru. Měli divoké býky, ty hnali na náměstí a sedíce na rychlých koních házeli na ně kopí; kdo jich nejvíce vrazil, byl nejlepší. Býci se rozvzteklili, běhali a do lidí vráželi, takže toho dne 2 zabili, 8 lidí a jednoho koně poranili. Lid do nich hází kopí velmi hbitě, tak že jsem nikde hbitějších koní a lidí neviděl. Jezdí na koni, majíce nohy nahoře u sedla skrčeny jako pohané. Pan Lev a my dívali jsme se u měšťanů, měli u sebe hezké paní a jedli, pili a žili dobře.]

Ze Salamanky do vsi *La Bobeda* jest 8 mil. V ní jest ohromné množství čápův a v okolí tolik kobylek, že by pokryly celou krajinu.

Digitized by Google

Urazivše cestu devíti mil, přišli jsme do *Cividad Rodriga* sídla biskupského, jež leží na pomezí portugalském pod horami. Je to malé město s hradem. Okolo něho je 14 klášterův a kaplí. Tam byli jsme přijati s velikou poctou. Město nemá předměstí; jen 3 chaloupky je viděti před branou.

Odtud je 5 mil do *San Felice de Gallego*, vsi veliké, ohražené dílem zdí z části plotem. Ve vsi je tvrz veliká a pěkná. O tu ves byl tehdy spor mezi králem kastilským a bratrem jeho, protože král daroval ji biskupovi. Většina šlechty podporovala vévodu, bratra králova.

Dále jeli jsme 3 míle do *La Hinojosy*, veliké vsi, poddané témuž biskupovi. Domky vystavěny jsou z kamene a střechy pokryty taškami. Z Hinojosy dojeli jsme k řece Dueru, největší v Kastilii, jež pohání velmi mnoho mlýnův; tvoří hranici mezi Kastilií a Portugalskem.

VI.

Cesta Portugalskem do Gallicie k mysu Finisterrae.

Přes Duero převáželi jsme se vždy po 2 koních poněvadž prám nemohl více pojati. Od Duera 3 míle leží *Frexo da Espada cinta*, ves, nad níž se vypíná tvrz veliká a pěkná, první z tvrzí portugalských v té straně.

Okolo vsi je mnoho pěkných vinic. O $5^1/_2$ míle dále leží *Torre de Mon corvo*, město na výšině. Cesta k němu jest velmi nepohodlná. Na výšinách těch rostou stromy, jichž jsme nikdy před tím neviděli.

Odtud je 6 mil do *Alebry*, vsi na velmi vysoké hoře, tak že dostati se k ní jezdci jest nemožno, pěšímu velmi obtížno. Dole teče řeka Tua.

Digitized by Google

V okolních horách je mnoho hadů, štírův a ještěrek. Hadi jsou krátcí a tlustí, mají křídla podobná netopýřím a hlavu ozbrojenu zahnutými ostny. Tito hadí létajíce člověka i dobytek daleko pronásledují a dohonivše ho, připevňují se zahnutými ostny a zakusují se.

Štíři jsou velcí jako prostřední honící pes a mají strakatý hřbet. Ještěrky jsou téměř tak velké jako kočka, mají podobnou hlavu a jsou barvy zelené. —

Cesta horami těmi je dlouhá 10 mil a musí konati se v největším vedru, kdy jedovatá zvířata odpočívají ve skulinách skalních. Ale když horka ubývá, vylézají a leží na skále nebo na zemi. Proto musili jsme na večer zastaviti se v hospodách, čímž se naše cesta prodloužila. V těchto horách bylo by velmi mnoho zvířat, kdy by jich nehubil jedovatý hmyz, pro kterýž ani dobytek není možno chovati v tamějších vesnicích.

Kdo chce přejíti hory, tomu je cestovati v největším horku a míti pohotově léky proti jedu zvířecímu, sice by nepřešel pro jedovatá zvířata. Neužívá-li uštknutý těchto léků, zemře hned, jestliže se nevyřízne celé otrávené místo.

V pohoří tom pak rostou stromy, jichž v Čechách není. Mají listy podobné persánovým, a jejich ovoce otevřeno vydává silnou vůni. Jiné nepříliš veliké stromy mají vonné listy. Dubů jsou tam tři druhy: jedny mají listy jako bodlák; listy druhých jsou bělavé a dole pokryty jakousi vlnou; třetí podobny jsou našim dubům, jen že mají listy na kraji více laločnaté.

Pod samými horami roste mnoho stromů, jež nesou tak zvané mořské jahody. Toho léta měly velmi mnoho ovoce, a každý směl si je trhati. Krajina ta oplývá fíky, mandlemi, vínem čerstvým i sušeným, jež se u nás nazývá řeckým vínem (hrozinky.) Ačkoliv

Digitized by Google

nemá zlatých ani stříbrných dolů, přece je velmi bohatá jinými plodinami, za něž se přiváží dosti zlata i stříbra.

Od Alebry je 7 mil *Pouca*, horská ves, k níž vede cesta vysokými, lesnatými vrchy, kde rostou jiné vzácné stromy kromě kaštanův.

Od ní 6 mil vzdálena jest *Villa da Ponte*, vesnice s roztroušenými domky. Přes řeku Tamego, jež teče horstvem mezi oběma vesnicemi, vede vysoký kamenný most. Jiná řeka, beze jména, také s mostem, vlévá se do Tamega pod tím kamenným mostem. Plavíce se po Tameze 6 mil, napočítali jsme 6 jejích přítoků, jejichž velmi čistá voda chová v sobě množství pstruhů. Přijeli jsme pak do *Lanhosy*, vsi s opuštěnou tvrzí. Takových je v těch horách několik, a v nich bydlí rolníci, kteří okolo nich vzdělávají a osívají půdu. Na několik mil polí zde téměř není, tak že všechno tamější obyvatelstvo je velmi chudé.

[Je tu velmi chudý lid a země. Nenalezáme dosti potravy a pití ani pro lidi ani pro dobytek. A silnice tu nestaví. Lid bydlí v jeskyních nebo pod zemí a vychází málo kdy, leda v poledne, pro veliké horko a pracují a jednají jen v noci. Živí se většinou plody a nepijí vína. Tu jsme vytrpěli mnoho hladu a nedostatku, než jsme přišli do města Bragy.]

Čtyři míle od Lanhosy leží ves při řece Ave.

Z Lanusy jeli jsme 2 míle do *Bragy*, města a tvrze mezi horami; odtud prý jest 30 nedlouhých mil do Sv. Jakuba de Compostella. V městě sídlí arcibiskup portugalský.

[Mocný biskup, přítel krále portugalského, prokazoval našemu panu Lvovi velmi velkou čest a posíla pánu všeho dosti, čeho jsme potřebovali. Poslal pánu také jednoho muže, který ho dovedl k sv. Jakubu a

Digitized by Google

půjčil mu 2 mezky. V městě ztratil pán svého kuchaře; přišel k nám opět až ve Sv. Jakubu.]

U Bragy rostou stromy, jež nesou jablka granátová, citrony a j. plody. Hradby městské jsou celé porostlé břečťanem.

V Braze zastal pan Lev krále portugalského, jenž ho přijal s velikou poctou. Pan Lev přinesl mu psaní od jeho vlastní sestry, manželky císaře Bedřicha III.

Tam zdrželi jsme se 8 dní, a když jsme odtud odcházeli, král velmi vlídně mluvil s panem Lvem, nejprve sám, pak skrze hlasatele, řka: »Poznávám, že jsi z rodu velmi vznešeného, a proto Tě prosím, abys z úcty ke mně a království mému přijal darem, cokoli se Ti zalíbí.«

Pan Lev králi velice děkoval za takovou poctu a prosil ho, aby mu daroval dva mouřeníny. Když slyšel tu žádost bratr králův, řekl mu: »Příteli, to nic není; žádej věcí větších, než mouřenínův! Ale že si jich přeješ, prosím Tě, přijmi ode mne třetího, totiž opici, a tak s výbornými dary vrátíš se domů. Bezpochyby u vás není mouřenínův a opic, že nejraději těch žádáš.«

Když pan Lev řekl, že v Čechách jest jich málo viděti, odpověděl: »Král, můj bratr, drží ve své moci tři města africká, do nichž každoročně pošle vojsko, a žádná výprava, byť sebe menší, nevrátí se s prázdnem; neboť přivede na 100.000 černochů všelikého stáří a pohlaví, kteří potom jsou prodáváni jako dobytek. Z jiných krajin scházívají se lidé a kupují si je, z čehož král má větší užitek, než z daní celé říše. Stojít maličký černoch 12 nebo 13 zlatých portugalských, větší mnohem více. Má-li někdo mouřenína silného a pracovitého, dá jej pokřtiti a neprodá ho, leč by ho něčím podaroval. Dokud černoch jest nepokřtěn, může ho pán prodati za jakoukoli cenu.«

Digitized by Google

Když jsme odešli z královského paláce, král poslal darem panu Lvovi dva krásné koně, tak zvané Janetty, jimž se rychlostí vyrovná málokterý kůň, a všechno v hostinci za nás zaplatil. —

Tři míle odtud vzdáleno jest dosti veliké město, *Guimaraens*, k němuž vede z Bragy cesta neschůdná, porostlá polejem a šalvějí menší.

Dále přišli jsme do pohorského města, jménem *Ponte de Lima*. Bylo nám přejíti řeku Cavado, přes niž nedaleko Bragy vede kamenný most, dále řeku Limu, tekoucí u Ponte de Lima. Město jest opevněno hradbou, z kamene čtverhranného vystavěnou, a věže městské jsou vystavěny z téhož kamene. Pět mil dále leží *Valença de Minho*, město neveliké, vystavěné na vrchu nad řekou v hornaté krajině.

Minho dělí Portugalsko od Gallicie, v níž jest pohřben sv. Jakub, a za Valençou vlévá se do moře. Přešli jsme jej dvakráte na své cestě.

Naproti Valençe leží *Tuy*, první gallické město s tvrzí poddané jakémusi rytíři, od něhož musí žádati průvodní list a průvod všichni poutníci k sv. Jakubu.

Cesta do Valençy vede přes horu vysokou a skalnatou, po níž jezdec nemůže jeti; pěšky je pak cesta velmi obtížná. Proto bylo nám vésti koně dvě míle okolo hory po velmi špatné cestě. V Tuech pohřben je sv. Petr de Sales, velice proslulý zázraky, jimiž pomohl nejvíce poutníkům ku svému hrobu.

Pět mil dále leží mezi horami při moři *Ridondella*, město neveliké (v území t. č. donny Terezy de Guzman, vévodkyně Mediny Sidonské a manželky dona Pedra de Zuniga, hraběte z Bagnares.)

Když jsme šli odtud, ukazovali nám v pravo království irské, ležící naproti Anglii, s níž neustále vede

Digitized by Google

válku. Irsko nemá krále, ale vévodu, kterého též jsme poznali.

U Redondelly jest klášter, zasvěcený sv. Šimonu, jenž leží na ostrově v moři. Po mostě, který vede přes záliv mořský, přišli jsme do *Pontevedry*, města velikého a mocného. Leží při močálu mořském, nad nímž klene se kamenný most.

Odtud je k sv. Jakubu 10 mil. Dvanáct Čechů, mezi nimi Šašek, konalo cestu k němu do *Compostelly* pěšky, pan Lev dílem pěšky, dílem koňmo. Když jsme přišli ponejprv do hájů kaštanových, hoch páně Lvův, upraviv si jakýsi prut, házel jím kameny po háji, jak to viděl u domácích chlapců, kteří házejí kamínky daleko a vysoko.

Ale při tom z neopatrnosti poranil do krve jakéhosi muže, jenž ležel za křovím, tak že ho nikdo z cestovatelů neviděl. Poraněný velmi hněvivě skrze hlasatele s Čechy mluvil a vyhrožoval jim, že to smrtí zaplatí. Hlasatel konejšil ho, řka: »Nehněvej se tak příliš, příteli; neboť hoch, nevida tě, učinil ti to jen z neopatrnosti!«

Po té brali jsme se dále. Vedle cesty jest hospoda, kam zavítal každý poutník; neboť na 5 mil vůkol není tvrzí ani vsí.

Když jsme se vraceli od sv. Jakuba, nalezli jsme před hospodou sto lidí ozbrojených meči, oštěpy, praky a luky, kteří chtěli se pomstíti na Češích za toho, jejž poranil chlapec v kaštanovém háji.

Hlasatel mluvil k nim nářečím gallickým, řka: »Za takovou lehkou ránu chcete nás všechny pobiti? Nevíte, že je to pán z rodu velmi vznešeného a slavného, jenž cestuje po těchto krajích, aby navštívil krále a knížata, jak sluší se takovému pánu? Vězte, že neuniknete bez trestu, zabijete-li nás!« Když to

Digitized by Google

uslyšeli, asi 50 jich odstoupilo a radilo se, co počíti, kdežto ostatní obklíčili nás. Pan Lev, vida to, pravil své družině: »Přátelé, vidíte, že se tito lidé sešli, aby nás pobili. Pročež, dojde-li ku srážce, statečně se jim braňme; neboť uprositi se nedají! Bude-li nutno, půjdu proti nim, a vy mě následujte! Budeme-li pobiti, budeme míti slávu, že jsme byli stateční až do smrti.«

Zatím oni Španělé, poradivše se, pravili hlasateli: »Oznam svému vznešenému pánu, že neublížíme ani jemu, ani jeho družině! Zapomeneme oné nemilé příhody a jsme ochotni, přeje-li si toho, doprovoditi ho do hospody.« Tak odešli jsme odtud bez úrazu.

[Na cestě k *sv. Jakubu* měli jsme nad míru velikou nouzi a museli jsme si sami vařiti. Stalo se často, že jsme v širém poli noclehovali pod stromem a museli koně u sebe tak svázati, jako cikáni. Jeden odběhl a přinesl ovci, druhý musel ji stáhnouti, někteří dělali oheň a vařili, několik žali koním, i můj pán jako každý jiný z nás. A měli jsme příliš bídný život, až přijeli jsme po třech dnech k sv. Jakubu.]

Od Pontevedry 6 mil přijeli jsme do města *El Padrona* mezi dvěma řekami; přes jednu z nich, jménem Ulla, vede kamenný most.

Nad městem je tvrz *Rotya Planta*, v níž prý žila pohanská královna Lupa, když sv. Jakub kázal víru Kristovu v Gallii. Byla velice ukrutná, tak že z její krutosti bylo poznati pohanku.

V Padroně kázal sv. Jakub celý rok, ale neobrátil na víru Kristovu více než dva lidi. Nad městem jest chrám na vrchu, na němž kázal sv. Jakub, a vedle něho je veliká skála, nazvaná skála sv. Jakuba, protože prý tam též kázával. V ní je jeskyně s úzkým vchodem. Když pohané sv. Jakuba chtěli kamenovati, uchýlil se obyčejně do té jeskyně; protož ustanovil papež, že těm,

Digitized by Google

kteří pobožně do ní vejdou, odpuštěno bude mnoho hříchův. V ní byli z nás cestovatelů: Šašek, Burian, Kmesek s bratrem, Pětipeský a Miroš. Jan Žehrovský spouštěje se tam úzkým vchodem byl polomrtvý a celý zčernalý. Pan Lev, jenž také chtěl vejíti do jeskyně, vida to, upustil od svého úmyslu.

Na vrchu, na němž kázal sv. Jakub, stojí chrám sv. Maří Magdaleny. Když jednou sv. Jakub od pohanů byl kamenován a kyji trýzněn, na to pak ho trápila i žízeň, modlil se: »Bože! dobře víš, že všechno trpělivě snáším pro tebe; shlédni tedy na mne a sešli mi vláhu, abych se občerstvil.« Pomodliv se, udeřil zemi holí, a hned na tom místě vyprýštil se pramen nejčistší vody, tak mocný, že může hnáti mlýnské kolo. Nyní jest na tom místě vystavěna nádherná studně, z níž poutníci pijí.

Sv. Jakub, nemoha snésti útisků v Gallicii, odebral se do Jerusalema, kde kázal víru Kristovu. Herodes ale poručil ho jati a srpem odpraviti. U sv. Jakuba, kde jest pochováno jeho svaté tělo, je připevněn na oltáři i srp, kterým byl popraven. Tělo jeho učenníci tajně vzali a odnesli na jakousi loď. Anděl, sestoupiv s nebe, řídil běh lodi, a hned svítila nad ní hvězda, jež lodníkům ukazovala cestu až k městu El Padronu, kde před tím sv. Jakub kázával. Město El Padron leží 4 míle od Compostelly. Když pluli po řece jménem Sar a přišli blízko k městu, položili svaté tělo na jakousi skálu, kterou jsme všichni viděli. Na ní vytlačeno jest podnes tělo velmi zřetelně.

Dvořané královny Lupy viděli loď s tělem sv. Jakuba i zvěstovali to hned své paní. Zatím učenníci Jakubovi šli ke královně i prosili jí, aby jim dala voly nebo muly, jimiž by dovezli svaté tělo tam, kam hvězda bude ukazovati. Královna velmi nelidská a ukrutná,

Digitized by Google

uslyšeli, asi 50 jich odstoupilo a radilo se, co počíti, kdežto ostatní obklíčili nás. Pan Lev, vida to, pravil své družině: »Přátelé, vidíte, že se tito lidé sešli, aby nás pobili. Pročež, dojde-li ku srážce, statečně se jim braňme; neboť uprositi se nedají! Bude-li nutno, půjdu proti nim, a vy mě následujte! Budeme-li pobiti, budeme míti slávu, že jsme byli stateční až do smrti.«

Zatím oni Španělé, poradivše se, pravili hlasateli: »Oznam svému vznešenému pánu, že neublížíme ani jemu, ani jeho družině! Zapomeneme oné nemilé příhody a jsme ochotni, přeje-li si toho, doprovoditi ho do hospody.« Tak odešli jsme odtud bez úrazu.

[Na cestě k *sv. Jakubu* měli jsme nad míru velikou nouzi a museli jsme si sami vařiti. Stalo se často, že jsme v širém poli noclehovali pod stromem a museli koně u sebe tak svázati, jako cikáni. Jeden odběhl a přinesl ovci, druhý musel ji stáhnouti, někteří dělali oheň a vařili, několik žali koním, i můj pán jako každý jiný z nás. A měli jsme příliš bídný život, až přijeli jsme po třech dnech k sv. Jakubu.]

Od Pontevedry 6 mil přijeli jsme do města *El Padrona* mezi dvěma řekami; přes jednu z nich, jménem Ulla, vede kamenný most.

Nad městem je tvrz *Rotya Planta*, v níž prý žila pohanská královna Lupa, když sv. Jakub kázal víru Kristovu v Gallii. Byla velice ukrutná, tak že z její krutosti bylo poznati pohanku.

V Padroně kázal sv. Jakub celý rok, ale neobrátil na víru Kristovu více než dva lidi. Nad městem jest chrám na vrchu, na němž kázal sv. Jakub, a vedle něho je veliká skála, nazvaná skála sv. Jakuba, protože prý tam též kázával. V ní je jeskyně s úzkým vchodem. Když pohané sv. Jakuba chtěli kamenovati, uchýlil se obyčejně do té jeskyně; protož ustanovil papež, že těm,

Digitized by Google

kteří pobožně do ní vejdou, odpuštěno bude mnoho hříchův. V ní byli z nás cestovatelů: Šašek, Burian, Kmesek s bratrem, Pětipeský a Miroš. Jan Žehrovský spouštěje se tam úzkým vchodem byl polomrtvý a celý zčernalý. Pan Lev, jenž také chtěl vejíti do jeskyně, vida to, upustil od svého úmyslu.

Na vrchu, na němž kázal sv. Jakub, stojí chrám sv. Maří Magdaleny. Když jednou sv. Jakub od pohanů byl kamenován a kyji trýzněn, na to pak ho trápila i žízeň, modlil se: »Bože! dobře víš, že všechno trpělivě snáším pro tebe; shlédni tedy na mne a sešli mi vláhu, abych se občerstvil.« Pomodliv se, udeřil zemi holí, a hned na tom místě vyprýštil se pramen nejčistší vody, tak mocný, že může hnáti mlýnské kolo. Nyní jest na tom místě vystavěna nádherná studně, z níž poutníci pijí.

Sv. Jakub, nemoha snésti útisků v Gallicii, odebral se do Jerusalema, kde kázal víru Kristovu. Herodes ale poručil ho jati a srpem odpraviti. U sv. Jakuba, kde jest pochováno jeho svaté tělo, je připevněn na oltáři i srp, kterým byl popraven. Tělo jeho učenníci tajně vzali a odnesli na jakousi loď. Anděl, sestoupiv s nebe, řídil běh lodi, a hned svítila nad ní hvězda, jež lodníkům ukazovala cestu až k městu El Padronu, kde před tím sv. Jakub kázával. Město El Padron leží 4 míle od Compostelly. Když pluli po řece jménem Sar a přišli blízko k městu, položili svaté tělo na jakousi skálu, kterou jsme všichni viděli. Na ní vytlačeno jest podnes tělo velmi zřetelně.

Dvořané královny Lupy viděli loď s tělem sv. Jakuba i zvěstovali to hned své paní. Zatím učenníci Jakubovi šli ke královně i prosili jí, aby jim dala voly nebo muly, jimiž by dovezli svaté tělo tam, kam hvězda bude ukazovati. Královna velmi nelidská a ukrutná,

Digitized by Google

zvláště proti křesťanům, měla divokého draka a dva zuřivé býky, jimž odsouzenci byli předhazováni. Lupa kázala žáky sv. Jakuba vésti nejprve k drakovi, řkouc: »Jděte tam a vezměte si potah, kterého potřebujete!«

Když byli spuštěni k drakovi, nejen jim neublížil, nýbrž i k největšímu podivu všech přítomných klaněje se vzdal jim poctu. Královna zvěděvši to, velice se divila, protože jindy drak ihned roztrhal a sežral každého, kdo k němu byl spuštěn. Pročež dala učenníky Jakubovy dovésti k býkům, k nimž se nikdo neodvažoval. Ale divoká zvířata křesťanům rovněž neublížila.

Diváci oznámili to královně, která hrůzou jata jsouc, přijala sv. křest. Pak na její rozkaz byli dáni učenníkům Jakubovým oni dva zuřiví býci, kteří vedeni jsouce hvězdou, dovezli tělo světcovo tam, kde nyní leží. —

Papež uslyšev, že poutníci na památku z té skály odevšad ulamují, kázal ji svaliti do řeky a vystavěti schody kamenné, po nichž se lidé mohou stále velice přiblížiti, ale na ni vstoupiti nemohou, protože mezi schody a skalou teče silný proud nejčistší vody.

U hrobu sv. Jakuba bylo pak mnoho pohanů velikými divy obráceno na víru Kristovu, a vystavěli tam chrám, jenž tak proslul, že město dostalo jméno *Sv. Jakub* místo starého jména *Compostella.*

Cesta z Padrona k sv. Jakubu je 4 míle dlouhá a hornatá; vedle ní prýští pod krásnou lipou pramen, z něhož svatý píval, odpočívaje pod lipou. I my odpočívali jsme pod stromem a pili z pramene. Kdo se napije z něho, celý rok prý s pomocí Boží a sv. Jakuba zimnicí neonemocní.

Sv. Jakub.

Sv. Jakub, město rozsáhlé, leží mezi vysokými vrchy; opevněno jest toliko jedinou zdí, na které s jedné

Digitized by Google

strany roste veliké množství žlutých violek, již zdaleka viditelných; na druhé pak straně pokrývá ji hustý břečtan jako les. Příkop hradební jest velmi úzký; věží jest mnoho; jsou čtyřhranné a vystavěny starodávným spůsobem.

K sv. Jakubu přišli jsme v úterý před svátkem na nebe vzetí Panny Marie.

Tehdy jakýsi šlechtic dobyl města i obléhal chrám s hrobem sv. Jakuba, zajav před tím arcibiskupa s 3 kněžími. Chrámu hájila proti němu arcibiskupova matka a bratr.

Papež vynesl klatbu nad pánem, který jal arcibiskupa, a nade všemi jeho pomocníky i nad kněžími v celé Gallicii; neboť veškerá země stála na straně onoho šlechtice. Proto se nikde v Gallicii nesloužila mše sv., děti nebyly křtěny a mrtvoly ležely nepochovány.

Pro válku a nepokoje nemohli jsme tedy jíti do chrámu až třetího dne, kdy jsme obdrželi svolení od obléhajícího šlechtice.*)

Pan Lev totiž sám ho navštívil a žádal, aby mu nepřekážel jíti ku hrobu sv. Jakuba, bude-li mu přístup

---

*) G. Tetzel vypravuje o tom: Pan Lev poslal Frodnera a Tetzela napřed, žádaje za průvod. Bylať tehdy velká válka, a před kostelem ležel mocný pán. S ním drželi lidé od sv. Jakuba, oblehli kostel a stříleli na něj; obležení stříleli zase na ně z kostela. Onen pán a lidé tamější zajali biskupa od sv. Jakuba a drželi ho v zajetí na jednom zámku, a matka biskupova, jeho bratr a jeden kardinál byli v kostele. I dobýval kostela onen pán a měšťané od sv. Jakuba. Pán tento byl střelen šípem do krku, a krk mu otekl. Nikdo nemohl mu železo ven dostati ani nalezti. Tu přijel Frodnar a pravil, že mu udělá náplasť, která mu šip vytáhne. A když to udělal, dali mu rádi průvod měšťané od sv. Jakuba a pán, jenž poraněn byl. Ale ti v kostele nechtěli mému pánu dáti průvodu ani do kostela ho pustiti, pravíce, že

Digitized by Google

od obležených povolen. Pravil, že cestuje po palácích králův a knížat křesťanských a po mnohých i pohanských krajinách, pojal zbožný úmysl navštíviti místo, kde jsou pohřbeny kosti sv. Jakuba, že pak on i všechna jeho družina již dávno touženě si přáli, viděti vlastníma očima hrob apoštolův.

Šlechtic odpověděl: »Vidím, že jsi muž znamenitý a kníže nějaké krajiny; pověst o tobě došla mne dříve, než jsi sem přišel. Prosíš, abys vpuštěn byl do chrámu; budeš vpuštěn, ale nejisto jest, vrátíš-li se. Panují totiž na hradě zločinná matka a syn jí podobný, kteří u sebe nestrpí žádného muže dobrého a statečného.«

Radil tak panu Lvovi, poněvadž věděl, bude-li pan Lev vpuštěn, že si matka i bratr arcibiskupův budou stěžovati, že vzbouřil se proti arcibiskupovi, svému pánu, a zmocnil se města i mnohých tvrzí jeho.

Když jsme vešli, několik ozbrojenců vlídně nás přivítalo. Potom přišla matka arcibiskupova se synem k panu Lvovi, přejíc mu šťastného příchodu. Žalovala pak na onoho pána, jenž arcibiskupa jal a obléhaje slavné místo poutnické, chtěl zničiti svaté ostatky. A řekla: »Víš-li, že jsi vyobcován? Všichni, kdo s těmi

---

jsme pomohli jejich nepřáteli, a železo mu ven dostali a že prý jsme v největší klatbě. I měli jsme velikou starost, že nás do kostela snad nepustí, a pán můj odjeti musí. Proto snažili jsme se velice a mluvili s jedním rytířem. Ten vyprosil nám u matky biskupovy a jeho bratra i kardinála, že konečně svolili a našeho pána s družinou pustili do kostela, ale Frodnara ne, protože chtěl postřelenému pánu šíp vyňati. A také pravili, že jsouce v klatbě, musíme jí napřed býti zbaveni. Druhého dne přišel můj pán, a vpustili ho jednou branou. Museli jsme všichni střevíce zouti a bosi do kostela jíti a tu kleknouti. I přišel kardinál s mnoha kněžími v procesí. Smekli jsme, a kardinál četl dlouho nad námi. Pak museli jsme jíti všichni s hořícími svíčkami do kostela sv. Jakuba. A pán můj vyprosil, že i Frodner byl sem puštěn.

Digitized by Google

lidmi obcují a od nich přijímají pokrm a nápoj, stejně hřeší jako jejich pomocníci.

Vedli nás do tvrze naproti vchodu chrámovému, kde dříve tekla voda po trubách; ale tenkráte byla tvrz bez vody, poněvadž nepřátelé vodovody zpřeráželi. Tam jsme se všichni museli zouti a pokleknouti.

Z kostela vyšel legát papežský s průvodem kněží a žáků, před nímž nesli černý kříž. Zastavili se před chrámem, a legát vstoupil na kamennou kazatelnu. I zpívali dlouho, načež legát sešel s kazatelny, vzal řemen, jímž nejprve pána, potom každého z nás šlehl, abychom byli klatby zbaveni. Pozdvihl pana Lva a nám poručil, abychom bosýma nohama šli do chrámu.

Tam ukázali nám kněží všechny svaté ostatky, prokazujíce nám poctu.

Kněží při chrámě se nazývají kanovníky, jako u sv. Václava na hradě Pražském.

Nejprve nám okázali hrob sv. Jakuba na samém oltáři.

S oltáře visí na železném řetízku srp, jímž sv. Jakub byl popraven. Na oltáři každodenně se ctí sv. ostatky.

Pak nám ukázali hůl sv. Jakuba, jíž papež poručil olovem oblíti a k oltáři připevniti, protože poutníci neustále uřezávali z ní kousky. Z ní je viděti toliko hřeb na jejím konci, a jest dovoleno dotknouti se ho rukou.

Dále viděli jsme hlavu sv. Jakuba Menšího, příjmím Alfea, trn z koruny Kristovy a třísku ze sv. kříže, kromě toho pak i jiné sv. ostatky, jež se ukazují jen v milostivém létě. V chrámě je též prapor sv. Jakuba, pod nímž bojovali křesťané proti pohanům. Jest barvy červené, a na něm vymalován bíle oděný jezdec na bílém koni. Na koni a na přilbici jezdcově jsou lastury nebo šupiny, jež poutníci nosívají na klobouících. Prapor je

Digitized by Google

stářím již sešlý. Kněží nám vypravovali, že poprvé bojovalo pod tím praporem 30.000 křesťanů, kteří po smrti sv. Jakuba byli obráceni na víru křesťanskou, a porazilo 100.000 pohanů s pomocí Boží a sv. Jakuba. V bitvě se prý svatý Jakub objevil v bílém rouše na bílém koni, tak jak je vymalován na onom praporu.

Potom ukázali nám řetěz, jímž tento svatý byl spoután. Jest připevněn ke sloupu u cesty ke kamennému choru.

Chrám jest veliký, ale temný, jsa obklíčen šesti věžemi, čtyřmi kulatými a dvěma čtyrhrannými. Jedna z nich stojí v koutě nedaleko vchodu chrámového, vedle oné kazatelny kamenné.

Za městem na pahorku stojí kostel sv. Dominika a u samých hradeb druhý, v němž bývají pohřbíváni poutníci, zemřelí v městě, a chudí z nemocnice. Půl míle za městem jest 8 klášterův. —

Od sv. Jakuba ku Stellae obscurae jest 14 mil, ale malých, jež se urazí za půl dne.

To místo nazývají tamější lidé *Finisterrae* t. j. *Konec světa.* Asi uprostřed cesty viděli jsme na břehu mořském státi loď zkamenělou s lany a vesly a vším lodním nářadím. Na té lodi prý jel Bůh syn se svou matkou, a vystoupivše na vrch Stellu obscuru, založili tam chrám rodičky Boží, jenž podnes stojí.

Pod chrámem jest veliká ves, nazývaná Konec světa, nebo za ním není nic jiného, leč nesmírné moře, jehož hranice zná jedině Bůh.

[Nevidí se nic jiného než nebe a voda, a praví se, že je tu moře tak bouřlivé, že nikdo nemůže přes ně plouti; neví se, co za ním jest. A pravili nám, že někteří chtěli zvěděti, co je přece tam na druhé straně, a vypluli s loďmi a loďkami; ale nikdo se nazpět nevrátil.]

Digitized by Google

Pověst o zemi za mořem.

V letopisech jest o tom psáno: »Jeden král portugalský dal zhotoviti tři lodi a opatřiti je vším potřebným na cestu, i dal jim po 12 písařích, jimž poručil, aby zapsali, co uvidí, k jakým opuštěným zemím přistanou i všechny nehody na moři. Zaopatřiv je potravou na čtyři léta, přikázal jim, aby pluli, kam nejdále doplují za čtyři roky.

Lodi tedy plavivše se celá dvě léta, přišly do tmy a pluly v ní dvě neděle.

Když odtud vyvázli, přistali k jakémusi ostrovu a vyšli na pevnou zemi.

Našli tam domy, vystavěné pod zemí, nad nimiž byly zahrady a vinice. Něco podobného jest viděti ve Francii, kde mají na střechách zahrady a vinice.

V domech našli veliké množství zlata a stříbra, ale neodvážili se něco si vzíti. Když vyšli z domů, zdrželi se na ostrově ještě asi tři hodiny, radíce se, mají-li si něco vzíti, čili nic. A jeden z nich pravil: »Myslil bych, abychom si nevzali ničeho; neboť nevíme, co se nám potom může státi.« Uposlechli ho tedy ostatní a vstoupivše na lodi, pluli opět nějaký čas.

Z daleka spatřili hrozné vlnobití, a vlny jako hory vysoké zdály se vystupovati do oblak. I pojal všechny veliký strach, jakoby nastával soudný den.

Pročež zastavili lodi a radíce se vespolek řekli: »Již vidíme, kam jsme se dostali. Moc Boží je zřejmá. Uradíme se, co jest lepší: máme-li vjeti do hukotu vln, nebo se vrátiti.« I řekli někteří: »Jaký by to byl návrat? Co divného bychom zvěstovali králi svému, jenž nás sem poslal na výzkumy? Raději se přesvědčme, jaký je to hukot vln!«

A ustanovili, aby dvě lodi jely vyzkoumat vlnobití, třetí pak aby zůstala na místě a čekala na ně,

Digitized by Google

řkouce: »My se pustíme do vln, vy zůstaňte zde, a nevrátíme-li se za čtyři nebo pět dní, mějte za jisto, že jsme zahynuli!«

Po té řeči vjeli do vlnobití. Plavci třetí lodi čekali jich až do šestnáctého dne; ale když se nevraceli, nevědouce, co se s druhy stalo, s velikým strachem vrátili se za dvě léta do Lissabona, hlavního a největšího města portugalského.

Když přijeli do přístavu, lidé z města vyšli jim vstříc, tážíce se, kdo a odkud jsou?« Oni odpověděli, že jsou ti, jež král poslal na výzkum moře, aby mu podali zprávu o všech divech, jež spatří. A někteří pravili: »Milí přátelé! My byli při tom, když král posílal ony lodi; ale neposlal takových lidí, jako vy jste šediví, nýbrž mladíky 26leté.«

Byl to veliký div Boží; neboť oni měli příbuzné v městě i v okolí jeho, a přece od nikoho nebyli poznáni, poněvadž byli šediví, jako stromy v zimě jiním pokryté.

Když to bylo zvěstováno králi portugalskému, divil se velmi, že tak sestárli, ač nebyli na moři o mnoho déle než dvě léta, a řekl: »Vše, co mluví o svém poslání a ostatních věcech, jest pravdě podobno; ale snad pobivše naše služebníky, zmocnili se lodí. Otažte se jich, zdali jednali podle našich rozkazův! Poručili jsme jim, až odplují od Stelly obscury, aby zapsali a nám zvěstovali o všech ostrovech a pouštích, k nimž připlují, a o všech nebezpečích, v nichž se na moři ocítějí, a za tím účelem přidělili jsme jim 36 písařů, po 12 na lodi.« Když plavci přišli ku králi, pravil jim: »Milí přátelé! Jak se stalo, že se navrátila jen jediná loď, kdežto jsme vyslali tři?«

Odpověděli: »Nejmilostivější králi! Vše v pravdě Tvé Milosti povíme. Když jsme odpluli, obdrževše od Tvé Milosti po 12 písařích, aby zaznamenali vše, co

Digitized by Google

uvidíme na moři, celých pět měsíců pluli jsme po něm. Za tu dobu vyměřili jsme, jak myslíme, 6000 mil gallských, majíce vítr velmi přízniv a ničím nejsouce zdržováni. Asi půl druhého léta po vyplutí přišli jsme do tmavých mořských míst, jimiž jsme se plavili dvě neděle. Pak jsme přistáli u jakéhosi ostrova, tři míle dlouhého a rovněž tak širokého. Tam jsme vystoupili z lodí a tři hodiny prohlíželi si ostrov. Nalezli jsme krásné domy podzemní, plné zlata i stříbra, ale neobydlené. Nevzali jsme si však ničeho ze zlata nebo stříbra. Nad těmi domy vypěstovány jsou pěkné zahrady a vinice. I shromáždili jsme se a řekli k sobě: »Našli jsme veliké a neslýchané bohatství, ale nevíme, co by se s námi stalo, kdybychom si něco vzali.«

Někteří z nás pravili pak: »Ničeho nevezměme, ale rychle vstupme na lodi a plavme se pryč; neboť sotva ujdeme nějakému nebezpečí!« Uposlechnuvše jich, pluli jsme tedy od ostrova a nezakusili nic zlého.

Potom jsme dlouho jezdili po moři a přišli opět k oněm tmám. I zastavili jsme a radili se, máme-li vplouti do temnosti nebo se vrátiti. Někteří pravili, že nesmíme nazpět, proto že jsme posláni od krále, abychom pluli co nejdále možno a oznámili, co jsme viděli. Tedy vjeli jsme do tmy, plavili se jí nějakou dobu, až jsme se dostali na světlé širé moře. Tam spatřili jsme několik mil od nás strašlivé vlnobití, a vlny zdály se sáhati do nebe. Rozbouřené moře hučelo tak, že jsme s největším strachem se domnívali, že je soudný den.

Opět jsme se radili, zdali v před, nebo nazpět. I řekli nám plavci ostatních dvou lodí: »Vy zde se svou lodí zůstaňte, a my půjdeme se přesvědčit, co to jest! Čekejte nás až do čtvrtého dne, a nevrátíme-li

Digitized by Google

se do té doby, mějte za jisto, že jsme zahynuli!« Potom ihned pustili se do rozvlněného moře.

My jsme jich čekali 16 dní, a když se nevraceli, strachem neodvážili jsme se plouti dále, nýbrž obrátili a přišli jsme opět do Lissabona.«

V ten smysl a ne jináče to vypravovali králi a tak je to zapsáno v letopisech.

VII.

Zpáteční cesta v Portugalsku.

Od Konce světa, nazvaného Stella obscura, touže cestou vrátili jsme se do *Bragy*, kde jsme dříve zastali krále portugalského.

Z Bragy jeli jsme 6 mil do *Guimaraen*, města pohorského se dvěma tvrzemi, které jest poddáno jakémusi hraběti velmi bohatému (hr. z Braganzy), jenž se pokládá za prvního šlechtice portugalského. Hrabě s velkými poctami pohostil pana Lva i nás. Viděli jsme tam, jak pohanští Saraceni konají tance se zpěvy.

[Z Bragy jel můj pán k dvěma hrabatům mocným, přátelům krále španělského. Hrabata prokazovali mému pánu velmi velikou čest a darovali mu všechny potřeby do bytu. Jeden hrabě měl příliš mnoho pohanův u sebe a mnoho služebníkův. Ti museli mému pánu své pohanské způsoby okázati, a několik chlapců a jiných lidí, samých pohanů, tančilo velmi pěkně tance pohanské.

Odtud jeli jsme krajinou, kde byl největší mor, o němž jsem kdy slyšel. Jeli jsme městečkem nebo vsí, která byla zcela pustá a vymřelá, tak že ani živé duše nebylo viděti. Co jsme tu měli bídy, nikdo neuvěří. Museli jsme od lidí, kteří nemocni leželi nebo doma nemocné měli, kupovati víno, chléb a u nich zůstati

Digitized by Google

noclehem. Ale většinou, jak dlouho jsme v té zemi jeli, ležel jsem se svými koni na poli. A jestli jsme jeden den nebo 6 objížděli, nelitoval toho můj pán, chtě ty věci také viděti a prohlednouti . . . Neviděli jsme na mnohých končinách než nebe, vodu a pohany.]

Hlavní město portugalské jest Lissabon. Okolo něho na pět mil bratr králův vybírá poplatek z vína, jež se mu odvádí na den sv. Jana Křtitele — dobré a od kvasnic čisté. Nedá-li se víno, platí se místo něho mnoho peněz.

Z Guimaraen jest 8 mil do *Porta*, kde má biskup palác, vystavěný na kopci. Město samo leží mezi vrchy, a na jedné straně jeho jest záliv mořský, jejž jsme přešli.

U žádného přístavního města nespatřili jsme více lodí; neboť do Oporta sváží se odjinud po moři velmi mnoho zboží. Mnoho je tam pohanů, jež křesťané rozprodávají. Každoročně se jich mnoho tisíc zajatých přivede a nikdo z nich nevrátí se domů, leč by byl tam prodán. Pokřtěných otroků nikdo neprodá, leč by je daroval přátelům; jinak až do smrti jsou u svých pánův. Takového lze poznati po vousu, obarveném tak, že barvy nikdy nemohou se smýti. Jiní pohané, přivádění z Barbarie, mají těla pomalována. Těch a jiných podobných je v Portugalsku velmi mnoho.

Král portugalský každoročně udeří s vojskem na jejich zemi a odvede mnoho tisíc mužů, žen i dětí. Ženy a děti rozdělí měšťanům svých měst, kteří je na svůj náklad musí živiti. Když děti dospějí, královští úředníci prodávají je do otroctví, z čehož mnoho tisíc dukátů plyne do královské pokladny. Všechny děti otroků musí býti živeny až k dospělosti a pak jsou prodávány.

Z Oporta je 5 mil do *Arisany de Santa Maria*, vsi v horách nedaleko moře. Z Oporta až tam vede

Digitized by Google

cesta blízko moře, jež jsme měli po pravici. Není tam křesťanského krále nebo knížete, ale bydlí tam dvojí Saraceni, černí a bílí.

Šest mil odtud leží jiná ves *Agejа* při stejnojmenné řece, přes niž vede kamenný most. O 4 míle dále leží mezi horami víska *Avelhanas de Caminha*; má toliko čtyři chatrče.

Odtud přišli jsme do *Coimbry*, urazivše tři míle cesty horami, v nichž roste anýz. Nedaleko jsou jiné hory, na nichž jsou olivové sady a vinice. Coimbra se svým hradem leží na příkrém pahorku mezi horami, při řece Mondegu, přes niž vede kamenný most. Je to město neveliké, ale výstavné a pevné. Pod ním podél řeky jest krásná rovina, a na druhém břehu stojí nádherný klášter. V okolí Coimbry rostou cypříše, překrásné sady tvoříce.

Do města jsme nevešli, neboť tam zuřil mor. Přešli jsme mimo město a noclehovali čtyři míle od něho v pohorské vsi *Rabaçale*; má jen čtyři stavení.

Odtud čtyři míle jest *Alvaiazero*, a ještě dále čtyři míle *Thomar*, město bez hradeb, ale veliké. Leží mezi vrchy při jakési bystřině. Nad městem vypíná se pevný hrad. Tam jsme viděli prvotiny knězské. Tančí, slavíce první svou mši sv. I druhého dne chodí s trubači v průvodě městem. V čele jde kněz právě posvěcený, a celé město se rozléhá zpěvy tančících mužů, žen i kněží.

Při pohřbu je tam tento zvyk: Do chrámu přinesou víno, maso, chléb a jiná jídla. Příbuzní mrtvého, jdouce za rakví, oděni jsou bílým šatem smutečním, k němuž jsou přišity kápě, jako mají mniši, a do těch šatů podivně se zahalují. Lidé, kteří jsou najati, aby oplakávali nebožtíka, oblečeni jsou černě a podivně křičí, asi tak, jako u nás lidé rozveselení neb opilí. —

Digitized by Google

Od Thomara tři míle vzdáleno je *Punhete*, ves v horách s opuštěnou tvrzí. Na dvou stranách vsi tekou řeky, z nichž jedna, jménem Zezere, vlévá se do druhé. Tato se jmenuje Tajo, pramení se v Kastilii a vlévá se v Portugalsku u Lissabona do moře.

Sedm mil dále leží *Monte Argil*, ves mezi horami na pahorku, a k ní vede cesta nevzdělanými místy a olivovými zahradami. Celých sedm mil mezi Punhetem a Montem Argilem není vsí.

V okolí žije mnoho zajícův a králíkův, a kdo sám toho neviděl, sotva uvěří, jak veliké množství se jich donáší do vsi. Vypravovali nám, že kdykoli se někomu zlíbí, může se jich nachytati najednou 200—300. Honiti je smějí nejen vesničané zdejší, nýbrž i okolní.

Po neschůdných cestách přišli jsme do *Reala*, tvrze na vrchu, nad níž hrad vyniká. Dále 3 míle leží *Evora*, druhé hlavní město království Portugalského, kde jsme nalezli krále s celým dvorem.

V Evoře není hradu, nýbrž dva nádherné paláce, biskupův a vévody, bratra králova. Město leží na rovině a v okolí jest mnoho vinic, jež rodí víno silné a kyselé, že se může píti jenom s vodou. Žije tu mnoho Saracenův a černochův i černošek z Barbarie.

Ještě musím dodati, což je zcela pravdivo, že v té krajině žnou pšenice tři měsíce po zasetí.

A nebude od místa, zmíniti se též o městech afrických, jež náležejí králi portugalskému. Jedno jmenuje se Alkacer. Král, jenž tenkráte nastoupil vládu, obsadil je před osmi lety. Druhého města zmocnil se jeho děd před 40 lety. Král portugalský chová si odtud zvířata libovonná, nazvaná cibetky.

[Než jsme přišli do Evropy, trpěli jsme velikou nouzi, co do jídla i do pití a bydlení. Na cestě roznemohl se můj čeledín, a zkusili jsme mnoho.

Digitized by Google

Král poslal mému pánu vstříc rady své a nejvyššího hlasatele, aby ho uvítali. Měl z mého pána radost, a prokazovali mu mnoho cti on a jeho bratr, velmi mocný vévoda. Zůstali jsme 14 dní na dvoře krále portugalského. Král dal mému pánu do bytu vše, čeho potřeboval, poslal si brzy pro něho a vzkázal mu, že dobře ví, co taková veliká cesta stojí; utrmácí koně a lidi a vyprázdní měšec; má-li v něčem z toho nedostatek, že mu chce rád pomoci.

Ale toho času byl měšec mého pána ještě plný, že nechtěl na králi ničeho žádati. I dal mu tento 2 koně, 2 mouřeníny, 2 opice a obdaroval nás velice. Pánu dal ještě několik cibetek, mnoho koží levhartích, mnoho luků, kopí a jiných pohanských zbraní.]

Průvodní list dal panu Lvovi z Rožmitála král Alfons v Evoře dne 13. září 1466.

[Od starého krále portugalského jel náš pán do Castilie. Museli jsme jeti krajinou, která držela s mladým králem, a tam olupovali lidi. Bylo nám rychle jeti a stále býti proti němu velmi opatrni a starostlivi. Do města mladého krále nechtěli nás pustiti. Odtud přišli jsme do země starého krále, a z ní opět do země mladého krále. Byla všade veliká vojna, a nebyli jsme životem jisti, až když jsme přijeli do Meredy, někdy největšího města v Kastilii, teď prostředního města, v němž žije šestero vyznání víry.]

Odcestovavše z Evory od krále, přenocovali jsme v městě nazvaném *Evora Monte*, vzdáleném od Evory 4 míle. Leží na vysokém kopci a nemá nižádné vody, tak že obyvatelům jest choditi pro vodu pod město. Jsou tam koňské mlýny; totiž koně je uvádějí v pohyb.

Odtud jsou 2 míle do *Estremoza*, města s hradem na kopci mezi olivovými háji, dále 6 mil do *Elvasa* města s velikým hradem; kolem něho jsou roviny i vrchy,

Digitized by Google

a odtud do Kastilie již pouze čtyři míle. Do Elvasa nebyli jsme vpuštěni dříve, dokud jsme nevykonali přísahy; jestiť poslední město portugalské na hranicích.

VIII.

Středem Španělska.

Od Elvasa 3 míle leží na hranicích *Badajos*, sousední město kastilské s hradem, a to na výšině při řece Guadianě, dříve nazvané Anas; 15 mil odtud dále *Lobao*, ves na pahorku v rovině, při jehož úpatí teče Guadiana řeka.

Z Lobaa počítají se 4 míle do *Meridy*, zřícenin města v horském údolí. Město zničili Římané. Podle zřícenin jsme soudili, že bylo tak veliké, že se může rovnati každému městu, které jsme navštívili. Guadiana teče mimo a mizí v jeskyni vysokého vrchu nad Meridou, teprve o 7 mil dále z ní vytéká. Z Meridy přišli jsme do *Medellina*, urazivše 5 mil nevzdělanými místy, na nichž roste jenom polej a anýz. Medellin je město neveliké, obklíčeno se tří stran rovinou, kdežto na jedné straně jsou hory.

Šest mil dále jest *Madrigallego*, vesnice na rovině, k níž vede cesta krásnými háji, kde žije veliké množství zvěře, jako: jelenů, daňkův a jiných.

V Madrigallegu jest dům nádherný, vynikající nade všechna stavení. Náleží klášteru, o němž budeme níže mluviti. Do tohoto domu jezdívají lidé vznešení, ale musí vše platiti, čeho potřebují. Ve stájích může býti sto i více koní. Odtud do *Guadalupy* jest 8 mil. Je zde klášter zasvěcený Panně Marii. Cesta k němu jest velmi obtížná. Praví se, že nikde v křesťanských zemích nepřichází tolik pobožných poutníků, jako tam.

Digitized by Google

Je zde pohřben král portugalský se svou manželkou, rodičové krále, kterého jsme navštívili. Zemřelý král věnoval klášteru darů v ceně mnoha tisíc. Podobně učinil i jeho syn. Ukazovali nám mnoho svatých ostatků a věcí ze zlata, stříbra i drahých kamenův. Kněží nám vypravovali, jak klášter byl založen.

Pastýři, pasouce stáda, nalezli prý obraz Rodičky Boží na tom místě, kde nyní stojí klášter. Obraz ten uschován je podnes; i my jsme všichni jej viděli. Když obraz konal veliké zázraky, králové a knížata, dověděvše se toho, štědře klášter obdarovali. Pravilo se nám, že roční důchody obnášejí 40.342 dublonů, t. j. zlatých peněz portugalských, i v Kastilii velice rozšířených. Ceny jsou téže jako uherské dukáty.

Klášter jest vystavěn od kněží, kteří také ves blízko něho vyzdobili tak nádherně, že výstavností vyrovná se městu. Klášter jest veliký a v něm je 32 vodometův. Nyní je tomu 1389 let, co byli kněží poprvé do něho uvedeni. Před tím bydleli tam poustevníci, obyčejně ze vznešeného rodu. Je tam zákon: Přijde-li k nim nějaký bojovník nebo poutník a rozstůně-li se u nich, mniši jsou zavázáni přijati ho do kláštera a všemi věcmi potřebnými opatřiti. Zemře-li, musí ho čestně pohřbiti, pak-li se pozdraví, opatřiti jej na svůj náklad průvodem, kamkoli by chtěl odejíti. Nám se tu roznemohl Burian ze Švamberka. Zanechali jsme ho tam, cestujíce k Arragonskému králi, [a jednoho Čecha a jednoho čeledína německého, kteří tam onemocněli.]

Když se pán ze Švamberka uzdravil a do vlasti navrátil, velebil laskavost, s jakou jej ošetřovali a celým Španělskem až na hranice francouzské dovezli.

Klášter leží na hranicích Španělska, Francie, Navarry a Portugalska.

Digitized by Google

Byla nám vypravována ještě tato pověst: Na tom místě bydlil jakýsi poustevník a vystavěl si dřevěnou kapličku. Když se u ní děly veliké zázraky, rozhlásilo se to, a lidé hojně tam putujíce, dávali peníze, aby vystavěn byl nádhernější kostel. Po smrti poustevníkově usídlil se tam jiný, a vystavěl kapli nebo kostel kamenný.

Mniši tamější dodali, že v jejich letopisech stojí psáno: »Když se kladly základy kláštera, Panna Maria dělníkům se zjevila, kameny jim podávajíc.«

Ukazovali nám potom kalich z ryzího zlata, ozdobený drahokamy, jejž daroval král portugalský; monstranci celou ze zlata se zářícími drahými kameny, tak velikou, že jeden člověk nemůže jí pozdvihnouti, a veliký růžový keř, jenž má listí nebo proutky z ryzího zlata. To vše daroval (Alfons) král portugalský, jejž jsme navštívili. On sám také bude tam pochován, až zemře; náhrobek má již připraven.

Klášter se velikostí rovná městu. Denně tam bývá slouženo nejméně sto mší sv., vyjímajíc den poslední večeře Páně a veliký pátek. Klášter jest bohat, a všechny potřeby lze v něm dostati, jako v městě.

Osm mil dále leží *Villar de Pedroso*, ves v horách vysokých, odtud 2 míle *Puente del Arzobispo* (Pons Archiepiscopi), veliká ves při řece Taju, přes niž vede kamenný most se dvěma úhlednými věžemi. Tam jsme přišli opět do rovin. Šest mil jeli jsme *Falavery* vinicemi a sady olivovými, jež město se dvou stran obklučují. Falavera rozkládá se na rovině u řeky Taja, dále 6 mil *Burrugion*, ves v údolí, a odtud 4 míle *Toledo*, město s hradem blíže Taja.

Pevností je sotva předčí některé město kastilské. V něm je krásný chrám, kde se chová mnoho svatých ostatků. Když pohané dobyli města, ušetřili prý toho

Digitized by Google

kostela pro jeho krásu. Ale křesťané opět dobyli Toleda na pohanech, když sv. Alfons byl arcibiskupem toho kostela.

Když jednou na den narození Páně sv. Alfons sloužil první mši sv., objevila se prý mu Rodička Boží, přinášejíc mešní roucho, jímž se potom odíval jenom on sám.

[Zde jest biskup nejmocnější v Kastilii. Praví se, že má denně okolo 1000 korun na živobytí. V městě je také mocný hrabě, přítel biskupův. Tito dva poslali nám všechny potřeby do bytu, zvali mého pána do domu a prokazovali mu velmi velkou čest. Odtud jeli jsme k mocnému hraběti, který držel se starým králem. Měl velmi krásný zámek. Prosil mého pána, aby ho navštívil, a poslal mu všechny potřeby do bytu a okolo 40 jídel. A když nosili jídla do síně, museli vždy jíti před jídlem jeho trubač a pískač, dva mouřenínové s velkými bubny dle pohanského spůsobu a mnoho jiných hudebníkův. Odtud jsme jeli do jednoho města, jež patřilo mladému králi; ale nechtěli nás tam pustiti. V městech a zámcích starého krále, také od jeho pánů a šlechticů, kteří s ním drželi, všade děla se nám veliká čest; ale v městech mladého krále nebo jeho strany zcela nic. Mocný, bohatý biskup z Toledy byl velmi rozloben, že starý král drží s pohany, a zvolili proto nového krále. Odtud jeli jsme 8 dní. Tu sídlili samí pohané; patřili starému králi. Je to krajina, z níž on křesťany vypudil a pohany místo nich usadil. Pohané prokazovali nám velikou čest, a byli jsme u nich jistější, než v zemi u křesťanův.

Pohané vodili mého pána všade, aby si jejich spůsob života prohledl, i do svých kostelův.

Potom jsme přijeli zase od pohanů v zemích starého krále ke zlým křesťanům. Mají postavy jako cikáni,

Digitized by Google

kteří se v našich zemích potulují. Trpěli jsme u nich velikou nouzi a nebyli životem jisti.]

Tři míle dále jest *Cannabas*, ves v rovině, odtud pak 7 mil do *Xetafy*, taktéž vsi na rovině, a dále 2 míle do *Madridu*. Je to městečko neveliké, téže polohy jako předešlé vesnice.

Šest mil dále jest *Alcala de Henares*, městečko a tvrz, položené na rozhraní roviny a horstva; 4 míle dále *Guadalaxara*, sídlo mocného markraběte Jakuba, jenž tam má nádherný palác.

Z Guadalaxary je stejně dlouhá cesta do *Huety*, města ležícího na stráni kopce, na jehož vrcholku vypíná se hrad.

Do *Siguenzy* jest odtud 7 mil; poddána jest tamějšímu biskupu. Velikostí a pevností vyrovná se každému městu kastilskému.

Odtud čítají se 4 míle do *Mediny Celi*, města na vysokém kopci; bydlil tam jakýsi hrabě. Čtyři míle od města začíná Arragonie.

Přišli jsme pak do *Monrealu*, urazivše 5 mil zemí pohanů, kteří rozsáhlou krajinu drží a žádného křesťana mezi sebou nestrpí. Monreal je vesnice horská s hradem a leží již v Arragonii. Za ním naznačují ohromné balvany hranici Kastilie a Arragonie.

Čtyři míle vzdálena jest *Huerta* (Bubierca), vesnice a hrad v týchž horách; pod ní teče potok Xalon, první na té straně Arragonie.

Pak jsme přišli do města se dvěma tvrzemi; jmenovalo se dříve *Bilbilis*, nyní *Calatayud*. V předměstí je mnoho domů, vytesaných ve skále. Odtud vyjevše, cestovali jsme čtyři dni horami, až jsme přišli opět do roviny: 5 mil od Calatayuda do *El. Almugny*, městečka nevelikého na rovině a 5 mil dále do *Muely*, vesnice na kopci.

Digitized by Google

A poznali jsme zvyky Saracenů granadských. Jsou na př. tyto: Jediný muž má sedm manželek, a nelíbí-li se mu některá z nich, smí ji zapuditi a jinou pojati. Mezi nimi žije mnoho židů, kteří se s nimi velmi dobře snášejí. Nelíbí-li se jim král, zabijí nebo sesadí ho a jiného králem učiní, což se přichází velmi často. Ženy v té krajině jsou velmi sličné, ale mužové škaredí. Země jest velice úrodná, chrámy jejich nádherné.

Když jsme cestovali Arragonií, byly tam veliké zmatky. Stavové říšští byli nuceni přísahati věrnost synu královu, tak aby ho poslouchali, odepřel-li by osud králi delšího života; neboť mnozí pro jisté příčiny bouřili se proti králi. Královna s vojskem obléhala několik vzbouřených měst.

V Zaragoze.

Zaragoza je hlavní město arragonské, od Muely 4 míle vzdálena. Latiníci ji nazývají Caesaraugusta. Teče tu řeka Ebro, jež rozvodní-li se, spůsobí v městě škodu několika tisícův. Přes ni vede dlouhý kamenný most.

V Zaragoze jest nádherný dům, v němž zasedá říšský soud. Město je velmi staré. Na pohanech dobyl ho král francouzský, od něhož odvozují původ svůj mnozí knížata i národové. Tam byl chycen pohanský král a později popraven. V Zaragoze meškal též sv. apoštol Jakub, hlásaje pohanům víru Kristovu; nemohl však nikoho obrátiti; ale přece vystavěl Panně Marii kapli, v níž vlastnoručně vymaloval její obraz. Podnes zachován jest beze změny obraz i kostel. V městě topí se dřívím cypříšovým a olivovým i rozmarinou; na polích roste rozmarin a šalvěj. Cestujíce Arragonií 42 míle, neviděli jsme nic jiného, než právě šalvěj a rozmarinu.

V Zaragoze nalezli jsme krále se synem. Jakmile jsme přijeli do hospody a sestoupili s koní, král poslal

Digitized by Google

tam šlechtice a své dvořany, kteří pana Lva vlídně přijali jménem královým a svým.

Prosili ho, aby jim oznámil, odkud jest. I naší družiny se vyptávali, kdo jest. Zda jest nějaký cizí král nebo kníže? Proč tak čestně do Arragonie přišel?

Pan Lev ukázal jim průvodní listy, jež obdržel od králův a knížat, dříve než přišel do Arragonie. Prohlédnuvše je, vzdávali panu Lvovi velikou čest, protože měl taková odporučení králův a knížat, a pravili: vyžádá-li si od krále průvodního listu nebo zlata a stříbra, že mu nebude ničehož odepřeno. Pan Lev děkoval jim i králi, že s ním tak přátelsky smýšlejí. Potom žádali oni pána, aby jim půjčil průvodních listů, řkouce, že je ukáží králi, jemuž prý to bude velmi milo, a že je bez poskvrny zase vrátí. Pan Lev pravil, že to milerád učiní a hned jim je odevzdal.

Na zítří všichni opět přišli, nesouce průvodní listy a s poctami je na stůl položili, děkujíce, že jim je svěřil. Zároveň přinesli panu Lvovi dary od krále, řkouce, že jsou posláni oznámit mu, že obdrží vše, zač krále požádá.

Pan Lev odpověděl: »Nejmilejší přátelé! Nejprve děkuji srdečně králi, vašemu pánu, pak i vám, že jste mne uznali za hodna takové pocty. Co se mne týče, nežádám si od Královské Milosti zlata ni stříbra, ale prosím pokorně Jeho Milosti jménem svým i družiny, aby mi udělil svůj odznak, tak jak mi učinili jiní králové a knížata. Neboť já se svou družinou ne proto jsem odešel z vlasti, abych přijímal dary, ale abych navštívil a prohlédl si dvory králův a knížat.«

Třetího dne přišli opět k panu Lvovi, prosíce, aby se nemrzel, že tak dlouho nemá přístupu ku králi, jenž prý jest velmi pilně zaměstnán.

Digitized by Google

A čtvrtého dne přišli k panu Lvovi někteří pán a rytíři a odvedli nás ku králi. Když jsme přišli do královského paláce, král vyšel panu Lvovi vstříc a s poctami přijal jej i jeho družinu. Pan Lev pozdravil ho dle obyčeje hlasatelem, jménem všech králův a knížat, jež navštívil.

Král mu odvětil: »Víme z doslechu, že navštěvuješ dvory královské, jak se sluší na muže urozeného. Pročež, milý příteli, obdržíš vše, čeho budeš žádati.«

A pan Lev pokorně ho prosil, aby poctil jej i jeho družinu svým odznakem. Král pravil, že to milerád učiní, a že mu hned i daruje, žádal-li by si zlata nebo stříbra.

Pan Lev odpověděl: »Nejjasnější králi! Ne proto zanechal jsem domácí krb, abych se vrátil bohat *na* dary, nýbrž abych navštívil dvory královské a knížecí a s většími zkušenostmi se navrátil. Prosil jsem a prosím Tvé Milosti jenom za to pro sebe i svou družinu, abychom obdrželi odznak Tvé milosti.«

Král tedy přikázal přinésti odznaky své, které již dříve dal připraviti. Vzav je do ruky, nejprve vlastnoručně zavěsil odznak panu Lvovi, pak ozdobil jimi i družinu, řka: »Tímto odznakem, jejž jsme ti nyní udělili, obdržel jsi plnou doživotní moc, zdobiti jím muže dobré a vznešené, a to s platností takovou, jako bychom to činili my sami, stojíce na trůně.«

Pan Lev mu velice děkoval jménem svým i své družiny, že je uznal hodnými takové pocty. Král ještě pravil: »Tento odznak takto zachovávejte: Často k Bohu se modlete, postem tělo krotte a chudým štědře dávejte almužnu!«

Potom se pan Lev i ostatní rozloučili s králem a navrátili se do hospody.

Digitized by Google

Pátého dne odjeli jsme ze Zaragozy, a průvod, od krále nám daný, vyprovázel nás až na hranice katalonské. (Průvodní list měl pan Lev od Jana, krále aragonského, daný 20. října 1466.)

[Ze Zaragozy jel náš pán Katalonií. Zrazovali to sice upřímně pánu král a rada ze Zaragozy; avšak on přece vydal se na cesty, chtě do *Barcelony*. I jeli jsme největšími loupežníky a zlosyny a chudou zničenou zemí, nebyli nižádný okamžik jisti životem a měli starosti, že nás v zemi všecky povraždí a vezmou, co jsme měli.

Byla tehdy veliká válka v zemi, a museli jsme pořáde býti k boji hotovi.

Přišli jsme do několik krajin, kde jsme za 8 liber masa 1 zl. ren. a za 32 chlebů 1 zl. dáti museli, když jsme chtěli jísti ... Náš pán poslal hlasatele a jednoho služebníka o průvod ke Katalonii. Byli zajati a vše jim vzato, co měli. Chtěli je k tomu ještě zavražditi a vedli je k jednomu špatnému domku. Proto chtěl pan Lev tento domek útokem vzíti, a bylo by nás to všecky stálo hrdlo. Měli jsme velkou práci a namáhání, než jsme je vysvobodili. A co jim vzali, dali jim dílem nazpět, ostatek si podrželi. Tak museli jsme stále zemí táhnouti, jsouce k obraně hotovi. Byli by nám vše vzali a nás pobili nebo na galeje prodali.]

Rytíř Sašek o tom píše: Ze Zaragozy jeli jsme šest mil do *Ossery*, tvrze, v níž bydlili výhradně Maurové a jen tři křesťané. Tito pohané dovolili panu Lvovi prohlédnouti si jejich modlitebnu. V té krajině ve mnoha městech, tvrzích a všech bydlí pohanští Maurové pleti bílé.

Podél cest, jimiž jsme putovali, roste dvojí jalovec, obecný a červený; tento má peň tak tlustý, že jej

Digitized by Google

sotva dva lidé mohou obejmouti. Roste do takové výšky, jako u nás nejvyšší sosny a má listy široké, jako hruška.

Cesta vede nevzdělanými místy, na nichž se daří jenom rozmarina, šalvěj a pelyněk, jenž roste jináče než u nás; tam jest slabší a kvete dvakrát do roka, totiž z jara o čtyřicetidenním postu a na podzim okolo svátku sv. Martina; neboť země jest velmi teplá.

Nad *Penalvou*, od Ossery 7 mil vzdálenou vypíná se hrad rozsáhlý, ale opuštěný.

Od Penalvy je vzdálena 4 míle *Fraga*, městečko nad hlubokou řekou Cincou na úbočí hory.

O dvě míle dále jest *Alcaras*, město na hranicích Arragonie a Katalonie *Lerida* je první město katalonské na straně k Arragonii. Je dosti velké a leží pod vrchem při řece Segre. V okolí daří se granátová jablka.

Tarrega leží 6 mil dále, obklíčena jsouc s jedné strany vinicemi, s druhé močály.

Odtud jest míle do *Cervery*, kde bydlí jakýsi kardinál.

Tři míle dále jest *Mommaneum*, vesnice s hradem a opět 3 míle dále *Iqualada*, město na úpatí hory. Dvě míle od Iqualady leží *Pierolo*, městečko na pahorku pod horami.

Tutéž polohu má *Mortorello*, 3 míle vzdálené městečko. Nad ním vypíná se na vysokém kopci hrad Mortorello; dotýká se dvou řek, z nichž větší sluje Llobregat, menší jest beze jména.

Odtud šli jsme vedle mořských bažin, dvě míle od moře, úzkou cestou, po níž může jíti jen pěší nebo jezdec a nikoli vůz. Nad cestou vypíná se vysoká hora a příkrá skála. Když jsme tou cestou šli, vyskočili ze skal u zatáčky na cestě mořští dva loupežníci a jali Šaška, jenž pomalu zadu šel, kdežto ostatní byli již za skalami.

Digitized by Google

Spatřiv to Jan Žehrovský, vzkřikl na ostatní, aby přispěli Šaškovi a nedali ho odvésti. Chtíce jej osvoboditi, musili lézti pod koně, neboť cesta byla příliš úzká. Když loupežníci spatřili, že jdou Šaškovi na pomoc, chtěli jej shoditi do vody; ale družina páně Lvova přišla rychle, tak že oni zanechali Šaška a do skal utekli.

Pak jsme přišli do města, jménem *Los Molinos del Rey*, které leží dvě míle od Mortorella nad Llobregatem.

Tam přišel k nám do hospody jakýsi veliký a silný Katalonec, jenž nás po zvyku rytířském vyzýval k zápasu. Pan Jan Žehrovský pustil se tedy s ním v zápas a porazil ho. Přemožený pozval ho k druhému zápasu, totiž aby házeli na dvoře o závod železnou tyčí. V tom zápase dohodil Katalonec mnohem dále, než pan Žehrovský; neboť oni v tom jsou velmi vycvičeni.

Asi o třetí hodině v noci strhl se v městě veliký poplach; odevšad bylo slyšeti křik a zvoniti. Veliké množství lidu sběhlo se k naší hospodě, ozbrojeno jsouc různými zbraněmi a oblehlo dům. My nevědouce, co se děje, myslili jsme, že nás povraždí.

I pravil pan Lev k družině: »Milí přátelé, tito lidé s námi dobře nesmýšlejí; neboť ozbrojeni jsouce, obléhají náš dům. Tuším, že chtějí naši záhubu. Nuže, odporujme jim, dokud síly stačí, jak se sluší na muže dobré a statečné! Ačkoliv takový konec leká i mne, tak jako každého z vás, přece se nezdráhám zůstati s vámi ať živ ať mrtev.«

Povzbuzeni touto řečí, chopili jsme se zbraní a rozestavili se až ke schodům, které vedly do bytu.

Pan Lev poručil každému z nás, aby hájil místa svého a by živ s něho neustoupil. Tu oni volali našeho hlasatele k rozmluvě, domlouvajíce nám, abychom byli klidni.

Digitized by Google

Pan Lev přikázal mluviti k nim, že nemůžeme býti klidni, vidouce, ano takové množství ozbrojených lidí činí útok na dům náš a že nemyslíme jináče, než že se sběhli, chtíce nás pobiti; ale že douſáme, že nezahyneme bez pomsty, budou-li se pokoušeti o něco podobného.

Vystoupili čtyři vznešení starci, řkouce hlasateli: »Vyřiď pánu svému i všem ostatním, aby nás pustili k sobě, že jim povíme příčinu tohoto zmatku. Slibujeme, že budou bezpečni, a dopustí-li se ostatní proti nim nějakého nepřátelského skutku, že nás budou míti ve své moci jako rukojmí.« Pan Lev tázal se nás, co počíti? Odpověděli jsme, aby vpustil ony čtyři muže, ale nikoho jiného. Starci, vpuštěni jsouce, mluvili k pánovi: »Pane, nelekej tě tento hluk, jenž se z této příčiny stal: Onen rytíř, jenž ve dne byl zde a s jedním z vás zápasil v křížku i házením železných tyčí, byl zabit od jakéhosi muže, byv od něho dopaden s jeho manželkou v objetí. Pročež hledali jsme vraha ve vaší hospodě, myslíce, že se k vám utekl. Když jste nás nepouštěli do vnitř, učinili jsme na vás útok.« Pan Lev odvětil: »Nechtěli jsme vás pustiti proto, že jsme vás viděli sbíhati se ozbrojeny a hotovy, aby jste nás pobili.«

Pak ho prosili, aby se pro ten skutek nemrzel; neboť prý se to stalo z uvedené příčiny. Přece však nevěřili jsme velmi slovům jejich. Katalonští jsou zajisté lidé nevěrní a ničemní, sice víry křesťanské, ale horší, než kteříkoli pohané. Od nich Bořita byl jat. —

Odtud jeli jsme pak dvě míle do *Barcelony*, kteráž je město veliké a výstavné. Jest i město krásné. Ulice tam jsou tak čisty, že byť i přišel největší liják, nikdy se nohy nezamaží blátem; neboť všechny ulice jsou vydlážděny. Deštěm všechna špína se splavuje do moře, na jehož břehu město leží. Po moři dováží se mnoho zboží do města.

Digitized by Google

U moře jest vesnice, kde obchodníci, po moři přijíždějící, vykládají své zboží.

V okolí Barcelonském daří se velmi mnoho palem datlových, jež vydávají plody teprve stého roku. Ovoce jejich jest podobno fíkům, ale sladší a lahodnější. Vyrůstají do veliké výše; shora až dolů jest peň jejich potažen šupinovitou korou, a toliko na samém vrcholku jest ovoce a listí. Ratolesti jejich házeli obyvatelé Jerusalémští Pánu Ježíši na cestu při jeho slavném vjezdu.

A v žádné krajině, ve které jsme byli, neviděl jsem více palem, než v okolí Barcelonském. Rovněž nikde jsem neviděl tolik tvrzí, jako v Katalonii.

O něco dříve, než jsme tam přišli, zemřel král katalonský Petr, zanechav sličného syna, jejž jsme i my viděli, když byl přiveden k panu Lvovi do hospody. Král Petr byl od papeže pro divy svatým jmenován. Viděli jsme tělo jeho v chrámě, kde je pohřben.

Tehdy bylo mezivládí, z něhož povstaly veliké rozbroje. Někteří chtěli míti králem vévodu kalaberského, jiní krále arragonského, otce zemřelého krále. Jiní opět se zasazovali o to, aby trůn byl zachován synu zemřelého krále.

V Barceloně nás varoval náš hlasatel, abychom nevycházeli jen po dvou nebo třech, nýbrž abychom byli stále pohromadě, pravě, že v okolí se toulá mnoho mořských loupežníků, kteří prý lidi tajně uchvacují a do otroctví prodávají. Chytnou-li někoho, spoutají ho a na lodi k někomu přiváží, aby nemohl utéci; později ho prodají za otroka. Odrážejíce loď od břehu, rozváží svého zajatce; neboť na širém moři, kde vidí toliko moře a oblohu, nemůže utéci. Jakmile však někde přistanou, sváží jej opět, a tak lidi jako zvířata prodávají. Nevím, co bych jiného vypravoval o Katalonii, než to, že v ní jsou lidé nejhorší a nejničemnější všech křesťanův.

Digitized by Google

Procestovali jsme tři krajiny pohanské, totiž Barbarů, Saracenův a Granacerenův, ale všude jsme byli bezpečnější, než v Katalonii. —

Nebude pak od místa, zmíniti se o jakémsi Katalonci, z jehož potomstva hrabata jsme viděli ve Francii. Dávný jeden král francouzský na pouti k sv. Dominikovi spatřil v Katalonii starce, an sází palmu. I řekl mu: »Příteli, co tu sázíš?« A když stařec odpověděl, že sází palmu, pravil král: »Proč to děláš? vždyť prý nese palma ovoce teprve stý rok.«

Stařec odvětil: »Nejjasnější králi! Vidíš mnoho palem, jichž jsem nesázel, a jejichž plodů přece požívám. Protož i já nyní podobně činím, aby po mé smrti, kdo mne přežije, měl užitek z palem.«

Uslyšev to, řekl král: »Poznávaje, že se staráš nejen o sebe, nýbrž i o potomstvo, pro tvou chvalitebnou péči vezmu tě s sebou a povýším tě.«

Od toho starce odvozují svůj původ hrabata, o nichž jsem pravil, že jsme je viděli ve Francii.

Na další cestu měl pan Lev průvodní list od prozatímní vlády katalonské, daný v řeči španělské v Barceloně 2. listopadu 1460.

Od Barcelony vzdálena je 3 míle ves *Mamolen*, obklíčena s jedné strany bažinami a háji, s druhé vysokými horami.

O šest mil dále vypíná se hrad nad městem *Ostalrikem*, pod nímž teče řeka Frondera.

Odtud jest 5 mil do města *Gerony*, nad nímž je vystavěn hrad. Na jedné straně města jsou roviny, na druhé hory, v nichž je viděti druhý hrad. Pod hrad-

Digitized by Google

bami geronskými tekou dvě řeky, z nichž větší s krátkým kamenným mostem jmenuje se Ten, menší Onhar.

Město *Figueras*, vzdálené od Gerony 5 mil, leží na rovině mezi krásnými zahradami a bažinatými háji.

IX.

Cesta jihovýchodní Francií.

Cesta z Figuer do *Perpignonu* je 9 vlašských mil zdélí. Je to město s hradem nad řekou, přes niž vede nedlouhý most.

[Jest mocné, krásné město a má velký průmysl. Jistý hrabě pozval pana Lva k sobě a prokazoval mu velikou čest.]

Čtyři míle od města jsou hranice Katalonie a neveliké krajiny Roussillona, která náleží králi francouzskému; ale teď ji drží král anglický v zástavě za 300.000 korun. Roussillon hraničí s Francií, Katalonií a Kastilií.

Sedm mil od Perpignonu leží na rovině *Sigean*, neveliké město přímořské. Z daně solné, jež se tam platí, má král francouzský užitku 6000 korun ročně. Tato platí asi tolik, jako zlatý čili dukát uherský.

Ze Sigeana jsou 3 míle do *Narbonny*, města ležícího na rovině, nad řekou Robinou d'Aude.

Od Narbonny 7 mil daleko, nad řekou Seyrautem leží *St. Herby*, kde jsou pohřbeni sv. Tiberius a blahoslavená Florentia. Na silnici Narbonnské jest jezero s mostem, na němž se vybírá clo králi francouzskému. Jezero to leží na hranicích Francie a Roussillonu. Kudy jsme šli, je krajina bohatá a lidnatá. Na ostrovech naproti břehům té krajiny je mnoho měst, hradův a nádherných klášterův

Digitized by Google

Osm mil od S. Herby na rovině blízko moře leží město *Montpellier*. Zde jest pohřben sv. Urban papež.

Dále jest *Nimes*, město s hradem. Nad městem je pustá věž, kterou prý vystavěl pohanský král Uzes. Ten dal v městě zbudovati veliké a krásné divadlo.

Odtud 7 mil jest *Avignon*, město veliké i velmi krásné a opevněné na všech stranách hradbami, vystavěnými ze čtyrhranných kamenův a se čtverými příkopy, vodou naplněnými. Avignon leží na rovině, na hranicích Francie a krajiny Venaissina, jež náleží papeži. Město omývá hluboká a široká řeka Rhône, přes níž vede dlouhý most, nejnádhernější, jaký jsme kdy viděli. Polovice mostu náleží králi francouzskému, polovice papeži, a oba vybírají na něm mostné.

[Tehdy právě umíralo v Avignonu mnoho lidí, a veliký počet lidí z města uprchlo, tak že bylo téměř pusté. Měšťané prokazovali mému pánu velikou čest.]

Naproti Avignonu leží *Villeneuve* (Nova villa) na vrchu u Rhôny. Na cestě z Avignonu do města Carpentrasa napočítal jsem 16 měst a 13 hradů, jež bylo viděti, neboť krajina ta je velmi hustě obydlena.

Carpentras je sídlo kardinála, jenž papežovým jménem Venaissin spravuje. Město leží pod kopcem.

Dvě míle od něho počínají hory, a dále 6 mil leží v horách nad řekou Oveusou pevná tvrz *Euphemie*, pak 4 míle dále *Orpierre*, veliké město s hradem; má polohu podobnou jako Euphemie, ale není nad řekou, nýbrž nad jakousi bystřinou.

Dvě míle dále končí Venaissin a začíná krajina Dauphine. Zde jsme viděli město *Tallardo*, jež leží s hradem v horách; jiný hrad jest na hoře u města; dále 7 mil *Embrun* (Eburodunum), kde sídlí biskup dauphinský.

Digitized by Google

Embrun se svým hradem jest vystaven na kopci mezi horami nesmírně vysokými, jež se bělají sněhem, nikdy netajícím. U města teče řeka Durance.

I tato horská krajina jest velmi lidnatá, a všude viděti jest mnoho měst, hradův a vesnic.

Od Embruna 7 mil je vzdálen *Briançon*, horské město s tvrzí, a 4 míle dále *Lusanna*, ves v horách při veliké, bezejmenné řece.

Žádný král francouzský nemůže dosednouti na trůn, není-li od dětství vychován v Dauphinéi. Vždy se tam posílá nejstarší syn a dědic trůnu. Když stane se králem, posílá se tam jeho bratr, po něm nejstarší. Tím se dosáhlo toho, že Francie nikdy nebyla bez krále. Země ta není veliká, ale hory na všech stranách ji obklopujíce, chrání jí všelikých útoků. Jenom dvěma průsmyky na obou stranách země je přístup do ní možný. Tyto průsmyky jsou jaksi branami dauphinskými, a vždy je střeží silné posádky, tak že, i kdyby všichni králové křesťanští chtěli se tudy dostati do Francie, nebylo by jim to možno. Děl jsme nikde nespatřili, než u oněch průsmyků; bylo jich snad několik set.

Dauphiné jest krajina úrodná, v níž je hojnost vinic, štěpnic a sadův.

Vyjevše z Dauphinée nocovali jsme poprvé na hranicích Piemontu, země vévod savojských, jejichž sestra jest manželkou krále francouzského.

X.

V severní Italii.

Z měst piemontských přišli jsme nejprve do *Susy*, urazivše z Lusanny 6 mil cesty horami, po nichž jsme celkem vykonali cestu 43 mil. V tom celém prostoru

Digitized by Google

neroste skoro žádný strom, než zimostráz, jímž tamější obyvatelé topí, nemajíce jiného dříví.

Susa, město a hrad, leží na hranicích Piemontu a Dauphinée na kopci mezi horami. V tamějším krásném klášteře jsou pochováni sv. Just, sv. Hugo a sv. Moric, jenž byl opatem toho kláštera. Mimo tyto a jiné ostatky viděli jsme v klášteře Suském nohu sv. Antonína a třísku ze sv. kříže.

Od hranic piemontských čítají se krátké míle vlašské.

Okolo města rozkládá se utěšená planina.

V rovinaté krajině, 10.000 kroků od Susy, *Valgione* dělí se dvě města, z nichž jedno s hradem leží na kopci, druhé pod ním.

Odtud 4000 kroků jest *Rivoli*, město s hradem, a 6000 kroků dále *Turin*, veliké město, které, ležíc na rovině, dotýká se řeky Duria (vlastně Padu a Dory Riparie), jejíž břehy spojuje nedlouhý most. Na kopci nad řekou je vystavena ves *Salugie*; 20.000 kroků dále veliké město *Vercelli*; rozkládá se na rovině při řece Sesie, jejíž protější břehy jsou spojeny dřevěným mostem, dlouhým dvě stadia. (1 stadium = 125 kroků.)

Řeka dělí Piemont od Mazenty, jíž část náleží vévodovi milánskému, část markraběti montferratskému, jejž viděli jsme u vévody milánského. Na straně piemontské rozprostírá se úrodná rovina, plna vinic, v nichž réva se přivazuje k rozličným stromům, aby nebylo tyček potřebí. Pod revou její obilí, jež ku podivu dobře se daří, tak že tam z jednoho místa plyne trojí užitek: víno, ovoce a obilí. Pole jsou v té krajině úrodná, města krásná, hrady četné, a z nesčíslných vsí většina jest opevněna. Za horami sousedí s Piemontem krajina Montferrat, jíž vládne velmi mocný a bohatý markrabě Vilém.

Digitized by Google

Krajina vévody milánského jmenuje se Mazenta.

Od Vercell 10.000 kroků jest *Novara*, veliké město s hradem obklíčeno krásnými sady a vinicemi; odtud 12.000 kroků ves *Magenta;* od ní čtyři míle teče řeka Ticino, kterou jsme přešli. Poněvadž vtéká do moře, může se po ní plouti až do Benátek. Do ní vlévá se ona řeka, kterou se Čechové kdysi válčíce u Milána přebrodili (r. 1158.)

Z Magenty poslal pan Lev svého hlasatele [a Gabriela Tetzela] k vévodovi milánskému a čekal tam na něho dva dni.

[Vévoda (Galeazzo Maria, syn Francesca Sforzy) nebyl v Miláně, jsa 5 mil dále na jednom zámku. Maje z příchodu pana Lva radost, jel k vůli němu do Milána a prokazoval mu velikou čest.]

Když se hlasatel vrátil, přišli s ním dva hlasatelé vévodovi, kteří přijali a pozdravili pana Lva jménem vévodovým, pravíce, že jejich pánovi jest milo, že pan Lev ho neopominul, nýbrž pojal úmysl navštíviti jeho dvůr; že jest mu vítána přízeň páně Lvova, hlasatelem oznámená, a tedy prosí, aby pan Lev zavítal do Milána; neboť vévoda prý velmi si přeje seznámiti se s ním a jemu svou pohostinnost prokázati, a že jest najata již panu Lvovi slušná hospoda v Miláně, nazvaná »u pramene.«

Vyjeli jsme tedy z Magenty a vykonali cestu 15.000 kroků do Milána.

V Miláně.

Asi míli od města přišel nám vstříc bratr vévodův (Filippo Maria) se šlechtou [a měšťany] a trubači, jsa poslán od svého bratra. Přijal nás laskavě a vyprovodil až k hospodě. Jakmile jsme tam přišli, vévoda hned poslal k nám své kuchaře a nakupovače. Pravili našemu

Digitized by Google

kuchaři, aby se tázal pána, jaké pokrmy nebo nápoje by chtěl míti, řkouce, že hned vše připraví, jak jim přikázal vévoda, a že není nám potřebí něco koupiti, poněvadž všeho hojnost se přinese od dvora. To se i stalo, tak že jsme měli všech potřeb dosti, jako by pan Lev byl ve svém vlastním domě.

V Miláně zůstali jsme osm dní.

Třetího dne šli jsme do chrámu Panny Marie naproti paláci vévodovu. Když jsme se vraceli, potkali jsme vévodu, an spěchal do paláce. Spatřiv pana Lva, s poctami jej uvítal a hlasateli, svým i naším, laskavě s ním mluvil. Pak chtěl pána vyprovoditi; ale on se zdráhal, prose vévody, aby toho nečinil, že není toho zajisté potřebí. A děkuje velice pravil, že poctu, kterou mu Jeho Výsost prokazuje, všude bude velebiti a vychvalovati. Vévoda tedy poslal rady své vyprovodit pana Lva.

Šestého dne poslal vévoda k panu Lvovi, prose ho, aby k němu přišel. Když jsme přišli do paláce, vyšel nám vstříc vévoda s matkou a bratrem a přijal pána velmi laskavě se vší svou vznešenou družinou. Pan Lev, jda pak uprostřed mezi vévodou a matkou jeho, byl přiveden do jakési komnaty.

Tam pravil mu vévoda: »Nejmilejší příteli! Nám všem, mně, matce i bratru, jsi velmi vítaným hostem, protože jsi nás navštívil se svými průvodčími, těmito dobrými muži, a že, cestuje po dvorech královských a knížecích, jak se sluší na muže vznešeného rodu, uznal jsi i mne jednoho z nich. Pročež obdržíš vše, čeho od nás požádáš. I prosíme, abys si vyžádal nějaké věci, což budeme pokládati za zvláštní čest, prokázanou nám a našemu dvoru.«

Pan Lev odvětil: »Nejjasnější kníže! Největší díky vzdávám Tvé Výsosti za Tvou přízeň a ochotu

Digitized by Google

ke mně. Ale daru žádného nechci žádati od Tvé Výsosti. Neboť jsem neodešel z vlasti, abych přijímal dary, nýbrž abych prošel a viděl dvory královské a knížecí, jak se patří na šlechtice.«

Ještě nějaký čas rozmlouvali, a po té vrátil se pan Lev do hospody, jsa provázen od bratra vévodova.

Milán může se čítati mezi největší města křesťanská; leží na rovině u řeky Olony*).

Hrad Milánský je rozsáhlý, nádherný a stavěn ze čtyrhranného kamene a bílého mramoru. Ještě jej stavěli. [Začal jej stavěti předešlý vévoda Francesco Sforza.]

Ukazovali nám všechny jeho síně. Jedna jest 120 mých kroků velká.

Hrad jest veliký, spojen s městem pěti mosty a pevný, že se mu vyrovná sotva který jiný v křesťanském světě. V tom mi přisvědčí všichni, kdo jej viděli. Obehnán jest devíti příkopy, vodou naplněnými, a nad nimi se vypínají všude zdi. Všechny příkopy jsou rozděleny náspy, a lze obejíti celý hrad. V náspech uschováno je mnoho zbraní. Kdo hrad obejde a si prohlédne, velice podiví se jeho stavbě.

Na hradě jest velký a nádherný chrám, který ještě nebyl dostavěn. V něm a v ostatních kostelích Milanských neslouží se mše sv. obřadem církve římské, nýbrž dle předpisu sv. Ambrože.

Byli jsme vedeni do chrámu tohoto svatého a viděli jeho hrob zlatem, stříbrem i drahokami vyzdobený. Mimo sv. Ambrože jsou tu pochováni dva rytíři, což se stalo takto: Když sv. Ambrož ještě žil, prorokovali oni dva rytíři, že sv. Ambrož po smrti bude pochován uprostřed nich. Sv. Ambrož přežil oba o mnoho let. Když pak umřel a mrtvola jeho donesena k jejich

*) Rytíř Šašek ji jmenuje omylem Ticino.

Digitized by Google

hrobce, tato sama od sebe se otevřela, a rytíři hýbajíce se, dělali sv. Ambroži místo mezi sebou. Od smrti sv. Ambrože uplynulo 1085 let.

V témže chrámě viděli jsme i náhrobek sv. Marcelliny, sestry sv. Ambrože. Kromě toho jest tam i pohanská modla; neboť v Miláně dříve obývali pohané.

V tom chrámě byli korunováni císař Sigmund a první král český (Vladislav I. roku 1158). Korunovační roucha nám byla ukázána.

Naproti jest kostel sv. Františka, kde jsou mrtvoly dvou hochův, od Heroda zavražděných, a krásná kaplička.

Když byl sv. Ambrož v Miláně biskupem, obývali tam spolu křesťané i pohané.

(Na další cestu obdržel pan Lev průvodní list od Viléma, vévody Montferratského, daný v Miláně 4. prosince 1466.)

Z Milána odjeli jsme do města *Pavie*, 20.000 kroků vzdáleného, kde jest pohřben sv. Augustin.

Když jsme vyjížděli z města, provázel nás bratr vévodův s velikou družinou, hudebníky a jinými podobnými lidmi. Cestou vypravoval pánovi, že vévoda má denně z daní samotného města Milána užitku několik tisíc zlatých.

Teprve dvě míle od Milána rozloučil se s panem Lvem a vrátil se s celým průvodem domů, zanechav nám průvodčího, aby nás dovedl do Verony, města známého reka Dětřicha.

Jeli jsme pak ještě 5 mil a přišli ke *Cassanu*, vsi s hradem, jež leží na rovině, nedaleko veliké řeky Addy; ale šli jsme jen mimo. Z Cassana je 25.000 kroků do *Coccaglia*, také vsi na rovině, uprostřed vinic; na jedné straně jsou hory.

Digitized by Google

V okolí jest klášter a dva kostely. Za ním jest hranice mezi panstvím vévody Milánského a krajinou Il Bresciano, jež patří Benátčanům.

Tam viděl jsem nejkrásnější ženy a dívky na celé své cestě.

Il Bresciano jest částí Lombardie, která rozkládá se daleko široko, dělíc se ve mnoho krajin různých jmen. Markrabství montferratské zůstalo nám po pravé straně. Tamní markrabě má za manželku, sestru knížete monackého.

Nedaleko odtud rozkládají se državy panovníka ferrarského, jenž se nenazývá vévodou, nýbrž markrabětem.

Od Coccaglia 12.000 kroků leží *Brescia* na rovině pod horami. Hrad její vystavěn je na vysokém kopci. Město je veliké a výstavné; okolo něho zelenají se četné, krásné vinice. Jedouce odtud, viděli jsme veliké množství lidí, kteří na jedné hoře tančili. Tito lidé musí každoročně sejíti se na oné hoře, i z dálky několika mil, a tančiti od východu slunce až do západu bez přestávky. Tím tak umdlí, že druhého dne jest nutno, dovézti je domů na vozech. Tázali jsme se jich, zdali slaví se posvěcení nějakého kostela nebo svatba, že se tak oddávají veselí a tanci. Odpověděli, že jsou k tomu nuceni zvláštním trestem Božím. Jednou prý, když kněz pozdvihoval tělo Páně, z velikého množství lidí poklekli jenom ti, kteří stáli na druhém břehu, kdežto ti, kteří tančili na hoře, neklekli. Proto se všichni jejich potomci musí nyní toho dne scházeti na hoře i ze vzdálenosti několika mil. —

Z Brescie do *Lonata* jest 15.000 kroků. Lonato leží na samém úpatí hor; na jedné z nich stojí městský hrad.

Digitized by Google

Odtud jeli jsme podél jezera (Lago de Garda), jež měli jsme v levo. Jest 32.000 kroků zdélí a též několik tisíc zšíří; přestává u městečka *Peschiery*, jehož všichni obyvatelé jsou rybáři, odvádějíce ze svého výdělku daň Benátčanům, pánům jezera.

Přišli jsme pak do *Verony*, města velikého i krásného v rovině blízko hor. Opevněna je čtyřmi hrady, jež po dvou na obou stranách města vyčnívají na pahorcích z okolní roviny. Městem teče široká řeka Adiže. Tam jsme byli v paláci Dětřichově, jenž nyní jest opuštěn a ve zříceninách, dříve však byl nádherný a velikolepý. Nyní v něm bydlí vznešené ženy, ale toliko ve dne; neboť v noci je strašidla zahánějí do sousedních domův.

Uprostřed paláce, kde bylo nádvoří, stojí nyní šibenice. Když jsme se tázali na příčinu toho, odpověděli nám, že to jest proto tak uděláno, aby nějaký Veronský zloděj, ukradna něco takového, že by za to smrti zasloužil, byl tam pověšen; poněvadž prý by to byla velká hanba, býti oběšen na obecní šibenici mezi cizími.

Potom prý ho sejmou a pohřbí na hřbitově, což se neděje cizím.

Pod Veronským hradem stojí u řeky lázeň Dětřichova. Jednou prý Dětřich, koupaje se, viděl několik divých zvířat. Ihned vsedl na koně a pronásledoval je, ale od té doby prý se neobjevil až do dneška, tak že se neví, co se s ním stalo*).

Vyptávali jsme se, co myslí, kam se Dětřich poděl, zda se propadl do země, či jak zahynul. A hospodský, u něhož jsme byli, starý to muž, vypravoval nám, co

*) Podle kronik umřel král Dětřich strachem při hostině, spatřiv v rybě mu předložené hlavu svého rady Boetia, kterého před tím dal stíti.

Digitized by Google

jednou slyšel od rodičův, totiž: Dětřich prý bezpochyby byl zabit od jiných reků, kteří jeho životu často úklady strojili.

Snad prý Dětřich, žena se za zvěří přišel do úžiny v blízkých horách, byl od nich zajat a vržen do jezera nesmírně hlubokého a velikého, které jest nedaleko hradu Veronského.

Povídá se, že lidé někdy tam chodí a házejí do jezera psy nebo jiná zvířata, která hned jsou pohlcena prohlubněmi vodními, tak že prý se nemůže spatřiti, kam zvířata se dostanou. Tyto věci nejsou zjištěny.

Onen palác Dětřichův vystavěn jest z ohromných balvanů. Posud stojí trosky paláce, v němž Dětřich bydlel. V oknech jest viděti vysokou lavici, na které Dětřich s jinými hrdiny sedával; z toho se může souditi, že byl obrovské postavy. Praví se též, že s jinými reky sám si vystavěl tento palác. Není to pravdě nepodobno; neboť zdi paláce skládají se z velikých balvanův. —

Veronští jsou poddáni Benátčanům, jimž odvádějí veliké daně ze všeho, co kupují a prodávají. Z vína nebo jiného nápoje platí prodavač třetinu kupní ceny. Jenom z Verony mají prý Benátčané ročního příjmu 200.000 dukátův. Z toho můžeme souditi, jak ohromné jsou jejich důchody.

Od Verony 30 vlašských mil leží *Vicenza* mezi vinicemi. V městě jsou dva hrady, a jiné tři jsou vystavěny v okolí. Vicenzu protéká řeka Reton (Veron) a vlévá se pod městem do Bachigliona, jenž také se dotýká města.

Nedaleko Vicenzy počíná krajina Forum Julii, také Benátčanům poddána. Odtud je vzdálená 18.000 kroků *Padova*, veliké město nad řekou Brentou, po níž může se plouti až do Benátek, vzdálených od Padovy 25.000 krokův.

Digitized by Google

V nádherné Padovské radnici jest veliká, umělecky vystavěná síň, dlážděná mramorem. Je tu i gymnasium, velmi kvetoucí studiemi rozličných umění a slavné hojnou návštěvou studujících.

Z Padovy poslal pan Lev hlasatele k dožeti Benátskému, aby mu vyřídil, kdy pan Lev přijede. Dože poslal mu vstříc na lodi svého kancléře, jenž, pozdraviv pána, pravil, že jest poslán od dožete, aby ho přivítal; protože jménem svým i pána svého přeje mu šťastného příchodu. Pak, omlouvaje dožete, prosil, aby se pan Lev na něho nemrzel, že mu sám nevyjel vstříc; neboť prý je zaměstnán velmi důležitými záležitostmi veřejnými.

Pan Lev přišel do Benátek o čtyři dni dříve, než my ostatní, které poslal s koni obtížnou cestou po suchu do *Trevisa*, města vzdáleného od Benátek 12.000 krokův.

V Trevisu bydleli jsme v hospodě »u červené věže«.

Řeka Sile žene v městě i v okolí asi 400 mlýnů, zásobujících Benátky chlebem. Zákonem ustanoveno jest, že odtud nesmějí vyvážeti mouky jinam, než do Benátek. Po řece lze plouti až na moře, a po tomto do Benátek.

V Benátkách.

Když jsme přišli do Benátek za pánem, navštívili ho Benátčané, jménem dožovým i svým uvítali a čestný dar mu přinesli. [Prokazovali panu Lvovi velmi velikou čest.]

Později to dělával každého dne dožecí kancléř. [Dože slul Krištof Moro.]

V Benátkách jsme prodleli osm dní. Třetího dne, ve svátek sv. Lucie (13. prosince 1466.), ukázali nám tělo této svaté, které toho dne každý má příležitost viděti. Příštího dne vedli nás do překrásného chrámu

Digitized by Google

sv. Marka, v němž jest pevná kaplička, kde Benátčané mají uschovány své poklady. Ukázali nám je všecky. Nejprve viděli jsme dvanáct korun, okrášlených drahokamy, pak dvanáct pancířů, rovněž zlatých a drahým kamením se lesknoucích.

Těmito skvosty zdobily se vyvolené manželky senátorův o největších svátcích, totiž: o Božím Těle, ve svátek narození a vzkříšení Páně, o všech svátcích Marianských, když kráčely za knězem, tělo Páně nesoucím. Měly šaty na prsou vystřiženy, a toto vystřižené místo zakrývaly oním pancířem.

Spatřili jsme též přemnoho drahokamů zalitých do zlata, z nichž jeden, nazvaný tirkys, je tak veliký, že vložen jsa na hlavu páně Lvovu, kryl ji jako přilbice; dříve byl majetkem sv. Marka. Veliká obětní miska rubínová patřila též kdysi tomuto svatému. Viděli jsme také ohromný roh jednorožcův a nesčíslně mnoho jiných skvostů.

Není však divu, že republika Benátská má tolik a tak drahocenných pokladův. Benátky jsou nejbohatší město, které prý vládne devíti královstvím a kromě toho má nesmírně mnoho jiných příjmův. —

Naši průvodčí vypravovali nám: Jakýsi Benátčan prokopav zeď, ukradl celý poklad! Dlouho by nikdo nebyl věděl o krádeži, ani hlídači nebyli by se toho dověděli, kdyby zloděj nebyl to svěřil svému kmotrovi. Tento umínil si, že to dožeti udá. I šel do paláce, kde dože seděl v radě.

Dože, divě se a nevěda, kdo se opovažuje do rady jíti, poručil jednomu z přítomných, aby vyšel a podíval se, co se děje. Tento, uzřev jakéhosi člověka, pravil k němu: »Jak se odvažuješ do síně dožecí? Víš-li, že uvnitř se radíme o důležitých věcech? Za tu svou nerozvážnosť budeš pykati smrtí!«

Digitized by Google

Odpověděl onen: »Tak-li bude odměněn, kdo se věrně stará o blaho obce?« Ten oznámil tedy dožeti, že někdo chce býti vpuštěn z vážných příčin.

Dože poručil, aby ho vpustili, a udavač pravil: »Pánové, hleďte, kde jsou vaše poklady, jsou-li na svém místě, či jinde?«

A dože hned poslal ku strážcům pokladův, aby se podívali, jsou-li tyto všecky na svém místě. Ti nenalezše po pokladech ani památky, hned mu to oznámili. Dože povolal k sobě muže, jenž mu o pokladech dal výstrahu, a když přišel, otázal se ho, jak se krádež mohla státi.

Odpověděl: »Nejmilostivější pane! Můj kmotr se mi svěřil, že ukradl poklad, uložený u sv. Marka, a ukázal mi jej. Důkazem toho jest prsten, jejž mi daroval.« I vyňav a ukázav prsten, otázal se: »Znáte-li jej?«

Dože s radou odpověděli: »Jak bychom ho neznali? Je to prsten sv. Marka, jejž nosil na palci.«

I poručil dože, aby několik lidí šlo s udavačem, jenž se tak pečlivě staral, aby ohromné poklady nebyly státu odcizeny, kam je povede.

Přišli k zloději a nalezli ho, an se pokladem zabýval. Z jedné koruny vyloupal již tři drahokamy v ceně několika tisíc, ostatní poklady byly neporušeny. Zloděj zajisté, chtěje s nimi utéci po moři, vložil je do měchu a skryl do plev. Když byl zatčen a uvězněn, i poklady navráceny na své místo, konala se rada, jak ho potrestati. Někteří mínili, že ukradnuv tolik drahocenných skvostů, zasluhuje trest, dosud neslýchaný, totiž aby byl oběšen zlatým řetězem na šibenici, postavené v moři; což se i stalo.

Když jsme byli v Benátkách, viděli jsme onu šibenici. Zloděj byl sňat a pochován na hřbitově u sv. Heleny.

Digitized by Google

Dože prý litoval později toho rozsudku; neboť prý od počátku světa nebylo slýcháno o zloději, jenž by byl tolik ukradl. Spíše prý měl býti na živě zachován a obdarován, aby na věčnou památku žila rodina, jejíž praotec dovedl tolik ukrásti, ačkoli neuměl skrýti své kořisti. Spíše prý zasloužil toho trestu jeho kmotr, jenž ho zradil.

Od pokladu vedli nás ke hrobu sv. Marka a pak do paláce dožecího, jenž stojí u samého chrámu.

Nade dveřmi chrámovými jsou tři zlaté koně, jež Benátčané koupili od pohanův. Naproti dveřím palácovým stojí kamenná šibenice.

Když jsme se tázali, proč jest šibenice postavena naproti paláci, mohouc býti někde jinde, dostali jsme odpověď, aby tam byl oběšen dože, který by se provinil něčím proti státu; že pak jest postavena právě u dveří palácových, aby byla výstrahou každému dožeti.

Ale není zaznamenáno, že by někdy nějaký dože byl tak potrestán. Benátčané nestrpí nad sebou nižádného cizince, ani císaře, ani krále, ale volí ze sebe dožete. Kdo není Benátčan, nemá podílu ani v jejich zákonech, ani v poradách.

Když jsme vcházeli do paláce, vyšel nám dože vstříc a pozdraviv pana Lva přívětivě a uctivě, pojal ho za ruku a vedl do své síně, vlídně s ním rozmlouvaje a vyptávaje se na všechny krále a knížata, jež pan Lev navštívil.

Když jsme se vraceli do hospody, provázelo nás několik Benátských senatorů, dvanáct rytířův a mnoho jiných.

Šestého dne vzkázal dože pánovi, aby přišel do paláce, chce-li viděti, jak Benátčané si počínají při soudě a volí soudce i místodržitele, a jaké má dože místo v senátě.

Digitized by Google

Pan Lev odpovědél, že si toho velice přeje. Když jsme přišli do paláce, bylo pánu sednouti si u dožete na pravé straně. Dože seděl na ozdobném křesle, vyšším křesel senátorů, kteří dle pořádku seděli na nižších křeslech podél stěn i uprostřed. Bylo tam snad tři až čtyři tisíce lidí. V tom shromáždění byl zvolen jakýsi místodržitel, což se děje takto:

Naproti sedadlu dožecímu stojí čtyři dřevěné sloupy, nad nimiž jsou upevněna jakási osudí uvnitř vyhloubená. Na vrchu jsou otvory, ne větší, než co může ruka dostati se do vnitř. V osudí jsou kuličky dílem pozlacené, dílem stříbrné, dílem potažené jen tenkou tkaničkou.

Nejprve povstane 24 mužů; mají v ruce krabičku, z ní vytahují ony kuličky a obcházejíce, rozdávají je přítomným dle libosti. Potom jiných 24 obchází a rozdává kuličky. Pak opět jiných 24 chodí a vybírá kuličky od těch, kterým byly dány. Po té spočítají se kuličky, a kdo měl nejvíce zlatých, stává se místodržitelem a bývá poslán, kam usoudí dože a senát. Tam zastává svůj úřad jeden rok, za kterou dobu zbohatne mnoha tisíci, aniž ubude důchodů státních. Tak rozhoduje při Benátské volbě úředníků vždy toliko náhoda, a nikdo, ani dože, nemůže dojíti úřadu přímluvou příbuzných nebo přátel.

Odtud nás vedli k přístavu, kde se dělají lodi a nářadí lodní, jako lana, plachty a pod. V díle se nikdy neustává. Stavení, určené k tomu, leží o samotě nedaleko moře. Je zdélí několika stadií a rozděleno na velký počet síní, v nichž uschovávají plachty, lana i jiné lodní nářadí. Kolik lodí se každého roku vyrábí, uschovává se, aby, žádala-li by toho potřeba, vše bylo pohromadě připraveno.

Digitized by Google

Vedouť Benátčané stále války s pohany a některého roku vydržují mnoho tisíc vojínův, aby dle potřeby mohli hájiti svého pobřeží.

Pak jsme byli vedeni do zbrojnice a viděli tam veliké množství děl, střelného prachu, mečů, pušek a jiných rozličných přístrojů válečných.

Sedmého dne pan Lev navštívil dožete a rozloučil se s ním, načež vstoupiv na loďku, plavil se s několika senátory do jakéhosi kláštera, kde zdržoval se papežský legát, uděluje odpustky.

Odtud připluli jsme do domu, jenž dříve náležel vévodovi Milánskému, ale tentokrát jakémusi kupci, přistěhovalému z Alexandrie do Benátek. Obchodník tento koupil dům na polo vystavěný za 74.000 zlatých — základy vyčnívaly z vody jen na čtyři pídě — a vystavil jej tak nádherně a velikolepě, že jsem krásnějšího stavení nikde neviděli. Všechna sloupoví jsou vytesána z bílého úbělu. V ložnici kupcově a jeho manželky jsou pokrývky utkány ze stříbra, podlaha pokryta úbělem, strop z desek stříbrných a pozlacených; na lůžku dvě podušky okrášlené lasturami, a jedna ozdobena perlami a drahokamy. Nad lůžkem visela rozestřená záclona, jež prý mimo látku, z níž byla utkána, stála 24.000 dukátův.

Z ložnice jsme byli vedeni do síně, kde byl krb, za jehož postavení prý bylo zaplaceno 13.000 dukátův. V domě je pak studnice sladké vody, totiž takové, jakou máme doma; v Benátkách nazývá se sladkou na rozdíl od slané vody mořské.

Když jsme si všechno prohlédli, řekl pan Lev k některým přítomným: »Což vynaložil kupec všechen svůj majetek na stavbu tohoto domu?« A oni tázali se ho, kolik by myslil, že na stavbu vydáno. Když odpověděl, že jistě více, nežli sto tisíc, dali se do smíchu

Digitized by Google

a pravili: »Kupec přísahal u přítomnosti dožete, že ho dům stál 303 000 zlatých.« Když jsme již vycházeli, přijel na lodi onen kupec s manželkou; vyjelť si s rodinou na moře, když jsme byli v jeho domě. I prosil velice pana Lva, by se vrátil na chvíli a neodcházel s prázdnou, jako z opuštěného domu. Když jsme se vrátili do síně, dal přinésti na třech misách stříbrných vzácné cukroví a víno i jiné nápoje ve třech číších zlatých a v ostatních stříbrných. Tím nás hostil tak, jako některý z králů nebo knížat, jež jsme byli navštívili. Manželka jeho jest velmi sličná, jako žena nějakého knížete a má kolem sebe dvanáct dívek služebných. Dětí má pět, dva hochy a tři děvčata.

Když jsme odcházeli, vstoupil kupec s panem Lvem a senatory na jejich člun a provázel pána až do hospody. Když odešel, ptal se pán Františka, dožecího kancléře, kolik asi jmění mu zbylo po stavbě domu? Kancléř usmívaje se odpověděl: »Což myslíš, že vydal na dům všechny své peníze? Mimo dům má ještě jmění 300.000 dukátův.«

Osmého dne byli jsme v domě t. zv. německém, v němž bývají hospodou cizí kupci. Tam ze všech hlavních měst křesťanských každý zvláště může míti svůj stůl a obdrží pokrmy i nápoje, jaké chce. Pak jsme byli vedeni ku tkalcům látek zlatých, damaškových a hedbávných, konečně do kupeckých krámů, kde jsme viděli bohatství ohromné ceny.

Devátého dne vstoupivše na loď, pluli jsme z Benátek dvě míle do města *Maestry*, které leží na břehu Benátkám nejbližším.

(Průvodní list měl pan Lev z Rožmitála od dožete Benátského Krištofa Mora, daný 16. prosince 1466.)

Odtud šli jsme všichni i pan Lev pěšky do *Trevisa*, kam jsme dříve poslali koně.

Digitized by Google

Z Trevisa jest 25000 kroků do *Sacile*, městečka na rovině nad řekou Livenzou. Cestou odtud do Sv. Heleny viděli jsme stranou město *Spilimbergo* nad Tagliamentem.

Sv. Helena, malé opevněné městečko, leží 25000 krokův od Sacile pod horami.

Odtud jdouce ke *Clause*, přešli jsme města *Peusedorf* a *Clemu;* obě leží v horách u samé cesty, kterou jsme šli. Clause jest malá tvrz, jež patří Benátčanům, mezi vysokými horami, a pod ní teče potok. Jest velmi pevná; neboť hory jsou spojeny hradbami, tak že nikdo nemůže přejíti z benátského území na císařské, ani naopak, poněvadž hory jsou velmi vysoké. Její posádka jest četná a děly opatřená, tak že bylo by veliké moci potřebí, aby tvrz byla dobyta.

XI.

Návrat do vlasti.

Od Clause 7000 kroků jest *Pontaffel*, první vesnice mezi týmiž horami, nad potokem, přes nějž vede kamenný most. Vesnice leží na hranicích Korutan, které patří z části biskupu Bamberskému (z části hraběti Jiřímu ze Schaumburka). Potom jsme přišli do vsi *Malborghetta* a odtud do *Běláku* (Villacum), urazivše 5 mil po cestě, která vede do Benátek. Město leží nad řekou Dravou. V horách, jimiž jsme cestovali, bydlí většinou lidé volatí, mezi nimiž jenom cizinec nemá vole

Jedouce z Běláku do *Celovce* (Klagenfurta), měli jsme po pravé straně jezero, dvě míle zdélí a dosti široké, jež náleží několika pánům. Celovec jest neveliké

Digitized by Google

městečko, leží 4 míle od Běláku na rovině při potoce Glanu*).

Z Celovce přišli jsme do *Velkovce* (Völkermarktu), městečka poddaného panu Jiřímu, jež leží mezi horami; pět mil odtud dále do horské vesnice *Dolního Drauberka*. Nad ní vypíná se hrad. U vsi teče veliká řeka Dráva, podél níž jsme konali cestu, dokud jsme nepřešli oněch hor.

Ivnica (Caienwurzwald, Eibiswald), jest též horská vesnice.

Odtud čtyři míle vzdálena je tvrz *Lipnica* (Leibnicium, Leibnitz) na rovině při potoce Sulmu. Nad ní vypínají se na jednom vrchu čtyři hrady; náležejí třem pánům: jeden biskupovi Salcburskému, druhý biskupovi Sekovskému, třetí pánu Polheimskému.

Urazivše opět 4 míle, přišli jsme do *Hradce*. [Zůstali jsme tu 14 dní.] Je to veliké město s hradem, před nímž vynikají dvě bašty. Na jedné straně města rozkládá se planina, na druhé vypínají se hory. Řeka Mura, tekoucí městem, dělí Korutany od Štýrska.

V Hradci zastihli jsme císaře (Bedřicha III.), knížete míšeňského a arcivévodu Albrechta, zaměstnané rytířskými hrami, při nichž zápasilo deset s deseti.

Pan Jan Žehrovský srazil se tam s Němcem Rimbergrem, jenž byl pokládán za silného a statečného zápasníka. Arcivévoda Albrecht půjčil panu Žehrovskému k boji svého koně. Zápasu se dívali císař, arcivévoda Albrecht a mnoho pánův a rytířův. Ve srážce Němec probodl pod panem Žehrovským koně, avšak sám mocnou jeho ranou byl s koně sražen; ale Žehrovský udržel se na klesajícím koni bez pohnutí k velikému podivu císařovu a všech přítomných.

*) Celovec stal se hlavním městem teprve na počátku XVI. století (r. 1518.).

Digitized by Google

Čtvrtého dne císař na žádost pana Lva, arcivévody Albrechta a Pasovského biskupa pasoval Šaška na rytíře.

[Císař nedal pánu jiné pocty; byl k němu jen slovy milostiv.]

Na tamějším hradě císař rád se zdržuje, a když tam přijde, béře sebou na hrad jen sedm komorníků, kdežto ostatní pošle do města. Na hradě jsou prý uschovány drahocenné poklady císařovy; ale nebyly nám ukázány, jako u jiných panovníkův. Ukázali nám pouze červený damaškový šat, jehož kraj zdobylo vyšívané s perlami a drahokamy, jako dlaň široké. Radové císařští pravili, bylo-li by císaři peněz potřebí, že by ten šat mohl býti zastaven za 500.000 zlatých; neboť některé drahokamy mají prý cenu dvacet až třicet tisíc. Nevím, je-li to pravda; ale my jsme tomu příliš nevěřili. —

Pátého dne vyjeli jsme z Hradce a pluli jsme po Muře vzhůru, při čemž jsme spatřili na pravé straně hrad *Pfannberk*, jenž náleží císaři.

Přes vesnici *Frohnleiten* přišli jsme do horského městečka *Mostu* (Brucku), kde jsme vystoupili, a cestovali jednu míli po suchu do *Kapfenberga*, vsi nad řekou Muricí, jejíž břehy jsou u města spojeny dvěma mosty. Nad vesnicí stojí dva hrady pána Stumberského. Od ní 5 mil jest *Mürzzuschlag*, tvrz v horách štýrských nad Muricí; dále 6 mil *Schottwien*, pak 4 míle dále *Nové Město Vídeňské*. Toto leží na hranicích Rakous, Štýrska a Uher. [Zůstali jsme tam 8 dní.]

V Novoměstském hradě císař též často dlívá, jako v Hradci. Zastihli jsme tu jeho manželku, jíž pan Lev měl odevzdati list od jejího bratra, krále portugalského.

Císařovna velmi vlídně nás všechny přijala a laskavě s panem Lvem rozmlouvala, vyptávajíc se na svého bratra, jak se panu Lvovi líbilo Portugalsko,

Digitized by Google

jak byl hostěn od jejího bratra. Pan Lev odpověděl, že byl od krále portugalského vlídně přijat a obdarován dvěma krásnými koněmi, dvěma mouřeníny a opicí, jichž si vyžádal; nad to že mu byl povolen volný a bezpečný průchod celou říší až na hranice španělské. Císařovna slyšela to s radostí a se zalíbením.

[Byli jsme u císařovny každý den, tančili a jezdili s ní na saních. Měla radost, když hudebníci pánovi několik portugalských tanců hráli a když viděla mouřeníny a opice, jež bratr její, král portugalský, byl našemu pánu daroval.]

Když jsme se ubírali na cestu, dala pánovi vlastnoruční list, aby jej doručil králi portugalskému.

V Novém městě byli jsme také v klášteře, jejž císař si dal vystavěti, aby tam byl pohřben; tenkráte náhrobek byl již hotový. Kámen, jímž měl býti uzavřen, má prý ceny 1100 zlatých.

Pak jsme vystoupili na věž a viděli zvon se zlatými kruhy, jež se prý k němu dostaly tímto spůsobem: Jakýsi bohatý kupec Novoměstský přivezl si domů zlato, jež bylo uschováno v mědi, a dal je opatrovati jednomu měšťanu. Tehdy sléval se v městě zvon, k němuž ještě scházelo něco mědi. Měšťan, jenž opatroval kupcovo zlato, nevěda, co jest uvnitř v mědi, šel k městské radě a pravil: »Mám doma kus mědi, jež hodí se na zvon, ale není můj, nýbrž jest mi pouze svěřen.« I prosili ho radní, aby jim měď daroval, aby zvon se mohl dokonati. Učinil jim po vůli.

Když kupec přišel a žádal svého kovu na tom, kterému jej svěřil, odpověděl tento, že ho již nemá; darovalť jej prý na jejich prosbu měšťanům, jimž scházela měď na ulití zvonu; oni že mu zaplatí, co za to bude chtíti.

Digitized by Google

Kupec, uslyšev to, prosil, aby směl se podívati na zvon. Byl tam přiveden, a uzřev ony zlaté pruhy, tázal se: »Jak se dostalo sem toto zlato? Jak mi obec zaplatí můj kov? Vidíš, že mědi bylo přimíšeno zlato.« A dodal: »Když se již tak stalo, ničeho nežádám za zlato, leč aby na mou památku zadarmo bylo vyzváněno při pohřbu jak bohatému tak chudému. —

Než odjel pan Lev z města, poslal rytíře Šaška ku králi Jiřímu a své sestře Johanně oznámit, že se navrátil s cesty a nyní že jest v Novém Městě u císařovny.

Od Nového Města je vzdálen 4 míle *Baden* a odtud opět 4 míle *Vídeň*, hlavní město Rakous, jež leží na rovině nad Dunajem.

Cesta z Vídně do *Blatné* je dlouhá 27 mil a všem velmi známá. —

Rytíř Tetzel z Norimberka zůstal u pana Lva z Rožmitála a poznamenal o návratu jeho blíže:

»Z Nového Města jeli jsme k uherskému králi Matiáši Korvinovi (zeti českého krále Jiřího z Poděbrad.) Náš pán vyslal k němu hlasatele, žádaje o průvod; ale král nechtěl mu ho dáti. Byli jsme již v Uhrách, a pán nemaje průvodu, nechtěl ke králi jeti, obrátil a jeli jsme k hraběti Eikerovi k *Trautmannsdorfu* (západně od Mostu nad Litavou), odtud na Korneuburg.

Pan Zdeněk ze Šternberka chtěl nás přepadnouti, jsa tehdy nepřítelem koruny české. I musel nás pan Baumkircher a Eizingerové doprovoditi s mocí na *Moravu*. Když jsme přišli k Čechám, velice radovali se páni i města a městečka z příchodu pana Lva z Rožmitála. Přicházeli mu daleko vstříc a zvali ho na své zámky a do měst.

Digitized by Google

Náš pán chtěl domů jeti na Blatnou, ale král a královna, jeho sestra, vyslali k němu poselství, aby do Prahy přijel.

V Praze šli mu naproti v procesí se svátostí, všichni studenti, také Rokycan se svým duchovenstvem, též mnoho pánův a rytířů, sto trubačů; vyjelo mu také mnoho lidu obecného daleko vstříc, a slavně doprovodili našeho pána. Královna dívala se z jednoho domu na příjezd pánův. I musil pan Lev se svými druhy jeti na hrad královský ke králi a královně. Tito šli mu vstříc a přijali ho velmi laskavě. Pan Lev pravil králi, jak mu byli druhové věrně a dobře sloužili a mnoho zkusili, a prosil ho, aby je milostivě odměnil. A král i královna prokázali se k nim velmi milostivi a obdarovali je.

Pan Lev z Rožmitála zůstal několik dní v Praze.

Pražané a městská rada přišli k němu, darovali mu a jeho družině víno a prosili ho, aby nebyl proti království a proti nim. Pán odpověděl, že chce v pokoji žíti.

Konal se pak tehdy velký sněm a pana Lva zvolili nejvyšším hofmistrem království českého.

Achac Frodnar a Tetzel nechtěli tedy u něho déle zůstati a žádali ho za dovolenou. Ale pan Lev nechtěl je hned propustiti, řka, že chce domů na Blatnou jeti a tu že musíme dobrou vůli s ním míti.

Zůstali jsme u něho ještě asi čtyři neděle, a na *Blatné*, *Rožmitále* a *Střele* velmi dobře nás hostil.

Propustiv pak rytíře Gabriela Tetzela, daroval mu dva koně a 30 kop gr., a týž odjel z Blatné do Prahy a potom s kupci z Prahy domů.« —

Digitized by Google

OBSAH:

Str.

Úvod o starých cestopisech českých a vydání cesty pana Lva z Rožmitála 5

I. Cesta pana Lva z Rožmitála z Čech do Německa 9

Praha str. 10, **Plzeň**, **Teplá**, **Nové Město**, **Baireuth**, **Gräfenberk**, **Norimberk**, **Heilsbrunn** str. 11, **Ansbach**, **Feuchtwangen**, **Krailsheim**, **Halle**, **Waldenbach**; **Neuenstein** 12, **Oehringen**, **Neustadt**, **Ulm**, **Heilbronn**, **Wimpfen**, **Kronbach**, **Heidelberk**; **Bensheim** 13, **Frankfurt n./Moh.**, **Mohuč**, **Rüdesheim**; **Hradklop n. R.** 14, **ves Neustadt**, **Bacharach**, **město Neustadt**, **Kapelle**, **Hilpfenstein**, **Koblenc**, **Königstein**, **Mayen**, **Ingelheim**, **Andermach**, **Hamerstein**, **Rheineck**, **Ruhburg**, **Linz**, **Krona**, **Starberg**, **Rheinbach**, **Siegberg**, **Bonn**, **Radischberg**, **Kolín n. R.** 14, **Julich** 16, **Cáchy**; **Neusse** 17, **Krefeld**, **Gragon**, **Geldern**. **Starý Geldern** 17.

II. Cesta v Nizozemí 18

Grave str. 18, **Herzogenbusch**, **Beck**, **Turnhout**, **Niklasheim**, **Lier**, **Mecheln**; **Brussel** 19, **Dendermonde** 27, **Gent**, **Brügge**; **Duynkirchen** 28, **Grevenlingen**, **Calais** 28.

III. Na moři a v Anglii 29

Sandwich str. 30, **Canterbury**; **Rochester** 31, **Londýn** 32, **Windsor** 36; **Reading** 37, **Andower**, **Salisbury**; **Pool** 38, **ostrov Guernsey** str. 39.

IV. Cesta pana Lva z Rožmitála po západní Francii 40

St. Malo str. 40, **Tintiniaco**, **Rennes**, **Bain**, **Nozay**, **Heric**, **Nantes**; **Keuslin** 41, **Clisson**, **Le Mé**, **Doué**; **Saumur** 42, **Pont de Ce** 43, **Angers**; **Orleans** 44, **Tours**, **Maille**, **Langest**, **Amboise**; **Blois** 45, **St. Laurent**, **Beaugeney**, **Méung**, **Kandis**, **Sose**, **Tours**; **Sv. Kateřina** str. 46, **Chatelleraud**, **Poitiers**, **Lusignan**, **Méle**, **Sanzay**; **St. Pierre** 47, **Pons**, **Mirambeau**, **Plassac**, **Blaye**, **Bordeaux**; **Belin** 48, **Erfet**, **Farin**, **Dax**, **Bayonne**, **St. Jean de Luz** 48.

Digitized by Google

Str

V. Cesta pana Lva z Rožmitála v severozápadních Španělích 48

Fuenterabia str. 48, Ernani; Tolosa 49, Villa real d'Urrachu, Dunacum, Quacus, Valmaseda, Vilsano; Medina del Pomar 50, Cernego, Burgos; Lerma 54, Roy, Duron, Nave de Roa, Fontoduena; Villafuente 55, Cantipalum, Segovie str. 56, Santescopum; San Juste 58, Olmedo; Medina del Campo 61, Canta la Piedra; Salamanka 63, Bobedum; Civdad Rodrigo 64, San Felices de Gallego, La Hinojosa 64.

VI. Cesta Portugalskem do Gallicie k mysu Finisterrae 64

Frexo da Espada cinta str. 64, Torre de Mon corvo, Alebra; Pouca 66, Villa da Ponte, Lanhosa, Braga 66; Guimaraens 68, Ponte de Lima, Valença do Minho, Tuy, Ridondella; Pontevedra 69, El Padron 70, Rotya Planta; Sv. Jakub jinak Compostella str. 72, Finisterrae t. j. Konec světa 76. Pověst o zemi za mořem před objevením Ameriky Kolumbem, str. 77.

VII. Zpáteční cesta v Portugalsku 80

Braga str. 80, Guimaraens; Oporto str. 81, Arisana de Santa Maria; Ageja 82, Avelhanas de Caminha, Coimbra, Rabagal, Alvaiazero, Thomar; Punhete 83, Monte Argil, Realum, Evora str. 83, Mereda 84, Evora Monte 84, Estremoz, Elvas 84.

VIII. Středem Španělska 85

Badajoz str. 85, Lobao, Merida, Medellin, Madrigallego, Guadalupa 85; Villar de Pedroso 87, Puente del Arzobispo, Telavera, Burrugion, Toledo 87; Cannabas 89, Xetafy, Madrid, Alacala de Henares, Guadalaxara, Hueta, Siguenza, Medina Celi, Monreal, Huerta, Bilbilis jinak Calatayud, El Almugna, Muela 89, Zaragoza 90; Barcelona 93, Ossera; Panalua 94, Fraga, Alcaras, Lerida, Tarrega, Cervera, Mommaneum, Iqualada, Pierolo, Mortorello; Los Molinos del Rey str. 95, Barcelona 96; Mamolen 98, Ostalrik, Gerona; Figueras 99.

IX. Cesta jihovýchodní Francií 99

Perpignan str. 99, Sigean, Narbonne, Robine d'Aude, St. Herby; Montpelier 100, Nimes, Avignon, Villeneuve, Carpentras, Euphemie, Orpierre, Tallardum, Embrun; Briançon 101, Lusanna 101.

Digitized by Google

Str.

X. V severní Italii 101

Susa str. 101, Valgione, Rivoli, Turin, Salugie, Vercelli; Novara 103, Magenta, Milán str. 103; Pavia 106, Cassano, Coccaglio; Brescia 107, Lonato; Peschiera 108, Verona; Vicenza 109, Padova; Treviso 110, Benátky str. 110, Maestra 116, Treviso; Sacile 117, St. Helena, Spilimbergo, Clause, Peusedorf, Clema 117.

XI. Návrat do vlasti 117

Pontaffel 117, Malborghetto, Bělák, Celovec; Velkovec str. 118, Dolní Drauberk, Ivnica, Lipnica, Hradec; Pfannberk 119, Frohnleiten, Most, Kapfenberg, Mürzzuschlag, Schottwien, Vídeňské Nové Město; Baden str. 121, Vídeň, Blatná, Trautmannsdorf, Kornenburg, Morava; Praha str. 122, Blatná, Rožmitál a Střela 122.

Seznam osob.

Adolf vévoda Gelderský str. 17.
Adolf Nassavský 13.
Albrecht arcivévoda rakouský 118.
Albrecht král, u Tábora 51.
Albrecht markrabě 11.
sv. Alfons, arcibiskup, 88.
Alfons V., král portugalský, 84, 87.
sv. Ambrož 105, 106.
z Anjoua Karel 46.
z Anjoua Renat 42.
Anna Klevenská 22.
Anna Saská 11.
Sv. Augustin 106.
Baumkircher 121.
Bedřich III. císař 9, 12, 118, 119.
jeho manželka Eleonora Portugalská 67, 119, 120,
Bedřich z Falce 12, 15.
Beauvau Jan, biskup 42.
z Braganzy hrabě 80.
z Clarence Jiří 37.
z Cleve Jan 20.
Dětřich z Verony 106, 108, 109.
Drslav rytíř 10.
Eduard IV., král anglický 29, 32, 33, 96.
jeho manželka Eliška Woodwillová 33.
Eizinger v Rakousích 121.
Filip Dobrý, vév. burgundský.
a jeho syn Karel Smělý 18—26,
Filippo Maria vévoda 103,
de Fohis hrabě 44.
Francesco Sforza vévoda 105.
František II., vévoda bretaňský, 41.
Frodnar Achac 10, 11, 15, 24, 29, 33, 36, 56, 62, 73, 74. 122.
Galeazzo Maria, vévoda milánský 103,
z Gelderna vévoda 17, 18, 20.
de Guzman, vévodkyně Sidonská 68,
z Hohenlohe 12.
hoch pana Lva z Rožmitála (Zdeněk) 69.
Isabela Burgundská 22.
Sv. Jakub 70—76.
Jakub, markrabě španělský, 89.
Jan, král arragonský, 90—98.
Jindřich IV. Kastilský 55, 56, 61.
Jiří z Poděbr. kr. 5, 6, 36, 121, 122.
Johanna královna, sestra pana Lva z Rožmitála 8, 9, 121, 122.
Johanna d'Arc v. Orleanská panna.
Karel VII., král francouzský, 45.
Karel Smělý, vévoda burgundský, 20.

Digitized by Google

Karel, vévoda Burgundský, 43.
Kateřina Gelderská 43.
z Katzenelbogen 13.
z Kersheima Vilém 11.
Kevnary, Kevari 10, 13.
Knesecký 10, 71.
z Kolovrat Žehrovský J. 10, 11, 15, 22, 29, 33, 36, 38, 54, 62, 95, 118.
Křištof Moro, vév. Benátský 111, 116.
Ladislav, král český, 44, 61.
Ludvík II. 42.
Ludvík XI. král francouzský, 43, 44, 45.
Lupa, královna, 70—72.
Magdalena, nevěsta českého krále Ladislava 44, 51.
Manriquez de Lara 54.
z Marunic Bořita 10, 96.
Matiáš Korvin 121.
Miroš, rytíř, 10, 11, 33, 76.
Muffel Gabriel 11, 56.
Orleanská panna, Johanna d'Arc, 47.
Pětipeský z Chýš 10, 33, 56, 71.
z Pernšteina Jan 54.
Petr, král katalonský 97.
Polák 62.
Premser 13.
Ramberger 113.
z Rokycan Jan 122.
Roland 47.
Rupert z Falce 14.
Rupert, arcibiskup Kolínský, 15.
ze Seckendorfa 11.
Sigmund, císař 106.
ze Šternberka Zdeněk 121.
Stumberger ve Štýrsku 119.
Šašek z Mezihoří 10, 12, 23, 62, 69, 71, 94, 95, 119.
ze Schaumburka Jiří 117.
ze Švamberka Burian 10, 33, 71, 86.
ze Švamberka B. v Kolíně a. R. 14.
Tetzel z Grafenberka, jinak Tacel nebo Tatzel psán, 11, 15, 24, 29, 36, 44, 56, 73, 103, 121, 122.
Sv. Tomáš 30.
Trauttmannsdorf, hr. Eiker 121.
Sv. Urban, papež, 100.
Uzes král 100.
Vilém, markrabě montferratský 102, 106.
Vratislav, rytíř 10.
de Zuniga don Pedro 68.
Žehrovský viz Kolovrat.

Seznam věcí

Bouře na moři 29, 39;
cesty starých Čechů 5—6;
hry a zápasy rytířské 12, 15, 20—24, 26, 27, 36, 58, 59, 95, 118;
kláštery 10, 17, 36, 37, 42, 43, 44, 50—52, 56, 57, 64, 69, 85—87, 99, 102, 107, 115, 120;
lázně 27, 48;
list královny české Johanny z Rožmitála 9, **listy průvodní** 9, 10, 18, 25, 36, 41—43, 46, 59, 84, 93, 98, 106, 116;
lov králíkův 17;
lov ryb 28, 48;
nebezpečí cestovatelův 13, 29, 38, 49, 53—55, 59, 60, 69, 70, 80, 84, 89, 93, 94, 95—97, 98, 121;
obora 20, 26, 37;
obyčeje cizí 27, 30, 35, 37, 40, 41, 54, 82, 90;
sv. ostatky 10, 14—16, 31, 32, 34, 36, 42, 46, 75, 86, 102, 110;
pocta Čechům prokázána 11—21, 24—27, 29, 31—37, 41—45, 52, 53, 56, 59, 63, 66, 67, 80, 84, 88, 91, 92, 97, 99, 100, 103, 104, 110, 113, 114, 116, 119, 120.

Digitized by Google

poprava 60, 112;
pověst o nalezení kříže 52, o zemi za mořem před objevením Ameriky 77—80;
povodeň 45;
prvotiny kněžské 82;
řády Čechům dané 24, 25, 33, 59, 92;
souboj 11, 15;
šibenice 50, 60, 63, 108, 112, 113;
tance 15, 24, 34, 44, 80, 82, 107, 120;
turnaje 15, 22—24;
umělecká díla 19, 37, 38, 50, 51, 56, 86, 87, 100, 105, 110;
uvítání cestovatelů našich v Čechách 121, hlavně v Praze 122.
zápasy rytířské v. hry, souboje, turnaje;
zápasy s býky 53, 63;
zasedání městské rady v Benátkách a volba místodržitelů 114.
zvyk o pohřbu 82.

Oprava tisku: str. 7. řádek 15. zdola čti: Evropě, str. 9. ř. 6. zdola: nejmilejšího, str. 10. ř. 11: Miroš, Drslav, str. 12. ř. 4. dole: Bedřich III., str. 14. ř. 6. shora: město a hrad, str. 41. ř. 1. dole: Doué, str. 48. ř. 6.: do Fariny, st. 52. ř. 9.: Katalonští, str. 84. ř. 18.: Kastilie. —

Digitized by Google

Digitized by Google

Nová seriosní operetta!

Slavným zpěváckým spolkům, divadelním ochotníkům a společnostem k laskavému povšimnutí!

„Besední přátelské večery",

jichžto *první* a nyní již *druhá sbírka* zajisté s potěšitelnou oblibou a přízní přijata bude, obsahují kromě četných *sólových výstupů, duett, deklamací a besedních čtení*, též

novou seriosní operettu v 1 jednání:

„VODNÍK".

Na slova **A. Palláta** upravil **J. M. B.** Hudbu složil *F. J. Pihert*

Operetta tato obsahuje melodické **sólové partie** pro **sopran, tenor, bas a bariton**, jakož i **mužské sbory**, jež každé sebemenší jednotě neb společnosti divadelní nacvičiti lze. Oblíbený skladatel **p. J. J. Pihert**, jehož operetty „Ďáblův podíl", „Šotek", „Poklad" „Rinaldo Rinaldini" atd. došly při provozování povždy obliby a všeobecné pochvaly, jest ochoten na požádání zaslati i **pro větší orchestr partituru i rozepsané hlasy instrumentální** buď pro sextett oktett i více hlasů dle udání proti náhradě za opis. Adresa jeho: v Praze, Karlova ulice č. 181, II. posch., na něhož páni žadatelé račtež se obrátiti.

K ostatním **sborům, písním a popěvkům** uspořádali jsme zvláštní vydání **veškerých nápěvů**, jež obsaženy jsou ve sbírce I. a II., jimž přidán **kuplet s průvodem koncertního kreslení**, obsahující potřebná k tomu **vyobrazení** v textu. Tyto

Nápěvy ke sborům, písním a popěvkům,

obsažených v I. a II. sbírce

„Besedních přátelských večerů"

vyšly tiskem a možno je obdržeti v každém řádném knihkupectví za 50 kr., jakož zvláště u nakladatele

Emila Šolce,

knihkupectví v **Telči** (na Moravě)

Digitized by Google

Tisk firmy K. Šole v Hoře Kutné.

Digitized by Google

Digitized by Google

Náš pán chtěl domů jeti na Blatnou, ale král a královna, jeho sestra, vyslali k němu poselství, aby do Prahy přijel.

V Praze šli mu naproti v procesí se svátostí, všichni studenti, také Rokycan se svým duchovenstvem, též mnoho pánův a rytířů, sto trubačů; vyjelo mu také mnoho lidu obecného daleko vstříc, a slavně doprovodili našeho pána. Královna dívala se z jednoho domu na příjezd pánův. I musil pan Lev se svými druhy jeti na hrad královský ke králi a královně. Tito šli mu vstříc a přijali ho velmi laskavě. Pan Lev pravil králi, jak mu byli druhové věrně a dobře sloužili a mnoho zkusili, a prosil ho, aby je milostivě odměnil. A král i královna prokázali se k nim velmi milostivi a obdarovali je.

Pan Lev z Rožmitála zůstal několik dní v Praze.

Pražané a městská rada přišli k němu, darovali mu a jeho družině víno a prosili ho, aby nebyl proti království a proti nim. Pán odpověděl, že chce v pokoji žíti.

Konal se pak tehdy velký sněm a pana Lva zvolili nejvyšším hofmistrem království českého.

Achac Frodnar a Tetzel nechtěli tedy u něho déle zůstati a žádali ho za dovolenou. Ale pan Lev nechtěl je hned propustiti, řka, že chce domů na Blatnou jeti a tu že musíme dobrou vůli s ním míti.

Zůstali jsme u něho ještě asi čtyři neděle, a na *Blatné*, *Rožmitále* a *Střele* velmi dobře nás hostil.

Propustiv pak rytíře Gabriela Tetzela, daroval mu dva koně a 30 kop gr., a týž odjel z Blatné do Prahy a potom s kupci z Prahy domů.« —

Digitized by Google

OBSAH:

Str.

Úvod o starých cestopisech českých a vydání cesty pana Lva z Rožmitála 5

I. Cesta pana Lva z Rožmitála z Čech do Německa 9

Praha str. 10, Plzeň, Teplá, Nové Město, Baireuth, Gräfenberk, Norimberk, Heilsbrunn str. 11, Ansbach, Feuchtwangen, Krailsheim, Halle, Waldenbach; Neuenstein 12, Oehringen, Neustadt, Ulm, Heilbronn, Wimpfen, Kronbach, Heidelberk; Bensheim 13, Frankfurt n./Moh., Mohuč, Rüdesheim; Hradklop n. R. 14, ves Neustadt, Bacharach, město Neustadt, Kapelle, Hilpfenstein, Koblenc, Königstein, Mayen, Ingelheim, Andermach, Hamerstein, Rheineck, Ruhburg, Linz, Krona, Starberg, Rheinbach, Siegberg, Bonn, Radischberg, Kolin n. R. 14, Julich 16, Cáchy; Neusse 17, Krefeld, Gragon, Geldern. Starý Geldern 17.

II. Cesta v Nizozemí 18

Grave str. 18, Herzogenbusch, Beck, Turnhout, Niklasheim, Lier, Mecheln; Brussel 19, Dendermonde 27, Gent, Brügge; Duynkirchen 28, Grevenlingen, Calais 28.

III. Na moři a v Anglii 29

Sandwich str. 30, Canterbury; Rochester 31, Londýn 32, Windsor 36; Reading 37, Andower, Salisbury; Pool 38, ostrov Guernsey str. 39.

IV. Cesta pana Lva z Rožmitála po západní Francii 40

St. Malo str. 40, Tintiniaco, Rennes, Bain, Nozay, Heric, Nantes; Keuslin 41, Clisson, Le Mé, Doué; Saumur 42, Pont de Ce 43, Angers; Orleans 44, Tours, Maille, Langest, Amboise; Blois 45, St. Laurent, Beaugeney, Méung, Kandis, Sose, Tours; Sv. Kateřina str. 46, Chatelleraud, Poitiers, Lusignan, Méle, Sanzay; St. Pierre 47, Pons, Mirambeau, Plassac, Blaye, Bordeaux; Belin 48, Erfet, Farin, Dax, Bayonne, St. Jean de Luz 48.

Digitized by Google

Str

V. Cesta pana Lva z Rožmitála v severozápadních Španělích 48

Fuenterabia str. 48, Ernani; Tolosa 49, Villa real d'Urrachu, Dunacum, Quacus, Valmaseda, Vilsano; Medina del Pomar 50, Cernego, Burgos; Lerma 54, Roy, Duron, Nave de Roa, Fontoduena; Villafuente 55, Cantipalum, Segovie str. 56, Sante-copum; San Juste 58, Olmedo; Medina del Campo 61, Canta la Piedra; Salamanka 63, Bobedum; Civdad Rodrigo 64, San Felices de Gallego, La Hinojosa 64.

VI. Cesta Portugalskem do Gallicie k mysu Finisterrae 64

Frexo da Espada cinta str. 64, Torre de Mon corvo, Alebra; Pouca 66, Villa da Ponte, Lanhosa, Braga 66; Guimaraens 68, Ponte de Lima, Valença do Minho, Tuy, Ridondella; Pontevedra 69, El Padron 70, Rotya Planta; Sv. Jakub jinak Compostella str. 72, Finisterrae t. j. Konec světa 76. Pověst o zemi za mořem před objevením Ameriky Kolumbem, str. 77.

VII. Zpáteční cesta v Portugalsku 80

Braga str. 80, Guimaraens; Oporto str. 81, Arisana de Santa Maria; Ageja 82, Avelhanas de Caminha, Coimbra, Rabaçal, Alvaiazero, Thomar; Punhete 83, Monte Argil, Realum, Evora str. 83, Mereda 84, Evora Monte 84, Estremoz, Elvas 84.

VIII. Středem Španělska 85

Badajoz str. 85, Lobao, Merida, Medellin, Madrigallego, Guadalupa 85; Villar de Pedroso 87, Puente del Arzobispo, Telavera, Burrugion, Toledo 87; Cannabas 89, Xetafy, Madrid, Alacala de Henares, Guadalaxara, Hueta, Siguenza, Medina Celi, Monreal, Huerta, Bilbilis jinak Calatayud, El Almugna, Muela 89, Zaragoza 90; Barcelona 93, Ossera; Panalua 94, Fraga, Alcaras, Lerida, Tarrega, Cervera, Mommaneum, Iqualada, Pierolo, Mortorello; Los Molinos del Rey str. 95, Barcelona 96; Mamolen 98, Ostalrik, Gerona; Figueras 99.

IX. Cesta jihovýchodní Francií 99

Perpignan str. 99, Sigean, Narbonne, Robine d'Aude, St. Herby; Montpelier 100, Nimes, Avignon, Villeneuve, Carpentras, Euphemie, Orpierre, Tallardum, Embrun; Briançon 101, Lusanna 101.

Digitized by Google

Str.

X. V severní Italii 101

Susa str. 101, Valgione, Rivoli, Turin, Salugie, Vercelli; Novara 103, Magenta, Milán str. 103; Pavia 106, Cassano, Coccaglio; Brescia 107, Lonato; Peschiera 108, Verona; Vicenza 109, Padova; Treviso 110, Benátky str. 110, Maestra 116, Treviso; Sacile 117, St. Helena, Spilimbergo, Clause, Peusedorf, Clema 117.

XI. Návrat do vlasti 117

Pontaffel 117, Malborghetto, Bělák, Celovec; Velkovec str. 118, Dolní Drauberk, Ivnica, Lipnica, Hradec; Pfannberk 119, Frohnleiten, Most, Kapfenberg, Mürzzuschlag, Schottwien, Vídeňské Nové Město; Baden str. 121, Vídeň, Blatná, Trautmannsdorf, Kornenburg, Morava; Praha str. 122, Blatná, Rožmitál a Střela 122.

Seznam osob.

Adolf vévoda Gelderský str. 17.
Adolf Nassavský 13.
Albrecht arcivévoda rakouský 118.
Albrecht král, u Tábora 51.
Albrecht markrabě 11.
sv. Alfons, arcibiskup, 88.
Alfons V., král portugalský, 84, 87.
sv. Ambrož 105, 106.
z Anjoua Karel 46.
z Anjoua Renat 42.
Anna Klevenská 22.
Anna Saská 11.
Sv. Augustin 106.
Baumkircher 121.
Bedřich III. císař 9, 12, 118, 119,
jeho manželka Eleonora Portugalská 67, 119, 120,
Bedřich z Falce 12, 15.
Beauvau Jan, biskup 42.
z Braganzy hrabě 80.
z Clarence Jiří 37.
z Cleve Jan 20.
Děthřich z Verony 106, 108, 109.
Drslav rytíř 10.
Eduard IV., král anglický 29, 32, 33, 96.
jeho manželka Eliška Woodwillová 33.
Eizinger v Rakousích 121.
Filip Dobrý, vév. burgundský.
a jeho syn Karel Smělý 18—26,
Filippo Maria vévoda 103,
de Fohis hrabě 44.
Francesco Sforza vévoda 105.
František II., vévoda bretaňský, 41.
Frodnar Achac 10, 11, 15, 24, 29, 33, 36, 56, 62, 73, 74. 122.
Galeazzo Maria, vévoda milánský 103,
z Gelderna vévoda 17, 18, 20.
de Guzman, vévodkyně Sidonská 68,
z Hohenlohe 12.
hoch pana Lva z Rožmitála (Zdeněk) 69.
Isabela Burgundská 22.
Sv. Jakub 70—76.
Jakub, markrabě španělský, 89.
Jan, král arragonský, 90—98.
Jindřich IV. Kastilský 55, 56, 61.
Jiří z Poděbr. kr. 5, 6, 36, 121, 122.
Johanna královna, sestra pana Lva z Rožmitála 8, 9, 121, 122.
Johanna d'Arc v. Orleanská panna.
Karel VII., král francouzský, 45.
Karel Smělý, vévoda burgundský, 20.

Digitized by Google

Karel, vévoda Bruselský, 26.
Kateřina Gelderská 22,
z Katzenelboge 13.
z Kersheimu Vilém 11.
Kevhard, Kevard 10, 23.
Kmesecký 10, 71.
z Kolovrat Žehrovský J. 10, 11, 15, 22, 29, 33, 56, 58, 59, 62, 95, 118.
Krištof Moro, vév. Benátský 110, 116.
Ladislav, král český, 44, 61.
Ludvík II. 42.
Ludvík XI., král francouzský, 43, 44, 45.
Lupa, královna, 70—72.
Magdalena, nevěsta českého krále Ladislava 44, 61.
Manriquez de Lara 54.
z Martinic Bořita 10, 96.
Matiáš Korvín 121.
Miroš, rytíř, 10, 11, 33, 76,
Muffel Gabriel 11, 56.
Orleanská panna, Johanna d'Arc, 47.
Pětipeský z Chýš 10, 33, 56, 71,
z Pernšteina Jan 54.
Petr, král katalonský 97.
Polák 62.
Premser 13.
Rimberger 118.
z Rokycan Jan 122.
Roland 47.
Rupert z Falce 14.
Rupert, arcibiskup Kolínský, 15.
ze Seckendorfa 11.
Sigmund, císař 106.
ze Sternberka Zdeněk 121.
Stumberger ve Štýrsku 119.
Šašek z Mezihoří 10, 12, 23, 62, 69, 71. 94, 95, 119.
ze Schaumburka Jiří 117.
ze Švamberka Burian 10, 33, 71. 86.
ze Švamberka B. v Kolíně n. R. 14.
Tetzel z Grafenberka, jinak Tacel nebo Tatzel psán, 11, 15, 24, 29, 36, 44, 56, 73, 103, 121, 122.
Sv. Tomáš 30.
Trautmannsdorf, hr. Eiker 121.
Sv. Urban, papež, 100.
Uzes král 100.
Vilém, markrabě montferratský 102, 106.
Vratislav, rytíř 10.
de Zuniga don Pedro 68.
Žehrovský viz Kolovrat.

Seznam věcí.

Bouře na moři 29, 39;
cesty starých Čechů 5—6;
hry a zápasy rytířské 12, 15, 20—24, 26, 27, 36, 58, 59, 95 118;
kláštery 10, 17, 36, 37, 42, 43, 44, 50—52, 56, 57, 64, 69, 85—87, 99, 102, 107, 115, 120;
lázně 27, 48;
list královny české Johanny z Rožmitála 9, listy průvodní 9, 10, 18, 25, 36, 41—43, 46, 59, 84, 98, 98, 106, 116;
lov králíkův 17;
lov ryb 28, 48;
nebezpečí cestovatelův 13, 29, 38, 49, 53—55, 59, 60, 69, 70, 80, 84, 89, 93, 94, 95—97, 98, 121;
obora 20. 26, 37;
obyčeje cizí 27, 30, 35, 37, 40, 41, 54, 82, 90;
sv. ostatky 10, 14—16, 31, 32, 34, 36, 42, 46, 75, 86, 102, 110;
pocta Čechům prokázána 11—21, 24—27, 29, 31—37, 41—45, 52, 53, 56, 59, 63. 66, 67, 80, 84, 88, 91, 92, 97, 99, 100, 103, 104, 110, 113, 114, 116, 119, 120.

Digitized by Google

poprava 60, 112;
pověst o nalezení kříže 52, o zemi za mořem před objevením Ameriky 77—80;
povodeň 45;
prvotiny kněžské 82;
řády Čechům dané 24, 25, 33, 59, 92;
souboj 11, 15;
šibenice 50, 60, 63, 108, 112, 113;
tance 15, 24, 34, 44, 80, 82, 107, 120;
turnaje 15, 22—24;
umělecká díla 19, 37, 38, 50, 51, 56, 86, 87, 100, 105, 110;
uvítání cestovatelů našich v Čechách 121, hlavně v Praze 122.
zápasy rytířské v. hry, souboje, turnaje;
zápasy s býky 53, 63;
zasedání městské rady v Benátkách a volba místodržitelů 114.
zvyk o pohřbu 82.

Oprava tisku: str. 7. řádek 15. zdola čti: Evropě, str. 9. ř. 6. zdola: nejmilejšího, str. 10. ř. 11: Miroš, Drslav, str. 12. ř. 4. dole: Bedřich III., str. 14. ř. 6. shora: město a hrad, str. 41. ř. 1. dole: Doué, str. 48. ř. 6.: do Fariny, st. 52. ř. 9.: Katalonští, str. 84. ř. 18.: Kastilie. —

Digitized by Google

Digitized by Google

Nová seriosní operetta!

Slavným zpěváckým spolkům, divadelním ochotníkům a společnostem k laskavému povšimnutí!

„Besední přátelské večery",

jichžto *první* a nyní již *druhá sbírka* zajisté s potěšitelnou oblibou a přízní přijata bude, obsahují kromě četných *sólových výstupů, duett, deklamací a besedních čtení*, též **novou seriosní operettu** v 1 jednání:

„VODNÍK".

Na slova A. Palláta upravil J. M. B. Hudbu složil *F. J. Pihert*

Operetta tato obsahuje melodické **sólové partie** pro **sopran, tenor, bas a bariton**, jakož i **mužské sbory**, jež každé sebemenší jednotě neb společnosti divadelní nacvičiti lze. Oblíbený skladatel p. J. J. **Pihert**, jehož operetty „Ďáblův podíl", „Šotek", „Poklad" „Rinaldo Rinaldini" atd. došly při provozování povždy obliby a všeobecné pochvaly, jest ochoten na požádání zaslati i **pro větší orchestr partituru i rozepsané hlasy instrumentální** buď pro sextett oktett i více hlasů dle udání proti náhradě za opis. Adresa jeho: v Praze, Karlova ulice č. 181, II. posch., na něhož páni žadatelé račtež se obrátiti.

K ostatním **sborům, písním a popěvkům** uspořádali jsme zvláštní vydání **veškerých nápěvů**, jež obsaženy jsou ve sbírce I. a II., jimž přidán **kuplet s průvodem koncertního kreslení**, obsahující potřebná k tomu **vyobrazení** v textu. Tyto

Nápěvy ke sborům, písním a popěvkům,

obsažených v I. a II. sbírce

„Besedních přátelských večerů"

vyšly tiskem a možno je obdržeti v každém řádném knihkupectví za 50 kr., jakož zvláště u nakladatele

Emila Šolce,
knihkupectví v **Telči** (na Moravě)

Digitized by Google

C 1

Tisk firmy K. Šole v Hoře Kutné.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

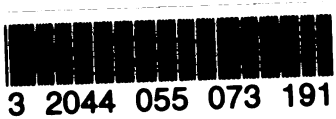
3 2044 055 073 191

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

Non-receipt of overdue notices does ***not*** *exempt the borrower from overdue fines.*

Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 617-495-2413

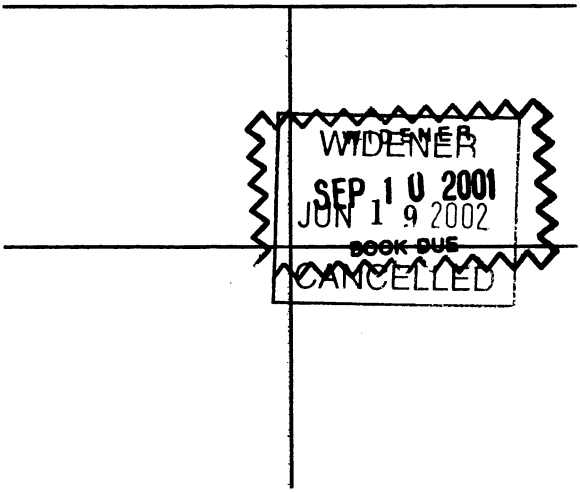

Please handle with care.
Thank you for helping to preserve library collections at Harvard.

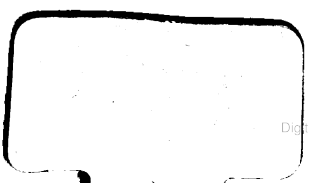

Digitized by Google

Digitized by Google